

Наръчник за парламентаристи № 19 - 2012 г.

Подкрепа за неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаване

Авторски права © Интерпарламентарен съюз (2012 г.)

Всички права запазени. Никоя част от тази публикация не може да бъде възпроизвеждана, съхранявана в система за извличане на данни или предавана в каквато и да е форма, или по какъвто и да е начин, електронен, механичен, чрез фотокопиране, записване, или по друг начин, без предварителното разрешение на Интерпарламентарния съюз.

Тази публикация се разпространява при условие, че нито може да бъде отдавана, нито може да бъде разпространявана по друг начин, включително по търговски начин, без предварителното разрешение на издателите в каквато и да е форма, различна от оригиналната и при условие, че следващият издател отговаря на същите изисквания.

Заявленията за правото за възпроизвеждане или превод на това произведение, или части от него са добре дошли и трябва да бъдат изпратени на Интерпарламентарния съюз. Членовете на Парламента и техните парламентарни институции могат да възпроизвеждат или да превеждат това произведение без разрешение, но се изисква да уведомят Интерпарламентарния съюз.

ISBN 978-92-9142-547-1 (IPU)

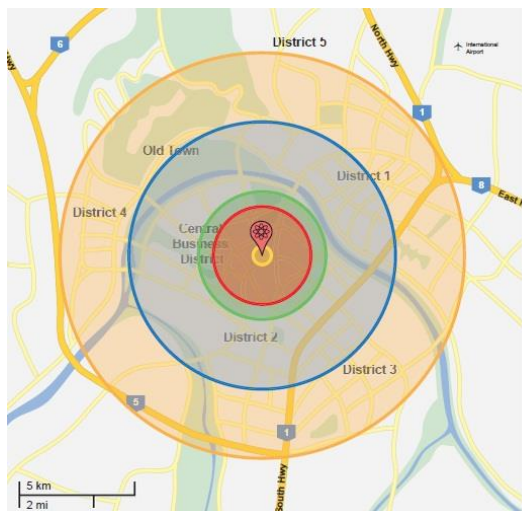
Оригинална версия: английски език

Дизайн на корица: Фюз Криейтив, Оукланд

Дизайн: Ле Кадрдин, План, Франция

Отпечатана в: Франция Куран е асосие

Влияние на детонацията на типично ядрено оръжие в града.

ЛЕГЕНДА:

Радиуси на въздействие

Радиус на пораженията от огненото кълбо – 0.36 км/0.22 mi

Максимален размер на огненото кълбо; ефектът зависи от височината на детонацията

Радиус на поръженията от ударната вълна - 2.14 км/1.33 mi

Свръх налягане - 20 psi; тежките бетонни сгради са силно повредени или разрушени; смъртността достига 100%

Радиус на на пораженията от радиацията – 2.71 км/1.68 mi

Радиационна доза – 500 rem; смъртност - 50% - 90% само от тежки поражения; смъртта настъпва между няколко часа и няколко седмици

Радиус на пораженията от ударната вълна - 5.65 /км/3.52 mi

Свръх налягане – 4.6 psi; повечето сгради падат; универсални наранявания; повишена смъртност

Радиус на пораженията от топлинната вълна – 8.6км/5.34 mi

За моделиране на последиците от ядрена детонация за всеки един град в света, моля, вижте NUKEMAP: www.nuclearsecrecy.com/nukemap/ Шансовете ядрено оръжие да бъде взривено в град, независимо дали от погрешна преценка, злополука или умишлено, независимо дали от недържавни или държави субекти в конфликта са малки. Подобно събитие обаче ще има катастрофални последици, както е показано в този модел на взрив от 475 килотона ядрено оръжие, взривено в град с население от около 500 000 жители.

Благодарности

Този наръчник е написан от Роб фон Риет (координатор на програмата по разоръжаването, Съвет за световно бъдеще) и Ейлин Уеър (Глобален координатор, Парламентаристи за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване).

Той беше прецизиран с материали на Интерпарламентарния съюз, по-специално съдокладчици на Резолюцията за ядрено разоръжаване и неразпространение на ядрените оръжия, г-н Роджър Прайс (Австралия) и г-н Джак Д. Муимбу (Замбия), председателят на Постоянния комитет на мира и международната сигурност, г-н Х. Сейбър Чоудхъри (Бангладеш) и директорът на отдела за членовете на парламента и външните отношения, Интерпарламентарен съюз, г-жа Анда Филип.

Допълнителни коментари и ценни насоки бяха предоставени от Службата на ООН по въпросите на разоръжаването, Службата на ООН по наркотиците и престъпността, Организацията по Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, Международния комитет на Червения кръст и Института за глобалната сигурност.

Заклучения и препоръки по дебата " ядрено оръжие - пътя към нулата", проведена по повод на 125^{-то} събрание на Интерпарламентарния съюз (Берн, октомври 2011 г.), също са отразени в тази публикация. Наръчникът беше прегледан от група изтъкнати парламентаристи и експерти. Специални благодарности на: Мани Шанкар Айар • Колин Арчър • Рафаел Чегени • Сейбър Чоудхъри • Лорд Дес Браун • Гарет Евънс • Джонатан Граноф • Розарио Грийн • Петър Хърби • Ребека Е. Джонсън • Тохзан Касенова • Сергей Колесников • Таро Коно • Бено Лагнер • Луис Мареска • Джак Д. Муимбу • Роджър Прайс • Шазия Рафи • Мат Робсън • Дъглас Рош • Ранди Райдел Тибор Тот • Ута Запф.

Изработването на този наръчник беше възможно благодарение на щедри дарения от швейцарското федерално Министерство на външните работи и от Съвета за световно бъдеще.

Предговор

От както първите ядрени бомби бяха пуснати над Хирошима и Нагасаки, човечеството живее под угрозата на Дамоклев меч, в страх на евентуална ядрена катастрофа, която може да унищожи целия живот на планетата Земя.

Спори се, че фактът, че светът все още не е изчезнал в ядрен Армагедон се дължи по-скоро на късмет, отколкото на добро управление. Някои твърдят, че неуспехът да се сложи край на подобна опасност е знак на колективната некомпетентност.

Въпреки че договори и конвенции са били подписвани и някои правителства са предприели стъпки към намаляване на техните ядрени капацитети или насърчават другите да го направят, положението остава тежко. Парламентите и парламентаристите, като израз на надеждите и стремежите на гражданите за по-добър и по-сигурен свят, имат решаваща отговорност за защита в света и идните поколения.

От Казахстан до Коста Рика, от Австрия до Австралия, от Бразилия до Бангладеш, от Индия до Южна Африка и Съединените щати, все повече и повече парламентаристи засилват и насърчават мерки, насочени към осигуряване на свят без ядрено оръжие. Техните действия са предприели различни форми: установяване на техните страни и региони като зони, свободни от ядрено оръжие; вземане решения за ограничаване на военните разходи и намаляване на ядрените сили и преразглеждане на националните доктрини за сигурност.

През април 2009 г. на Интерпарламентарният съюз прие с консенсус Резолюция наречена *„Напредък в неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаване и осигуряване на влизането в сила на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити: Ролята на парламентите“*.¹ Тази резолюция обединява ключови аспекти, свързани с ядреното разоръжаване: правни, политически, технически и институционални. Тя включва широка гама от препоръки за практически мерки, които да бъдат предприети от страна на парламентите за всеобщо ратифициране на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, разпространение на петте точки от предложението на генералния секретар на ООН за ядрено разоръжаване и подкрепа на серия от едновременни мерки, включително започване на преговори върху Конвенцията за пълна забрана на ядрените оръжия.

През юли 2010 г. 3-та световна конференция на председателите на Европейския парламент завърши с политическа декларация, в която парламентарни лидери от цял света заявиха: *„Ние подкрепяме на неуморните усилия на ООН в стремежа към световен мир и сигурност. Ние приветстваме подновения акцент върху превантивната дипломация и изграждането на мира и оставаме твърдо убедени, че демократичните, силни и ефективни парламенти са от жизненоважно важно значение за устойчивия мир.*

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Поздравяваме Генералния секретар на ООН за неговото предложение от пет точки за ядрено разоръжаване и обещание да продължи усилията си за свят без ядрено оръжие”.²

През октомври 2011 г. Комитетът на Интерпарламентарния съюз на ООН, свика експертен дискуссионен панел озаглавен „Ядрените оръжия – „Пътят до нулата“, който допълнително проучи какво може да бъде направено от парламентите и техните членове, за да се придвижи напред дневния ред за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване и да се гарантира прилагането на международно-поетите ангажименти.

Този наръчник е произведен, за да помогне на парламентите и на парламентаристите при прилагането на тези цели за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаването. Той подчертава обхвата на съществуващите добри политики и практики, целящи по-нататъшно ядрено разоръжаване, ограничаване на разпространението на ядрено оръжие, или запазване на ядрената сигурност и изследва какво може да бъде направено от парламентаристите, за да се придвижи напред дневния ред за законодателни промени, които са необходими, за да се постигне напредък към тези цели.

Тези мерки не трябва да се разглеждат като алтернативи на глобалния стремеж за създаване на рамка за забрана и премахване на ядрените оръжия, а трябва да се оценяват като ефективни допълващи или единични мерки за постигане на тази цел. Сътрудничеството между законодатели, правителствата и гражданското общество е от решаващо значение да се гарантира успех.

Неотдавнашният силен политически импулс за постигането на свят свободен от ядрено оръжие разкрива, че политиките по целия свят, включително и тези от държавите с ядрено оръжие, признават, че избавянето на света от ядреното оръжие не е само тяхно задължение, но е станало нещо по-постижимо в нашия все по-глобализиращ се свят.

Ние сме в повратна точка за постигане на глобална сигурност чрез свят свободен от ядрено оръжие. От решаващо значение е да поддържаме, да продължим да градим и да се възползваме от набраната скорост, така че да отговорим на очакванията и стремежите на гражданите на този свят и да гарантираме устойчива сигурност за бъдещите поколения. Алтернативата за по-нататъшното разпространение на ядрените оръжия и потенциална ядрена катастрофа е просто неприемлива.

(подпис)

Андерс Б. Джонсън

Генерален секретар на
Интерпарламентарен съюз

(подпис)

Ута Запф

Съ-председател на Парламентаристи за
неразпространение на ядреното оръжие и
разоръжаване

UNITED NATIONS

NATIONS UNIES

THE SECRETARY-GENERAL

MESSAGE

July 2012

ОБРЪЩЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ СЕКРЕТАР НА ООН

ЮЛИ 2012 г.

Върховенството на закона идва в ядреното разоръжаване и парламентаристите имат съществен принос за развитието на този исторически процес.

Вдъхновени или подпомогнати от усилията на Интерпарламентарния съюз, парламентите показват повишен интерес към насърчаване на ядреното разоръжаване. Това не бива да ни изненадва. Парламентите представляват хората и в днешния свят ние виждаме раздвижващо се мнение сред различни сектори на гражданското общество - лекари, адвокати, религиозни лидери, кметове, активисти в областта на правата на човека, женски сдружения, еколози, икономисти и преподаватели в безброй области, изискващи конкретни стъпки за контрол и премахване на тези смъртоносни, скъпи, разорителни оръжия.

Основната роля на парламентите е ратифицирането на договорите и приемането на законодателство им дава огромен потенциал за разширяване на върховенството на закона и дори в още по-голяма степен - в областта на разоръжаването. Но разоръжаването и неразпространението може да изглежда на законодателите далеч от ежедневните тревоги. Това е мястото, където това Ръководство има най-много какво да предложи. То приземява разоръжаването, предлагайки конкретни насоки за това защо това е важно и как то да бъде постигнато.

Аз благодаря на Интерпарламентарния съюз за подготовката на тази публикация и за подкрепата на моето предложение от пет точки за ядрено разоръжаване и отговорните за неразпространението политики. Аз също така приветствам помощта, предоставена от две

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

неправителствени организации – „Парламентаристи за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване“ и на „Съвета за бъдещето на света“ и на Швейцарското федерално Министерство на външните работи. Такива партньорства ще продължат да бъдат от решаващо значение за постигането на нашите общи цели.

Аз поверявам това издание не само на законодателите, но и на всички, които наистина са загрижени за ядреното разоръжаване, неразпространението на ядреното оръжие и без преувеличение - бъдещето на нашата планета.

Бан Ки-Мун

Съкращения и акроними

ABM	Anti-ballistic missile	Анти-балистична ракета
ASM	Air-to-surface missile	Ракета въздух-земя
CTBT	Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty	Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити
CTBTO	Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization	Подготвителна комисия на Организацията по Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити
EEZ	Exclusive Economic Zone	Изключителна икономическа зона
HEU	Highly enriched uranium	Високо обогатен уран
IAEA	International Atomic Energy Agency	Международната агенция за атомна енергия
ICBM	Intercontinental ballistic missile	Междуконтинентална балистична ракета
ICNND	International Commission on Nuclear Non-proliferation and Disarmament	Международната комисия за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване
IDC	International Data Centre	Международен център за данни
INF	Intermediate-Range Nuclear Forces (Treaty)	Ядрено оръжие със среден обсег на действие (Договор)
IPU	Inter-Parliamentary Union	Интерпарламентарния съюз
Kt	Kiloton	килотон
Mt	Megaton	мегатон
MIRV	Multiple Independently Targetable Re-entry Vehicle	Самонасочващи се бойни глави
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Организацията на Северноатлантическия договор
NGO	Non-governmental organization	Неправителствена организация
NPR	Nuclear Posture Review (United States)	Преглед на ядрена стратегия (САЩ)
NPT	Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons	Договор за неразпространение на ядреното оръжие

NSA	Negative Security Assurances	Отрицателни гаранции за сигурност
Model NWC	Model Nuclear Weapons Convention	Конвенцията за модела на ядрените оръжия
NWFZ	Nuclear-weapon-free zone	Зона свободна от ядрено оръжие
NWPS	Nuclear-weapon-possessing State(s)	Държава(и) притежаващи ядрено оръжие
NWS	Nuclear-weapon State(s)	Държава(и) с ядрено оръжие
PNND	Parliamentarians for Nuclear Non-proliferation and Disarmament	Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване
RNEP	Robust Nuclear Earth Penetrator	Дълбоко проникващо в земята оръжие
SALT	Strategic Arms Limitation Treaty	Договор за ограничаване на стратегическите оръжия
SLBM	Submarine-launched ballistic missile	Балистични ракети изстрелвани от подводници
START	Strategic Arms Reduction Treaty	Договор за намаляване на стратегическите въоръжения
UN	United Nations	ООН
UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea	Конвенция на ООН по морско право
UNDC	United Nations Disarmament Commission	Комисия на ООН за разоръжаване
UNSG	United Nations Secretary-General	Генерален секретар на ООН
WMD	Weapons of mass destruction	Оръжия за масово унищожение

СЪДЪРЖАНИЕ

Благодарности.....	3
Предговор.....	4
Обръщение на Генералния секретар на ООН	7
Съкращения и акроними.....	8
Увод: Належаща необходимост от парламентарни действия	17
Предистория: Ядрените оръжия - къде сме сега?.....	23
Примери за добра практика и препоръки за парламентите и парламентаристите	41
Глава 1 — Намалвяване на арсеналите.....	46
Добра практика – държави притежаващи ядрено оръжие	
А. Договор за ядрените оръжия със среден обseg на действие -1987 г.	51
<i>Проверка на разоръжаването на цял клас оръжия</i>	
Б. Президентски ядрени инициативи -1991 г.:.....	51
<i>Демонстриране на стойността на едностранните мерки</i>	
В. Договор за намаляване на стратегическите въоръжения (START I) - 1991 г.:.....	52
<i>Проверка на разоръжаването на стратегическите оръжия</i>	
Г. Беларус, Казахстан, Украйна и Южна Африка:.....	53
<i>Намаляване на притежаването на ядрено оръжие</i>	
Д. Великобритания - Преглед на стратегическата отбрана и сигурност - 2010 г.:.....	54
<i>Едностранни съкращения</i>	
Е. Договор за намаляване на стратегическите въоръжения (NEW START) - 2010 г.	54
<i>Широкомащабни проверки на съкращенията</i>	
Добра практика – Съюзници на държавите притежаващи ядрено оръжие	
А. Канада и Гърция:.....	56
<i>Едностранно премахване на разположеното тактическо ядрено оръжие</i>	
Б. Пет държави от НАТО:.....	57

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Призив за премахване на разположеното тактическо ядрено оръжие

В. Япония:..... 59

Насърчаване на намаляването на арсеналите от ядрено оръжие

Глава 2 — Ядрени опити..... 61

Добра практика — всички държави

А. Ратифициране на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити: 64

Преминаване към влизане в сила

Б. Прилагане на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити в националното законодателство 65

Модел на законодателство – Австралия показва как това може да бъде направено

В. Развитие на капацитета на Организацията за договор за всеобхватна забрана на... 66
ядрените опити:

Индонезийските депутати, използват "Инициатива за развитие на капацитета на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити"

Добра практика – държави притежаващи ядрено оръжие

А. САЩ - Закон за компенсация на излагането на радиация:..... 69

Ефективен механизъм

Б. Закон за компенсация на жертвите от френските ядрени опити..... 70

Стъпка в правилната посока

Глава 3 — Ядрени съоръжения и материали..... 72

Добра практика — държави притежаващи ядрено оръжие

А. Мораториум върху производството на ядрено делящи се материали:..... 74

Важна временна мярка

Б. Съвместно намаляване на заплахата :..... 75

Съвместни действия за постигане на общите интереси

Глава 4 — Тероризъм и престъпност..... 78

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Добра практика - Всички държави

А. Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН :..... 80

Изграждане на капацитет

Б. Международна конвенция за предотвратяване на актове на ядрен
тероризъм:..... 81

Насърчаване на сътрудничеството

Добра практика – Държави без ядрено оръжие

А. Нова Зеландия:..... 82

Превенцията на ядрения тероризъм изисква всеобхватен подход

Б. Канада:..... 83

От наказателни мерки към ефективна защита

Глава 5 — Ядрено възпиране и сигурност..... 85

Добра практика - Държави притежаващи ядрено оръжие

А. Преглед на ядреното състояние на САЩ - 2010 г.:..... 94

От основната цел към ядрена сигурност

Б. Действията на Индия и Раджив Ганди - План за действие в 21^{-ви} век:..... 96

Намаляване на значимостта на ядрените оръжия в доктрините по сигурността

Добра практика - съюзници на държавите притежаващи ядрено оръжие

А. Парламентарна асамблея на НАТО:..... 98

Предизвикване на статуквото, предоставяне на нови отговори

Б. Германски парламент:..... 99

*Въпроси за намаляване на ролята на ядрените оръжия в областта на доктрините
за сигурност*

В. Североизточна Азия:..... 99

Укрепване на неядрената сигурност чрез зона, свободна от ядрено оръжие

Глава 6 — Зони свободни от ядрено оръжие.....	101
Добра практика — Държави без ядрено оръжие	
А. Съществуващи договори за зони свободни от ядрено оръжие	102
<i>Изграждане на норма за ядрена забрана</i>	
Добра практика — всички държави	
А. Парламентарна подкрепа за новите зони свободни от ядрено оръжие	104
<i>Насърчаване на всеобща неядрена сигурност</i>	
Добра практика — Държави притежаващи ядрено оръжие	
А. Ратифициране на договорите „Тлателолко“, „Пелиндаба“ и „Раротонга“:.....	107
<i>Отрицателни гаранции за сигурност</i>	
Глава 7 — Проверка, спазване и изпълнение.....	109
<i>Добра практика — Държави притежаващи ядрено оръжие</i>	
А. Проверка по договори за контрол на въоръженията между Русия и САЩ:.....	111
<i>От системите за доставка до бойни глави</i>	
Б. САЩ - Съвместен център за мониториране:.....	112
<i>Превръщане на уменията за разработка на бомби в подкрепа на разоръжаването</i>	
В. Програма на Великобритания за разоръжаване и контрол над оръжията:.....	114
<i>Разработване на техники за проверка на демонтажа на бойна глава</i>	
Добра практика — Всички държави	
А. Договор за пълна забрана на ядрените опити - режим за проверка:.....	115
<i>Осигуряване на съответствие с Договора за пълна забрана на ядрените опити</i>	
Б. Инициативата Великобритания - Норвегия:.....	118
<i>Сътрудничество при проверка между държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите непритежаващи ядрено оръжие</i>	
Глава 8 - Ядрени разходи, корпорации и научни изследвания.....	121

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Добра практика – държави притежаващи ядрено оръжие

А. Ограничаване на разходите за оръжия за поразяване на ядрени бункери:..... 123

Спиране на нови поколения ядрено оръжие

Б. "Замразете ядрените бомби - финансирайте бъдещето" / Законът „Sane“:..... 124

Пренареждане на бюджетните приоритети и повишаване на националната сигурност

Добра практика — Съюзници на държавите притежаващи ядрено оръжие

А. Освобождаване от корпорации произвеждащи ядрено оръжие:..... 127

Инвестиране в съответствие с международните задължения

Добра практика — Държави без ядрено оръжие

А. Парламентарна резолюция в подкрепа на плана на Генералния секретар на..... 129
ООН за ядрено разоръжаване:

Насочване на разходите за ядрено оръжие към целите за развитие на хилядолетието

Глава 9 – Закони и норми: към неизползване и забрана..... 131

Добра практика — Държави притежаващи ядрено оръжие

А. Пакт за отказ от първо използване на ядрено оръжие:..... 134

Двустранна мярка за изграждане на доверие

Б. Преглед на ядрения статут на САЩ – 2010 г.:..... 134

Към норми за неизползване

Добра практика — Държави непритежаващи ядрено оръжие

А. Нова Зеландия - зона без ядрено оръжие, закон за контрол на въоръженията и 136
разоръжаване:

От ядрен съюзник към „антиядрен адвокат“

Б. Изменение на конституцията на Филипините за свобода от ядрено оръжие 137

Задълбочаване на антиядрената норма

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

В. Конституционното право в полза на свободна от ядрено оръжие Австрия..... 138

Ангажимент за насърчаване на антиядрената политика

Г. Закон на Монголия относно статута ѝ на самостоятелна държава, зона свободна от ядрено оръжие: 138

Изграждане на признаване на самостоятелна държава, зона свободна от ядрено оръжие

Глава 10 – Преговори за договор за ядреното оръжие или пакет от споразумения.... 141

Добра практика – всички държави

А. Парламентарни Резолуции в подкрепа на Конвенцията за ядреното оръжие и..... 143
предложението на Генералния секретар на ООН:

В подкрепа на всеобхватен подход към ядрено разоръжаване

Б. Изслушвания по Конвенцията за ядреното оръжие:..... 145

Изследване на елементи на Договора за глобално премахване на ядрените оръжия

Глава 11 - Разработване на механизми и институции за ядрено разоръжаване..... 147

Добра практика – всички държави

А. Агенцията на САЩ за Контрол над въоръженията и разоръжаване:..... 149

Независим глас за контрол на въоръженията

Б. Подкомисията на Бундестага по разоръжаване, контрол и неразпространение на ядреното оръжие: 150

Парламентарен орган проучва начини за по-нататъшно неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване

В. Нова Зеландия - Министър по въпросите на разоръжаването и контрола над..... 151
въоръженията:

Уникално институционализиране на ангажимента за ядрено разоръжаване

Г. Парламентарно участие в международни форуми:..... 151

Изграждане на парламентарна перспектива за многостранните усилия за разоръжаване

Глава 12 - Образование за разоръжаване.....	153
Добра практика - Всички държави	
А. Фонд на Нова Зеландия за изпълнение на програмата на ООН „Образование за разоръжаване“	155
<i>Улесняване на прилагането на образователни програми за разоръжаване</i>	
Б. Проекции на филми в парламента:.....	155
<i>Използване на силата на визуалните медии</i>	
В. Международен ден срещу ядрените опити - събития в парламентите:.....	156
<i>Ефективен начин за повишаване на осведомеността относно ядрените опити</i>	
Приложения	
Приложение I. Преглед на препоръките за парламентаристи.....	158
Приложение II. Резолюция на Интерпарламентарния съюз: Напредък на.....	167
неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването и осигуряване на влизането в сила на Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити: Ролята на парламентите (април 2009 г.)	
Приложение III. Предложение от пет точки за ядрено разоръжаване на Генералния....	173
секретар на ООН (октомври 2008 г.)	
Приложение IV. Писмо от Генералния секретар на ООН, Бан Ки-Мун до.....	175
председателите / говорителите на всички парламенти	
Приложение V. Консултативно становище на Международния съд относно.....	177
законността на заплахата или използването на ядрено оръжие (юли 1996 г.)	
Приложение VI. Резолюция на Съвета на делегатите на Международния Червен	179
кръст и Червения полумесец: Работа за премахване на ядрените оръжия (ноември 2011 г.)	
Приложение VII. Модел на Конвенцията за ядреното оръжие.....	182
Приложение VIII. Изявления на високо ниво и доклади в подкрепа на свят.....	184
свободен от ядрено оръжие	
Препратки.....	183

НАЛЕЖАЩА НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПАРЛАМЕНТАРНИ ДЕЙСТВИЯ

"Разрушителната сила на ядрените оръжия не може да бъде овладяна в пространството или времето."

Международен съд на Европейските общности, 1996 г.

През 1996 г. Международният съд на Европейските общности потвърди, че заплахата или използването на ядрено оръжие е по принцип несъвместима с международните закони, уреждащи войната, включително международното хуманитарно право. Признавайки, че редица държави все още разчитат на ядреното възпиране за тяхната сигурност, Съдът беше разделен и неубедителен по отношение на ролята на ядрените оръжия в конкретните обстоятелства за осигуряване на оцеляването на държава, заплашена с ядрена атака. Въпреки това, Съдът беше единодушен в заключението си, че е налице задължение от всички държави да премахнат заплахата от ядрено оръжие чрез преговори за тяхното премахване, под строг и ефикасен международен контрол (виж. Приложение V: Становище на Консултативния орган на Международния съд, относно законността на заплахата или използването на ядрено оръжие).

Къде сме сега по отношение на ядрените оръжия и ядреното разоръжаване?

През 2004 г., в своите мемоари, американският президент Роналд Рейгън отбеляза, че като Главнокомандуващ на САЩ той е изправен пред перспективата да има само **"Шест минути"**, за да реши как да отговори на премигване на екрана на радара и да реши дали да освободи Армагедон! Как може някой да направи разумно решение в такъв момент?"

Свалена от въоръжение междуконтинентална балистична ракета „Титан“ в своя силос. Музей на ракетните „Титан“, Сахуарита, Аризона, САЩ, ноември 2003 г.

На повечето хора не е известен факта, че повече от десетилетие, в 21-ви век, около 19 000 единици ядрено оръжие остават в запасите на държавите с ядрено оръжие, хиляди от които са готови да бъдат изстреляни в рамките на политиките "Предупреждение за изстрелване", вкарвайки президентите на САЩ и Русия в същата ситуация от шест минути, за да вземат решение за Армагедон, като тази, описана от президента Рейгън (предупрежденията за някои други държави с ядрено оръжие, като Индия и Пакистан са дори са по-кратки, граничещи с нула).

Бившият „контролиращ“ ядрените ракети, Брус Блеър отбелязва, че почти всеки ден от седмицата, всяка седмица на годината, инциденти като изстрелване на ракети се оценяват от Командването на ядрените сили на САЩ и контролиращата структура. Решенията за това дали това са или не са евентуални входящи, ядрени атаки изисква уведомяване на президента, което трябва да бъде направено в рамките на три минути.

Президентът има между шест и осем минути, за да реши дали да не стартира ответна атака. Няколко пъти в миналото, невинни инциденти, като стартирането на

метеорологичен сателит или объркване при военни маневри, почти са предизвикали ядрена война.⁴

Според Гарет Евънс, Ръководител на Мрежата на лидерите от Азиатско-тихоокеанския регион за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване и бивш външен министър на Австралия, фактът, че светът все още не е изчезнал в ядрен Армагедон се дължи по-скоро на добър късмет от колкото на добро управление. „В сегашния свят на много държави, въоръжени с ядрено оръжие, значителни регионални напрежения, системи за командване и контрол с различна сложност, потенциално дестабилизиращи нови кибер-технологии и продължаващото развитие на все по-модерни (включително по-малки и потенциално по-лесно използвани) оръжия, не може да се предположи, че този късмет ще продължи”.⁵

Ханс Бликс, председател на Комисията по оръжия за масово унищожение е казал, че провалът да се прекратят тези опасни политики и практики от времето на Студената война е „знак на колективна некомпетентност”.⁶

Също такава, ако не и по-големи тревоги предизвиква разпространението на ядрено оръжие в допълнителни държави и все по-разтяганият капацитет на други държавни, които евентуално могат придобият или да произведат ядрено или радиационно оръжие. Новопоявяващите се държави, притежаващи ядрено оръжие вероятно имат по-малко предпазни механизми и мерки за изграждане на доверие, които настоящите държави с ядрено оръжие са разработили, най-малко за намаляване на възможността за ядрен „Холокост“ поради злополука или погрешна преценка. По същия начин, новопоявяващите се държави, притежаващи ядрено оръжие, вероятно по-малко се придържат към правни и морални ограничения, които са попречили на умишленото използване на ядрено оръжие по време на война от 1945 г. насам.

Ядреното разоръжаване и неразпространението на ядрено оръжие са двете страни на една и съща монета – едното не може да бъде постигнато без другото. В поляризираният свят на 20 век, ядрено разоръжаване може би е празна надежда и единственото нещо, което правителствата можеха да направят беше да сведат да минимум разпространението на ядрено оръжие и да контролират надпреварата в ядреното въоръжаване.

Във взаимосвързаният свят на 21 век, парламентаристите имат отговорността и капацитета да работят, както на национално ниво, така и в чужбина, за да помогнат за изграждането на политически ангажимент и рамки за сигурност, за да обърнат процеса на разпространение на ядрените оръжия в световен мащаб и да ги поставят под строг и ефективен международен контрол.

През октомври 1986 г., светът беше съвсем близо до пълното отстраняване от всички ядрени оръжия. На историческата среща на върха в Рейкявик, президентът на САЩ Роналд Рейгън и генералния секретар на Съветския Съюз, Михаил Горбачов, които са

били убедени, че „ядрена война не може да бъде спечелена и никога не трябва да се води”⁷, неочаквано се отдалечиха от класическия контрол над въоръженията и стартираха визията на един свят без ядрено оръжие.

За съжаление, тяхната неспособност за решаване на ключови въпроси - като например загрижеността на Съветския съюз по отношение на балистична програма за противоракетна отбрана на САЩ "Междузвездни войни", попречи на всяка сделка, включваща отдалечаване от ядреното възпиране. Всичко което можеше да бъде постигнато по това време беше договор за междинно споразумение за ядрените сили и за намаляване на броя на носителите.

Парламентаристите могат да работят, за да се гарантира, че този път възможността няма да бъде изгубена и че риториката се е превърнала в действие за да се развие правна, техническа, институционална и политическа рамка за постепенно премахване на ядреното възпиране и постигане на свят свободен от ядрено оръжие.

Двете страни се оттеглиха от грандиозни начинания и приеха постепенен подход, стъпка по стъпка, към ядрено разоръжаване, който е постигнал много малко през следващите 25 години.

Наскоро, визията свят свободен от ядрено оръжие, се появи отново, първо в статия на „Wall Street Journal“ от 2007 г. „Свят без ядрено оръжие”, написана от четири високопоставени служители на САЩ (Хенри Кисинджър, Сам Нън, Джордж Шулц и Уилям Пери). От тогава визията е насърчавана от Президента на САЩ, Барак Обама и се подсилва от многобройните изявления на държавни глави и бивши официални лица от държави без ядрено оръжие и техните съюзници. Крайно време е да се събуди отново духа на Рейкявик и се възползваме от неговата инерция.

Генералният секретар на Организацията на обединените нации Бан Ки-Мун представя проект от пет точки за ядрено разоръжаване в ООН. Ню Йорк, САЩ, 24 октомври 2008 г.

Генералният секретар на ООН, Бан Ки-Мун е представил план за изпълнение на визията, изграждане на неразпространение на ядреното оръжие и вече предприети стъпки за разоръжаване, включително и комбинация от допълнителни мерки и цялостна програма за постигане на Конвенция за ядрените оръжия или пакет от споразумения за забрана и премахване на ядрените оръжия в световен мащаб.

Надяваме се, че това ръководство ще помогне на парламентаристите да се възползват от тази възможност и да направят крачка към свят без ядрено оръжие.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Облакът от атомната бомбардировка над Нагасаки, 9 август 1945 г.

ЯДРЕНИТЕ ОРЪЖИЯ – КЪДЕ СМЕ СЕГА?

Кратка история на неразпространението на ядрено оръжие и ангажиментите за разоръжаване

От началото на ядрената епоха, неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването са били официално признати от всички държави, като критични цели. Първата Резолуция, приета от Генералната асамблея на ООН, на 24 януари 1946 г., си постави за цел елиминирането на ядрените оръжия и други оръжия „приспособими за целите на масовото унищожение”.⁸

Биологичните и химическите оръжия, другите две категории, като цяло считани за оръжия за масово унищожение, са забранени от Конвенцията за биологичното оръжие от 1972 г. и съответно от Конвенцията химическо оръжие от 1993. Други оръжия, причиняващи безразборно вреда, т.е. които не могат да правят разлика между легитимни военни цели и цивилни (които са защитени по време на война), също са забранени от международни договори. Те са включени в Конвенцията от 1997 г. за забрана на използването, складирането, производството и трансфера на противопехотни мини и за тяхното унищожаване (Договор за пълна забрана на мините) и Конвенцията от 2008 г. за касетъчните боеприпаси.

Има също така споразумения за забрана на употребата по време на война на оръжия, които причиняват ненужно страдание на бойци, като например Декларацията от 1899 г. в Хага, относно Куршумите „дум-дум“ и IV протокол от 1995 г. за конвенционални оръжия, Конвенцията за ослепяващите лазерни оръжия. Налице е също глобален договор за забрана за военна употреба на модификация на времето (“Конвенция за забрана на военно или друг вид враждебно използване на техниките за модификация на околната среда” от 1977).

Въпреки това, ядрените оръжия, които може би са най-разрушителните оръжия за масово унищожение и най-вероятно на всички оръжия, причиняващи безразборно вреда, дългосрочно и ненужно страдание за бойците и сериозни щети на околната среда, все още не са предмет на подобно споразумение за глобална забрана.

Исторически погледнато, ядрените оръжия са сведени до отделна категория оръжия, за която някои държави-членки твърдят, че за тях е законно да притежават, за тяхната национална или колективна сигурност, но която би била опасна ако бъде придобита от други държави. В същото време е прието, дори от държавите с ядрено оръжие, че свят без ядрено оръжие е желателна цел, но е нещо реалистично до заменянето на ядреното възпиране с по-сериозна рамка за сигурност.

Като такива, държавите притежаващи ядрено оръжие, са предприели набор от мерки за предотвратяване сдобиването с ядрено оръжие на други държави и се споразумяха за минимални стъпки за разоръжаване, като например намаляване на арсеналите от ядрено оръжие, премахването на някои категории ядрено оръжие от техните арсенали и да не заплашват с използване или да използват ядрено оръжие срещу държави без ядрено оръжие, освен при определени условия.

Терминология

Когато говори за нации, притежаващи ядрено оръжие, настоящото *Ръководство* прави разграничение между две категории членки: ядрени държави, която се отнася до петте държави, официално признати от Договора за неразпространение на ядреното оръжие, като притежаващи ядрено оръжие (Китай, Франция, Руската Федерация, Великобритания и Съединените щати) и Държава(и) притежаващи ядрено оръжие която включва държави притежаващи ядрено оръжие и държави непритежаващи ядрено оръжие (Корейската народнодемократична Република Корея, Индия, Израел и Пакистан). Ръководството също се отнася до другите две категории: съюзници на държавите притежаващи ядрено оръжие и държави без ядрено оръжие.

Въпреки, че повечето държави никога не са прегръщали стратегията за сигурност с ядрено възпиране, фактът, че държавите с ядрено оръжие и техните съюзници продължават да разчитат на ядреното възпиране и продължиха да модернизират ядрените си оръжейни системи и поддържат доктрини за използването на ядрено оръжие в широк кръг от обстоятелства, те предизвикаха другите също да се сдобият с ядрено оръжие и в отговор да приемат доктрината за ядрено възпиране. По този начин усилията за предотвратяване на разпространението бяха само частично успешни. Броя на държавите с ядрено оръжие постепенно нарасна от две през 1940-те (САЩ и Съветския съюз) до девет днес (Франция, Китай, Индия, Израел, Корейската народнодемократична република Корея, Пакистан, Руската федерация, Великобритания и САЩ).

От друга страна, редица държави са се отказали от ядрените си арсенали, за да станат неядрени. Сред тях са Беларус, Казахстан и Украйна (ядрено оръжие, придобити когато Съветският съюз се разпадна) и Южна Африка. Други страни са отхвърлили разполагането на ядрено оръжие на техните територии (Гърция), или за транзитно преминаване през техните териториални води (Нова Зеландия).

Споразумения за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване

Значителни по брой и обхват споразумения за неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаване бяха сключени от началото на ядрената епоха.

Ключовите споразумения за неразпространение на ядреното оръжие включват:

- Договорът от 1968 г. за неразпространение на ядреното оръжие в които държавите без ядрено оръжие се съгласяват да не се сдобиват с ядрено оръжие;
- Предпазните мерки на Международната агенция за атомна енергия, приложени към програмите за ядрена енергия за всички неядрени държави участващи в Договора за неразпространение на ядреното оръжие за гарантиране на това, че технологиите и материалите за ядрена енергия не се използват в програми за ядрено оръжие;
- Цялостен договор за забраната на ядрените опити (Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити) и създаването на Подготвителна комисия на Организацията по Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити с цел насърчаване на всеобщото присъединяване и влизането в сила на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, както и изграждане на режим за проверка;
- Резолюция 1540 на Съвета за сигурност изискваща от държавите да приемат допълнителни национални мерки за предотвратяване на разпространението сред недържавни субекти, чрез граничен контрол, международно полицейско сътрудничество и криминализиране на дейностите по разпространението;
- Конвенция за физическа защита на ядрените материали и изменение и допълнение от 2005 г.;
- Протокол към протокола от 2005 г. за провеждане на незаконните действия насочени срещу сигурността на неподвижните платформи, разположени в континенталния шелф (протокол от 1988 г. за фиксираните платформи);
- Международна конвенция от 2005 г. за предотвратяване на действия на ядрен тероризъм, предназначени за криминализиране на действията на ядрен тероризъм и насърчаване на полицейското и съдебното сътрудничество за предотвратяване, разследване и наказване на такива действия;
- Резолюции на Съвета за сигурност, занимаващи се с конкретни случаи на разпространение или потенциално разпространение, включително резолюции свързани с иракските оръжия за масово поразяване, ядрени опити на Демократична народна република Корея, Индия и Пакистан и действията на ислямска република Иран, свързани с производство на ядрено гориво;
- Ръководства разработени от групата на ядрените доставчици за износ на ядрени технологии и материали към държави без ядрено оръжие с цел намаляване на рисковете от разпространение и

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

- Договори за създаване на зони свободни от ядрено оръжие в Антарктика, Латинска Америка и Карибския басейн, южно-тихоокеанския район, югоизточна Азия, Африка и централна Азия както и в космоса, на морското дъно и на луната.

Списъкът от споразумения за неразпространение на ядреното оръжие би могъл да осигури доста изчерпателен подход за предотвратяване и проверка, ако беше приет и приложен от всички държави.

Историята за ядреното разоръжаване е била една от основните цели, обаче е била постигана с малки стъпки. САЩ и Руската федерация са предприели редица мерки за изграждане на доверие и ограничаване на оръжията, включително:

- Споразумение за ядрените аварии от 1971 г.;
- Договор за противоракетната отбрана (ABM) от 1972 г. (САЩ се оттегли през 2002 г.);
- Договор за ограничение на стратегическите оръжия от 1972 г. (SALT);
- Договор за ядрените сили със среден обхват от 1987 г. (INF);
- Споразумение за уведомление при изстрелване на ракети от 1988 г.;
- Договори за намаляване на стратегическите оръжия, включително START I от 1991 г. (приключил през 2009 г.) и START II от 1993 г. (който никога не е влизал в сила);
- Споразумение De-MIRVing от 1992 г.;
- Договор за намаление на стратегическите нападателни оръжия (SORT), заменен от (New START); и
- New START от 2010 г.

Въпреки това, двете държави продължават да поддържат около 19 000 единици ядрено оръжие в своите арсенали, от които 2000 са с висока оперативна готовност в рамките на политиките за изстрелване при предупреждение за входяща атака, дори преди попадение от каквото и да е ядрено оръжие. В допълнение между 150 и 200 единици тактически ядрено оръжие на САЩ остават разгърнати в няколко европейски държави без ядрено оръжие.

Индия и Пакистан също се споразумяха относно мерки за изграждане на доверие, включващи:

- Споразумения за забрана за нападения срещу ядрени съоръжения от 1998 г.; и

- Споразумение от 2007 г. за намаляване на риска от аварии, свързани с ядрено оръжие (удължено през 2012 г.).

Въпреки това не е имало никакви преговори, да не говорим за споразумения между държавите притежаващи ядрено оръжие, относно планове за многостранно ядрено разоръжаване. Междувременно, всички държави притежаващи ядрено оръжие са направили дългосрочни планове за модернизиране или подобряване на ядрените бойни глави или системите за тяхната доставка.

Напредъкът в ядреното разоръжаване е от основно значение за предотвратяване на разпространението. Провежданите политики за притежаване на ядрено оръжие и заплахата от използването на ядрено оръжие карат други държави да се сдобиват с ядрено оръжие за своята защита, както и предоставят обосновка за отказ от всеобхватни гаранции за техните ядрени енергийни програми. В допълнение, продължаващото наличие на технологии за ядрено оръжие и ядрени материали предоставят на други страни технически капацитет за придобиване на такива технологии и материали, включително и от черния пазар. В сравнение, развитието на всеобхватни правни, технически, и институционални и политически механизми за премахване и елиминиране на ядрените оръжия ще направят много по-трудни разработката или придобиването на такива оръжия от държавите без ядрено оръжие.

Като такъв Чл. VI от Договора за неразпространение на ядрено оръжие потвърждава, че всички държави-участнички трябва да „се стремят към преговори в дух на добра воля за ефективни мерки свързани с прекратяването на ядрената надпревара, възможно най-скоро и за ядрено разоръжаване”.⁹

Като такъв Чл. VI от договора за неразпространение на ядрено оръжие потвърждава, че всички държави-участнички трябва да „се стремят към преговори в дух на добра воля за ефективни мерки свързани с прекратяването на ядрената надпревара възможно най-скоро и за ядрено разоръжаване”.⁹

Усилията за създаване на законово задължение за премахване на ядрените оръжия значително напредна през 1996 г. благодарение на Международния съд на европейските общности, най-висшия съдебен орган в системата на ООН . В своето становище относно законосъобразността на заплахата от ядрено оръжие Съдът потвърди, че „запахата или използването на ядрено оръжие по принцип е в противоречие с правилата на международното право, приложимо при въоръжен конфликт и по специално принципите и нормите на международното хуманитарно право”. Той единодушно заключи, че съществува „задължение за упражняване на добра воля и приключване на преговори водещи до ядрено разоръжаване във всички негови аспекти, под строг и ефикасен международен контрол”.¹⁰

След консултативното становище прието на Генералната асамблея на ООН , всяка година от 1996 г. насам се приема резолюция, призоваваща всички държави незабавно да изпълнят това задължение за разоръжаване, като се започне с многостранни преговори „водещи до бързо приключване на конвенцията за забрана на разработването, производството, изпробването, разполагането, складирането, прехвърлянето или употребата на ядрено оръжие и за тяхното унищожаване”.¹¹

През 1998 г. беше създадена група държави съмишленици, наречена „Коалиция на новия ред“ (КНР), създадена за да подтикне държавите с ядрено оръжие да приемат програма за действие за изпълнението на тяхното задължение за ядрено разоръжаване. През 2000 г. „КНР“ успя да накара тези държави да „приемат недвусмислено (...) за постигане на пълно премахване на техните ядрени арсенали, довеждащо до ядрено разоръжаване, за което всички държави от Договора за неразпространение на ядреното оръжие участват съгласно чл. VI”.¹²

Въпреки това, много малко беше направено от държавите притежаващи ядрено оръжие за прилагане на тази идея до Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие от 2010 г. В това време пет ядрени държави, страни по Договора за неразпространение на ядрено оръжие се договориха по няколко стъпки за разоръжаване и за това да докладват на конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие през 2015 г. за напредъка, постигнат по тези стъпки.

Държавите страни по Договора за неразпространение на ядрено оръжие също се съгласиха през 2010 г., че процесът за постигане на ядрено разоръжаване не разчита единствено на действията на държавите притежаващи ядрено оръжие и че всички държави трябва да положат специални усилия за създаване на необходимата рамка за постигане и поддържане на свят без ядрено оръжие.¹³

Организацията на инициативата на страните от Близкия изток обединява представители на страните от Близкия изток за проучване на елементи, необходими за постигане и поддържане на свят без ядрено оръжие смята, че това споразумение дава на държавите без ядрено оръжие зелена светлина за започване на подготвителна работа по глобално споразумение за забрана на ядрените оръжия, ангажиращо държавите притежаващи ядрено оръжие, без да чака тяхното съгласие.¹⁴ Този процес ще бъде сходен с процесите от Отава и Осло, при които държави единомишленици договориха глобални договори за забрана на противопехотните мини и касетъчните боеприпаси без да чакат съгласието на всички държави притежаващи тези оръжия. Всъщност вече са налице призови за „процесът на Отава за ядрени ракети”.¹⁵

Ролята на Съвета за сигурност към ООН

На първата среща на върха, на 31.01.1992 г. Съветът за сигурност на ООН излезе с изявление на Председателя, потвърждаващо „необходимостта всички държави членки да изпълнят задълженията си по отношение на контрола на въоръженията и разоръжаването” и декларирайки, че разпространението на оръжия за масово унищожение е „заплаха за международния мир и сигурност”.¹⁶ Въпреки това, по отношение на ядрените оръжия Съвета за сигурност, като цяло, се фокусира повече върху неразпространението, отколкото върху разоръжаването.

Той например действа решително в отговор на конкретни ситуации на разпространение или заплахи, свързани с иракските оръжейни програми за масово унищожение, ядрените опити на Индия, Пакистан и КНР, и тревогите относно неразпространението на ядрените оръжия, произтичащи от дейностите на Иран по производство на ядрено гориво. Въпреки това той има тенденция да мълчи относно заплахите, практиките и политиките на основните ядрени държави – Китай, Франция, Руската федерация, Великобритания и САЩ. Това е обяснимо, но не е оправдано от факта, че всяка от тези пет държави е постоянен член на Съвета за сигурност, с право на вето върху всяко предложение за негово действие. Съветът за сигурност също така мълчи за програмата на Израел за ядрено оръжие, вместо да призове за зона в Близкия изток, свободна от ядрено оръжие и други оръжия за масово унищожение.

Съветът за сигурност изглежда има отговорности по отношение на ядреното разоръжаване, произтичащи от неговият мандат за действия при заплахи към международният мир и сигурност и по специално задължението му по Чл. 26 от устава на ООН за изготвяне на планове за система за регулиране на въоръженията с оглед свеждането до минимум на отклоняването на човешки и икономически ресурси за въоръжение.

Президентът Оскар Ариас (Коста Рика) председателства специалната сесия на Съвета за сигурност на ООН през 2008 г.

Съветът за сигурност посочи, че може да стане по активен през ноември 2008 г., когато проведе първото си заседание по изпълнението на Чл. 26 от Хартата на ООН, председателстван от президента на Коста Рика, Оскар Ариас и отново през 2009 г., когато прие Резолюция на среща председателствана от американския президент Барак Обама, призоваваща всички държави да предприемат преговори на добра воля за ядрено разоръжаване и приканваща всички държави извън Договора за неразпространение на ядреното оръжие да се включат в това начинание.¹⁸

През април 2012 г., Председателят на Съвета за сигурност потвърди „подкрепата на Съвета за многостранните договори, чиято цел е елиминирането или предотвратяването на разпространението на ядрени, химически или биологически оръжия и значението за всички държави по конвенцията към тези договори за тяхното цялостно изпълнение с оглед насърчаване на международната стабилност”.¹⁹

В обобщение, ядреното разоръжаване е и е било отдавна признато от световната общественост като цел с най-висок приоритет и всички държави, не само притежаващите ядрено оръжие са се ангажирали чрез международната правна рамка добросъвестно да провеждат тази цел. Въпреки това ядрените държави се бавят в предприемането на действия за изпълнението на това задължение и не ядрените държави до голяма степен чакат те да предприемат такива действия.

Парламентаристите имат ролята да подтикват ядрените държави да спазват своите задължения и също да насърчават неядрените държави да не чакат държавите с ядрено оръжие сами да започнат изграждането на рамка за свободен от ядрено оръжие свят. Тази рамка следва да включва всеобхватни правни, технически, политически и институционални механизми, които да гарантират проверено и приложено премахване на ядрените оръжия и предотвратяване на всяко разпространение или повторно въоръжаване.

Неотдавнашен политически импулс

Визията за свят свободен от ядрено оръжие наскоро беше извадена на преден план от лидери и високопоставени служители (настоящи и бивши) на ключови държави, включително на тези притежаващи ядрено оръжие или приемащи ядрени доктрини за възпиране. Идеята се подкрепя от законодатели, високопоставени военни, академици, експерти по разоръжаването и други части на гражданското общество.

Това неотдавнашно развитие беше предизвикано през 2007 г. от статии, поместени в „Wall Street Journal“ от бившите високопоставени американски длъжностни лица Джордж Шулц, Хенри Кисинджър, Уилям Пери и Сам Нън.²⁰ В тях, тези видни държавници, които са сторили много за разпространението на ядрените оръжия по света признават

необходимостта за отказ от ядрено оръжие. Те твърдят, че въпреки че ядрените оръжия са играли роля за предотвратяването на война между двете суперсили по време на студената война, в зараждащия се многополюсен свят на 21 век, ядрените оръжия не само са с намаляващо значение за осигуряване на сигурност, но тяхното продължаващо притежание вероятно може да доведе до разпространението им и повишена възможност за ядрена катастрофа. Към тях се присъединиха колеги от целия свят. В този процес те подновиха стремежът за премахване на ядрените оръжия.²¹

Въпросът за ядреното разоръжаване беше открито поставен на дневния ред на световната общественост от генералният секретар на ООН, Бан Ки-Мун, който предложи през октомври 2008 г. план от пет точки за ядрено разоръжаване, предлагащ да се обърне по-специално внимание на преговорите по Конвенцията за ядрените оръжия или рамка за поединично взаимно подкрепящи се инструменти.²²

Планът спечели подкрепата на всевъзможни форуми от всички нива, включително в резолюция от 2009 г. приета от Интерпарламентарния Съюз.²³ Освен това той беше упоменат в заключителния документ от 2010 г. на конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие.²⁴

Многобройните усилия на гражданското общество допринесоха за политически импулс към свят свободен от ядрено оръжие. Над 5000 градове се присъединиха към кампанията „кметове за мир“ за постигане на премахване на ядрените оръжия до 2020 г. в рамките на конвенцията за ядрените оръжия. Групата на високо ниво „Global Zero“, състояща се от 129 политически военни, бизнес, религиозни и граждански лидери от цял свят, изтъкна финансовата тежест на ядрените оръжия и осигури пътна карта за постигане на свят без ядрено оръжие. Международната кампания за премахване на ядрените оръжия (ICAN), стартирала през 2007 г. е известна в социалните медии с видеоматериали и индивидуални действия за напредък по конвенцията за ядрените оръжия. Глобалната мрежа за премахването на ядрените оръжия „Abolition 2000“ основана през 1995 г. е получила одобрението на повече от 2000 организации и набра правителствена подкрепа за конвенцията за ядреното оръжие, включително чрез съответната резолюция на ООН и плана от пет точки на Генералният секретар на ООН. Организациите, членуващи в „Abolition 2000“ допринесоха за изработването на Конвенция за ядрените оръжия²⁵, която сега се промотира от Генералният секретар на ООН, като отправна точка за преговори по Конвенцията. Проучването на общественото мнение, поръчано от „Abolition 2000“ показва невероятна обществена подкрепа за Конвенцията за ядрените оръжия, включително и от държави притежаващи ядрено оръжие.

В допълнение, няколко видни комисии, включително Комисията по оръжията за масово унищожение (председателствана от Ханс Бликс) и Международната комисия за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване, председателствана от Гарет Еванс и Йорико Кавагучи) са предложили планове съдържащи практически идеи за привеждане

на визията „Global Zero“ по-близо до реалността. Въпреки, че такива предложения могат да съдържат различни подходи към ядреното разоръжаване (всеобхватен срещу изолиран и останалото по средата), те като цяло са съгласни, че неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването – признати като взаимно подкрепящи се и неразделни цели, могат да бъдат постигнати единствено със съгласувани усилия.

Тези развития поставиха на сцената американския президент Барак Обама, който през април 2009 г. произнесе реч в Прага за визията – „Свят свободен от ядрено оръжие“, която от този момент беше подкрепена от многобройни държавни глави. Една година по-късно САЩ и Руската федерация подписаха „New START“, който изисква от Вашингтон и Москва да намалят броя на разположените стратегически ядрени бойни глави от около 2200 до не повече от 1550 единици в рамките на седем години. „New START“ беше ратифициран от парламентите на двете държави през декември 2010 г./януари 2011 г. и влезе в сила през февруари 2011 г.

През 2010 г. държавите страни по конвенцията още повече активизираха тази нова инициатива за разоръжаване като включиха следната клауза в плана за действие за ядрено разоръжаване:

„Конференцията призовава всички ядрени държави да предприемат конкретни усилия за разоръжаване и потвърждава, че всички държави трябва да положат специални усилия за създаването на необходимата рамка за постигане и поддържане на свят без ядрено оръжие. Конференцията отбелязва предложението за ядрено разоръжаване от пет точки на Генералния секретар на ООН, който предлага наред с другото да се обърне внимание на преговорите по конвенцията за ядрените оръжия или споразумение за рамка на отделни, взаимно подсилващи се инструменти, подкрепени от силна система за проверка.“

Това споразумение предизвика многобройни призови от високопоставени лица към държавите да започнат преговори по конвенцията за ядрените оръжия или поне да стартират подобен процес за започване на подготвителната работа по елементите на такава конвенция, за да се насърчават и подпомагат преговорите. Такива призови идват например от „Съвета за взаимодействие“ – група от 20 бивши държавни глави (включително от Австралия, Канада, Германия, Йордания, Латвия, Мексико, Норвегия и САЩ)²⁷ и от Срещата на върха от 2011 г. на латиноамериканските държави и държавите от карибския басейн (CELAC).²⁸

Международната общност, като такава е признала, че е недостатъчно и дори безсмислено да се концентрира единствено върху следващите стъпки за неразпространение и разоръжаване. Цялостният подход към ядрено разоръжаване трябва да се развива съвместно и като допълнение към процеса, стъпка по стъпка.

Все пак, сериозните пречки остават, както се вижда от продължителния застой на Конференцията по разоръжаването, форум създаден за преговори по многостранния контрол върху въоръженията и споразумение за разоръжаване. Откакто прие текста на ДВЗЯО през 1996 г. Конференцията е парализирана от правилото за консенсус, с което тя работи. Обсъждането на въпросите, които пречат за излизането от дългогодишната безизходица са извън обхвата на това *Ръководство*. Въпреки това, може да се отбележи, че е напълно неприемливо по важен въпрос, като разоръжаването и по специално ядреното разоръжаване, една от на-важните институции на апарата на ООН за разоръжаване, повече от десетилетие да не може да приеме работна програма.²⁹ Решителните усилия на Генералния секретар на ООН³⁰ и участващите в конференцията държави не успяха да пробият тази безизходица. Няколкото държави, които опитаха различни подходи за стартиране на многостранно разоръжаване работят извън конференцията, като вероятно работната програма на конференцията ще бъде създадена чрез мажоритарно гласуване на Генералната асамблея на ООН.³¹ Програмата ще включва многостранни действия по преговаряне за договор за ядрени материали, съгласие от страна на ядрените държави да не заплашват с употреба на ядрено оръжие неядрените държави, обсъждане на предотвратяването на надпреварата за въоръжаване в космоса и обсъждания, водещи до преговори за пълно ядрено разоръжаване.

Накратко, въпреки подкрепата на високо ниво за целта на ядреното разоръжаване, споразуменията на Генералната асамблея на ООН и конференциите за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие, все още не е дадено начало на многостранни преговори за ядрено разоръжаване и е постигнат минимален напредък в намаляването на ядените оръжия и стъпките за неразпространение на ядрено оръжие. Много държави, изглежда живеят според остроумната забележка на Марк Твен „Никога не отлагай за утре това, което може за отложиш за вдруги ден”. Това е погрешно, тъй като рисковете произтичащи от все по-опасното ядрено статукво в никакъв случай не оправдават такова бездействие.

Парламентаристите носят отговорност за гарантирането, че правителствата ще спрат да се оправдават за бездействието си и ще фокусират политическо внимание и дипломатически ресурси за постигане на резултати.

Неприемливи рискове

Глобалният комплекс от ядрено оръжие включва калейдоскоп от рискове, като най-малкия от тях е поддържането във висока бойна готовност на около 2000 единици ядрено оръжие. Както отбелязва д-р Брус Блеър, съосновател на „Global Zero“ и бивш офицер, отговорен за стартирането на балистични ракети:

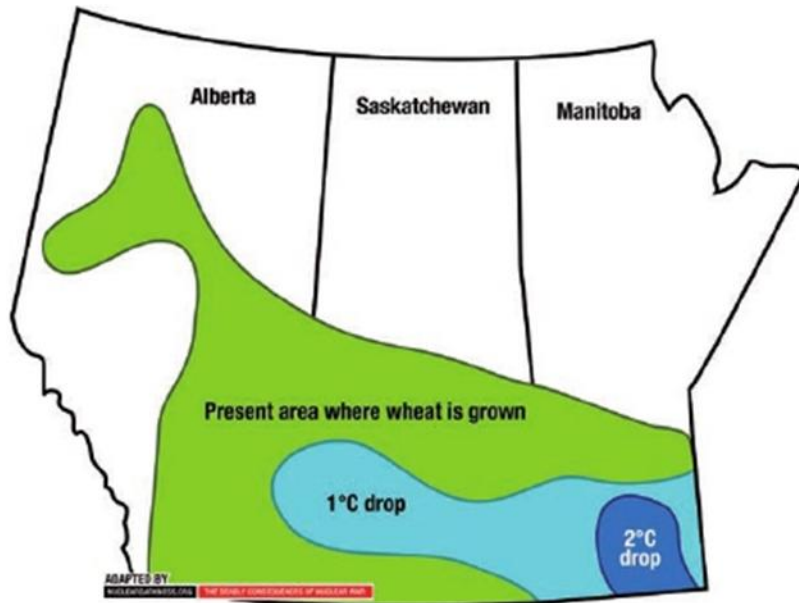
*„Въпреки че общата идея беше за оръжия разположени в арсенали, системата е динамична (...) и ежедневно представлява заплаха за всеки или всички потенциални противници. И в резултат на тази готовност и постоянна дейност съществуват редица рискове, присъщи на режима на ядрените оръжия, включително рискове от случайно изстрелване, неоторизирано изстрелване, изстрелване въз основа на неточна информация и възможна кражба, или придобиване от недържавни субекти.“*³²

Бившият американски секретар на отбраната Уилям Пери е изчислил шансът за ядрен терористичен инцидент през следващото десетилетие на около 50%.³³ В проучване проведено с 85 експерта по националната сигурност, американският сенатор Ричард Лугар е установил, че средно 20% от тях са съгласни, че е възможно да има атака, съдържаща ядрена експлозия, някъде по света в следващите 10 години.³⁴ Дори ако тези прогнози са погрешни, както твърдят оптимистите, анализите на риска, проектиращи изключително ниска вероятност за такова събитие трябва да стимулира политиците към действие, като се има предвид разрушителния ефект на умишлена или случайна ядрена експлозия. Вероятността от комбинация от събития, довели до бедствието във Фокушима е смятана за толкова ниска, че не заслужават внимание и планирането на непредвидени ситуации – с голямо закъснение и наша вреда.

Вероятността от настъпване на катастрофа с ядрено оръжие не само е по-голяма от бедствието във Фокушима, но нейните последствия биха били пренебрежими в сравнение с това събитие. Ние нямаме възможност да чакаме случването на ядрената катастрофа, за да се учим от нашите грешки и да предприемем действия за бъдещи бедствия. Рискът е твърде голям.

Нарастващото разбиране на потенциалните климатични ефекти и хуманитарни последствия от ядрена война са вдъхновили някои правителства да предприемат действия. Скорошни изследвания разкриват, че дори ограничената, регионална размяна на ядрени удари ще вдигне толкова много частици в атмосферата, че ще охлади планетата до температури от времето на ледниковия период (ядрена зима) и значително ще наруши функционирането на глобалния климат за много години напред. Огромни пожари, предизвикани от ядрени експлозии и по специално от горящите градове ще издигнат огромни количества тъмен дим и аерозолни частици в горните слоеве на атмосферата, където абсорбцията на слънчева светлина допълнително ще нагрее този пушек и ще го издигне в стратосферата. Там този пушек може да се задържи с години и да попречи на слънчевата светлина да достига до повърхността на земята, причинявайки драстичен спад на температурите. Това би имало катастрофални последици за селското стопанство и ще застраши доставката на храни за по-голямата част от планетата. Изчислено е че в резултат на това до 1 милиард души ще умрат от глад.

Фигура 1: Очаквани загуби за производството на пшеница в Канада след глобален спад на температурите на повърхността, причинен от употребата на ядрено оръжие.

Източник: Nucleardarkness.org

Като се имат предвид тези неотдавнашни проучвания и разработки, парламентаристите могат да се обърнат към по-широк кръг избиратели за подкрепа на усилията им за ядрено разоръжаване, включително общностите по околната среда и развитието.

Ядреното разоръжаване като хуманитарно и правно задължение

В допълнение към признаването на значението на упражняването на всеобхватен подход към ядрено разоръжаване (чрез конвенция за ядреното оръжие или рамка за споразумения), конференцията от 2010 г. за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие създаде важен прецедент за прилагането на закон за разоръжаването. Беше изразена „дълбока загриженост във връзка с катастрофалните хуманитарни последици от използване на каквото и да е ядрено оръжие и беше потвърдена необходимостта всички държави, по всяко време да се съобразяват с приложимото международно право, включително и международното хуманитарно право”.³⁶

През февруари 2011 г. група експерти по международно право свикана от фондацията „Simons“ и комитета на юристите за ядрена политика създадоха Ванкувърската декларация – наложителен закон за спешно постигане на свят без ядрено оръжие, който

подчертава несъвместимостта на ядрените оръжия с елементарните съображения за човечност.³⁷ Декларацията получи високи оценки от

29 годишния Берик Сиздяков и свири на пияно в апартамента си в Семей Казахстан (ноември 2008 г.). Берик е роден с деформации и без очи, поради излагане на радиация от ядрени опити по време на студената война

бивши съдии на международния съд, водещи учени по международно право, парламентаристи, бивши дипломати и официални лица. Наскоро Съветът на делегациите на международното движение на червения кръст и червеният полумесец прие резолюция озаглавена: „Работа в посока премахване на ядрените оръжия”, която потвърждава несъвместимостта на ядрените оръжия с международното хуманитарно право. Тя „подчертава неизчислимото човешко страдание, което може да се очаква в резултат на каквато и да е употреба на ядрено оръжие и липсата на адекватен хуманитарен капацитет за реакция” и призовава държавите да започнат преговори за забрана и премахване на ядрените оръжия чрез правнообвързващо международно споразумение.³⁸

Повишеното внимание към прилагането на международното хуманитарно право в дебата за ядрените оръжия е добре дошло и носи потенциала за намиране на изход от задънената улица, за да проправи път за истински напредък, точно както го направи в случая с противопехотните мини и касетъчните боеприпаси. Международното хуманитарно право,

като се фокусира върху хуманитарните последици от оръжията, предоставя императив за забрана в сравнение с по-ограничения подход за контрол и постепенно намаляване на броя на оръжията, който е по-предпочитан от притежателите на оръжия. Едно от предимствата на този подход е, че международното хуманитарно право е задължително за всички държави, по всяко време, както беше потвърдено на Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие през 2010 г. Това означава, че планиращите сигурността трябва да мислят отвъд съображенията за военна необходимост, за да планират своя подход към сигурността. Ако законът прави използването на ядрено оръжие незаконно, което изглежда той прави в повечето случаи, ако не във всички, тогава военните стратегии трябва да разработят други методи, които да ги накарат да не разчитат на ядрените оръжия, а на методи които са в съответствие със закона.

Парламентаристите, като законотворци и избрани представители са гаранتي за това, че правителствата ще се придържат към законовите изисквания в международен и национален аспект. Точно, както парламентаристите реагираха на хуманитарните последици от противопехотните мини и касетъчните боеприпаси, като притиснаха техните правителства да се присъединят към преговорите за забрана, също така те могат да се позоват на международното хуманитарно право и да притиснат своите правителства да се присъединят към преговорите за забрана на ядрените оръжия в световен мащаб.

От ядрено възпиране към неядрена сигурност

При разглеждането на законността на заплахата, или използването на ядрено оръжие, Международният съд потвърди, че всяка заплахата или употреба, по принцип са в противоречие с правните норми, приложими по време на война, включително международното хуманитарно право. Въпреки това, Съдът също така отбелязва практиката за ядрено възпиране, която се приписва на държавите, притежаващи ядрено оръжие и техните съюзници (отношения във връзка с ядрено възпиране). Тъй като това е било практика, която е била част от доктрините за сигурност на значителен брой държави, Съдът не може да заключи окончателно дали заплахата или употребата на ядрено оръжие би била законна, или незаконна в екстремни обстоятелства за самозащита, при които оцеляването на държавата е под въпрос.

Съдът посочва, че ключът към тази дилема лежи в задължението за упражняване на добра воля и довеждане докрай на преговорите за ядрено разоръжаване във всички негови аспекти и под строг международен контрол. Такива преговори ще трябва да включват разработка на методи и механизми за сигурност, които да заменят ядреното възпиране.

Старши държавниците на САЩ Джордж Шулц, Уилям Пери, Хенри Кисинджър и Сам Нън твърдят, че докато ядреното възпиране е от жизнено важно значение за

предотвратяването на световна война и за осигуряването на националната сигурност в двуполюсния свят, съществувал от 1945 г. до 1991 г., доктрината „става все по-опасна и все по-малко ефективна” в свят който е надраснал рамката за сигурност на Студената война.³⁹

Въпреки това, тази перспектива не е била прегърната от държавите притежаващи ядрено оръжие и техните съюзници, които продължават да приписват ключова роля на ядреното възпиране за осигуряване на сигурност.

Някои анализатори твърдят, че сигурността чрез ядрено възпиране е илюзорна и че истинската причина държавите да поддържат ядрено оръжие няма нищо общо със сигурността и е по-скоро проектиране на влияние, вътрешна политика, или политическо влияние върху оръжейната промишленост.

Други твърдят, че ядреното възпиране може би не е нужно за държави с големи и модерни конвенционални сили, или там където има действителен риск от инвазия, която би застрашила съществуването на държавата, но може би е нещо необходимо на по-малките държави в уязвимо положение, които са били заплашени от атака, като Израел, Ислямската република Иран, или демократична народна република Корея.

Независимо от това дали ядреното възпиране е илюзорно, или предоставя действителна полза за сигурността, то се приема, като необходимост от държавата (и населението на държавата) няма да бъде възможно да се изостави тази политика и да се постигне свят, свободен от ядрено оръжие докато не се постигне промяна във възприятията или ядреното възпиране да бъде заменено с алтернативни методи или механизми за сигурност.

Онези държави, които все още се придържат към доктрината за ядрено възпиране трябва да идентифицират конкретните ситуации в които те смятат, че ядреното възпиране ще играе роля, или би могло да играе роля за сигурността и да прегледат алтернативните подходи за постигане на сигурност в тези ситуации. Това проучване трябва да вземе под внимание въпроси, свързани със сигурността в условията на 21 век и механизми, които са фундаментално различни от тези на 20 век.

Седмата световна среща на върха на нобеловите лауреати за мир заключи че:

„Несправянето с ядрена заплаха и за укрепването на съществуващите договорни задължения за работа по премахване на ядрените оръжия нарушава целостта на общата сигурност. Един свят с държави, притежаващи ядрено оръжие и такива, които нямат такова е фрагментиран и нестабилен – факт, който се потвърждава от настоящите заплахи от разпространение. В такава среда сътрудничеството се проваля. Ето защо, нациите не могат ефективно да се справят с реалните заплахи от бедност, влошаване на околната среда и ядрена катастрофа.”⁴⁰

Икономически измерения

През декември 2010 г. „Global Zero“ оповести анализ, според който около 100 млрд. щ.д. се харчат годишно, в световен мащаб, за ядрено оръжие, като само 50% от тази сума се харчи от САЩ.⁴¹ За сравнение двугодишния бюджет на ООН за 2012/2013 е 5.1 млрд щ.д. или 5% от годишния световен бюджет за ядрено оръжие. Разходите по изпълнение на „Целите на хилядолетието“ за развитие – основно образование, първична здравна помощ, минимум храна, чиста вода и опазване на околната среда (включително предотвратяване на промените в климата и неговото подобряване) се оценява на 120 млрд. щ.д. годишно, което е малко повече от бюджета за ядрено оръжие.

Отпускането на такива огромни бюджети за оръжейни системи, проектирани с надеждата, че никога няма да бъдат използвани, не само краде икономически ресурси от други жизнено важни програми, но също точи социален капитал, необходим за стимулиране на икономиките. Всеки долар, инвестиран в ядрено оръжие създава все по-малко работни места, в сравнение с всяка друга индустрия; системите за ядрено оръжие са високотехнологични и нямат почти никакъв икономически ефект върху другите индустрии, или икономически дейности. В допълнение, интелектуалната дейност, посветена на осъвременяването и разработката на системи за ядрено оръжие, краде интелект от области на социална и икономическа необходимост. Корпорациите, произвеждащи ядрено оръжие могат да стават по-богати, но всички останали обедняват.

Разбира се тези разходи могат да бъдат оправдани, ако икономиките процъфтяваха, основните човешки нужди бяха универсално изпълнени, а ядрените оръжия гарантираха безопасността на всички без заплахата от бедствие, поради погрешна преценка, инцидент, или намерение. В зараждащата се през 21 век среда за сигурност става все по-трудно да се твърди, че тези условия ще се запазят. Напротив, съществува засилващо се задължение за намаляване на ядрените бюджети и вместо това, инвестиране в съвместни механизми, които да отговарят на набор от човешки национални и глобални нужди за сигурност.

През февруари 2010 г. генералният секретар на ООН Бан Ки-Мун в писмо адресирано до всички парламенти отбеляза, че:

*„Във време в което международната общественост е изправена пред безпрецедентни глобални предизвикателства, парламентаристите могат да поемат водеща роля в гарантирането на устойчива глобална сигурност, при намаляване на отклоняването на ценни ресурси от човешките потребности. Тъй като парламентите определят фискалните приоритети за съответните им държави, те могат да определят колко да инвестират в постигането на мир и съвместна сигурност . ”*⁴²

Ядреното разоръжаване, задължение за всички държави и всички участници

Въпреки че на ядрените държави трябва непрекъснато да се напомня за техните задължения за разоръжаване, другите държави не трябва да ги чакат, за да започнат процеса, водещ до влизането в сила на универсална, проверима, необратима и подлежаща на изпълнение законова забрана на ядрените оръжия. Заключителният документ на Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие през 2010 г. потвърждава, че "всички държави трябва да положат специални усилия за създаване на необходимата рамка за постигане и поддържане свят без ядрено оръжие " .⁴³ По сходен начин, Договорът за неразпространение на ядреното оръжие поставя задължение за разоръжаване на "всяка от страните по Договора."⁴⁴ По същия начин, Резолюция 1887 (2009 г.) на Съвета за сигурност на ООН, наред с другото, призовава всички държави да предприемат добросъвестни преговори за ядрено разоръжаване, а не само държавите с ядрено оръжие, или държавите участващи в Договора за неразпространение на ядрено оръжия - страни по конвенцията.

Освен това, за да се постигне глобална забрана и премахване на ядрените оръжия ще трябва да бъдат мобилизирани различни заинтересовани страни и групи. Без съмнение, парламентите и парламентаристите имат ключова роля в този процес.

В следващите глави, това *Ръководство* има за цел да идентифицира добрите политики и практики, насочени към напредък по отношение на целите за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаването, формулиране на поредица от препоръки за по-нататъшни парламентарни действия и така да наблегне на ролята, която парламентите и техните членове могат да играят в тези усилия.

ПРИМЕРИ ЗА ДОБРА ПРАКТИКА И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТИТЕ И ПАРЛАМЕНТАРИСТИТЕ

"Парламентите по света са мостове между правителството и гражданското общество. Те осигуряват средствата за заплащане на националните инициативи. Чрез разискванията си те помагат за оформянето на политиката, а чрез своите правомощия за разследване и надзор изграждат обществена отчетност. Те дават опора, за да се гарантира, че правителствата се съобразяват с международните си ангажменти и обещания - роля, която понякога изисква влизането в сила на вътрешното законодателство. Тези функции са от абсолютно жизненоважно значение за бъдещето на ядреното разоръжаване. Те помагат да се даде на разоръжаването не само визия, но също и гръбнак, мускули и зъби."

ООН заместник-генералния секретар Джаянта Данапала

Британската Камара на общините, 3 юли 2000 г.

Общоприето е, че неразпространението на ядрено оръжие предполага задължения и изисква мерки за прилагане от всички държави. Държавите с ядрено оръжие имат задължение да не прехвърлят ядрено оръжие или технология за ядрено оръжие към неядрени държави или недържавни участници. Държавите без ядрено оръжие имат задължението да не се сдобиват с ядрено оръжие.⁴⁵ Всички държави имат задължението да гарантират, че съществуват адекватни предпазни мерки по програмите за ядрена енергия, за да се предотврати всяко отклонение към придобиване на ядрено оръжие, самостоятелно, от недържавни играчи или други държави.

Що се отнася до ядреното разоръжаване, тенденцията е да се предположи, че задълженията за действие лежат предимно върху държавите, притежаващи ядрено оръжие и че всичко, което другите държави могат да направят е да насърчат държавите, притежаващи ядрено оръжие да действат за тяхното премахване.

Въпреки, че технически погледнато, ядрено разоръжаване ще дойде в резултат на демонтаж и унищожаване на ядрено оръжие от държавите, които го притежават в ядрените си арсенали, процесът за постигане и поддържане на един свят, свободен от ядрено оръжие е по-сложен, той изисква действие и сътрудничество с редица държави, включително с тези, които притежават ядрено оръжие, съюзници участващи в продължителни ядрени възпиращи доктрини, и държави без ядрено оръжие.

Премахването на ядрените оръжия не е само процес на разглобяване и унищожаване на съществуващото ядрено оръжие. Става въпрос за изграждане на рамка, която прави по-

лесно отказването от доктрината за сигурност (т.е. ядреното възпиране), която е била възприемана, като жизненоважна за сигурността на голям брой държави (държавите, притежаващи ядрено оръжие и техните съюзници) и след две последователни световни войни е доказала, че е силно заразна. Тук става дума за премахване на оръжейна система, която не само е заплашвала онези държави, които притежават оръжия и могат да ги използват една срещу друга, но също и за цялото човечеството, а може би и самият живот. Ето защо, всички държави имат интерес, отговорност и играят важна роля за постигането на свободен от ядрено оръжие свят.

Въпреки, че ще трябва да бъдат взети някои универсални мерки, други ще бъдат специфични за някои видове държави. Парламентаристите от време на време ще трябва да предприемат действия, специфични за техния вид държава – ядрени, съюзници или неядрени държави, други ще трябва да вземат мерки, които са универсално приложими.

Парламентаристите в държавите въоръжени с ядрено оръжие вероятно имат най-голяма отговорност да се предприемат действия на няколко фронта: ограничаване на модернизацията на ядрените оръжия, намаляване на оперативната готовност за използване на ядрено оръжие (като ги свалят от активен режим), насърчаване на намаляването на арсеналите, което да гарантира, на държавите без ядрено оръжие, че ядрените оръжия няма да бъдат използвани срещу тях, намаляване на бюджетите за ядрено оръжие, проучване на мерките по проверка на унищожаването на бойните глави и намаляване на оръжията, гарантиране на преговори за разоръжаване между всички държави, притежаващи ядрено оръжие, и обезопасяването на ядрените оръжия и ядрените материали с оглед предотвратяване на разпространението.

Парламентаристите от ядрените съюзници имат ключова роля, за работа със своите колеги в държавите, притежаващи ядрено оръжие, за намаляване на ролята на ядрените оръжия в областта на доктрините по сигурността, предизвиквайки напредък по отношение на съвместните мерки за сигурност, които да се заменят разчитането на ядрено оръжие, както и напредък в правилата и практиките за неизползване на ядрено оръжие, или забрани за използването им в съответствие с глобална забрана.

„Nuclear Zero“ (ядрена нула): Ролята на парламентаристите

В наши дни средата на Глобалната сигурност е толкова сложна, че целта на „ядрената нула“ не може да бъде постигната без сътрудничеството и ангажимента на всички държави, притежаващи ядрено оръжие и техните съюзници, и на ключови държави без ядрено оръжие.

В този процес, ангажираността и мобилизирането на законодателните органи и техните членове е от критично значение. Те играят жизненоважна роля в изграждането на политически импулс, ангажимент на правителството и елементи на рамката за свят без ядрено оръжие.

Парламентите дебатира по механизмите за сигурност, включително по тези, които намаляват или премахват ролята на ядрените оръжия. Те разпределят средства за дипломатическа и техническа работа, която се изисква, за да се установи режим на разоръжаване. Те приемат национални мерки за прилагане, включително граничен контрол, полицейски контрол, обезопасяване на ядрените материали и съоръжения, криминализиране на забранените дейности, осигуряване на сътрудничество между правителствените агенции за насърчаване на общественото образование в подкрепа на ядреното разоръжаване и спазване на договорните задължения. Парламентаристите осъществяват връзка с колегите си в други парламенти, за да разработят координирани подходи между страните и регионите. В допълнение, има и други дейности, които могат да се използват от парламентаристите в подкрепа на неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването, включително свикване на специални парламентарни дебати, участие в политически диалог в парламентарни камари, публикуване на парламентарни доклади, присъединяване, или присъствие във всички партийни групи за разоръжаване и неразпространение, свикване на съвместни изслушвания с парламентарни комисии на други държави, разследвания, публикуване на статии във вестниците или списания, както и създаване на партийни срещи по въпросите на разоръжаването между парламентаристи.

Парламентаристите от държавите без ядрено оръжие могат да предприемат незабавни мерки за ядрена забрана и криминализация, включително създаването на зони, свободни от ядрено оръжие, национално законодателство за забрана, лишаване от право на дейност на ядрени, оръжейни корпорации, като призовават за международно криминализиране на ядреното оръжие, позовавайки се на Устава на Международния наказателен съд.

Парламентаристите от всички държави - ядрени, съюзници и неядрени могат да насърчават образованието за разоръжаване, преговорите за Глобален договор за премахване на ядрените оръжия (или рамкови споразумения) и да извършват подготвителната работа по различните елементи на такъв договор, включително изисквания и технологии за проверка; те могат да изградят необходимите институции за прилагане на такъв договор (или да осъществят връзка между съществуващите институции за тази задача), да проучат рамките за сигурност на свят без ядрено оръжие, и да предизвикат политически импулс за преговори.

Ядрени съюзници и възпиране

Независимо дали ядрените оръжия могат да възпрат евентуални нападатели¹ или това е илюзорно или преувеличено, докато те се възприемат като предлагащи сигурност, притежателите им няма да желаят да се разделят с тях, а съюзниците да загубят предполагаемата защита от "разширено възпиране". Като такива, съюзниците на държавите притежаващи ядрено оръжие, които често имат напредналите ядрени

възможности - могат да бъдат катализатори за постигането на свят, свободен от ядрено оръжие (те могат да убедят и сътрудничат с държавите притежаващи ядрено оръжие, да постигнат сигурност без ядрено оръжие), или да бъдат най-силните им опоненти, ако те не са склонни постепенно да се откажат от своите национални политики за възпиране.

Този наръчник обсъжда парламентарните мерки от всичките три категории държави, както и тези достъпни от и за всички държави. По-конкретно, той изследва действията за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване, (които вече са предприети) от парламентаристи и парламенти, изследва как те могат да бъдат разширени и усъвършенствани, и обсъжда, какви допълнителни мерки могат да бъдат необходими, както и отношенията между парламентите и правителствата в изграждане на глобална сигурност без да ядрено оръжие. Някои примери за добри практики може да не включват парламентарни действия, но все пак си заслужават да бъдат отбелязани, тъй като могат да вдъхновят такива действия.

Наръчникът категоризира примери на добри практики и препоръки за парламентарни действия, както следва:

1. Намаляване на арсеналите
2. Ядрени опити
3. Ядрени съоръжения и материали
4. Тероризъм и престъпност
5. Ядрено възпиране и сигурност
6. Зони свободни от ядрено оръжие
7. Проверка на спазването и прилагането
8. Ядрени разходи, корпорации и научни изследвания
9. Закони и норми: към неизползване и забрана
10. Преговори за Договор за ядрено разоръжаване или пакет от споразумения
11. Разработване на механизми и институции за ядрено разоръжаване
12. Образование за разоръжаване

Тези категории съответстват на ключови въпроси, свързани с неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването. Важно е да се отбележи, че има значително припокриване между тези въпроси, като подобренията в една област често ще допринесат за постигане на успех в други. Например, напредъкът по осигуряване, консолидиране и

премахване на ядрени материали и съоръжения значително подпомага усилията за борба с ядрения тероризъм. По сходен начин, засилването на мерките за проверка и развитието на други норми за неупотреба и забрана на ядрените оръжия могат да подпомогнат преговорите за договор за ядрено разоръжаване или рамките на споразуменията. Важно е да се отбележи, че постепенното премахване на зависимостта от политиката на ядрено възпиране ще бъде много благоприятно за постигане на напредък във всички други области.

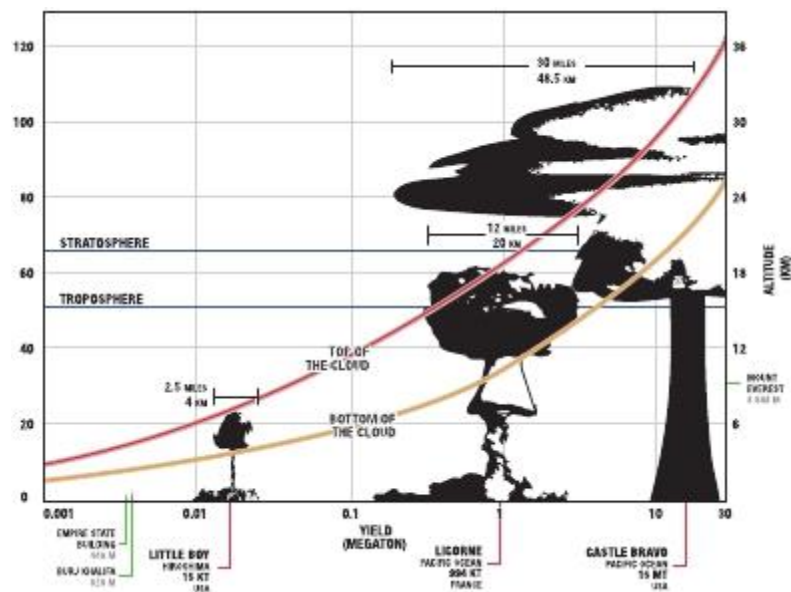
ГЛАВА 1

НАМАЛЯВАНЕ НА АРСЕНАЛИТЕ

Резолуцията на Интерпарламентарния съюз от 2009 г., относно неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването започва, като призив към "всички държави въоръжени с ядрено оръжие да направят по-дълбоки, по-бързи и необратими съкращения на всички видове ядрено оръжие".⁴⁶

В арсеналите на девет държави, притежаващи ядрено оръжие има около 19 000 ядрено оръжие. Те имат общ експлозивен капацитет от 6 милиарда тона (6000 мегатона тротилов еквивалент). Това е 500 000 пъти по-разрушително от бомбите, които са унищожили Хирошима и Нагасаки през 1945г. Взривът, радиацията и климатичните последици от възможното използване на тези оръжия продължават да представляват най-деструктивната заплаха от човека за планетата.

Фигура 2: Височина на облака от детонация на повърхността в сравнение с мощността на експлозията.

В разгара на Студената война е имало почти три пъти повече ядрено оръжие.

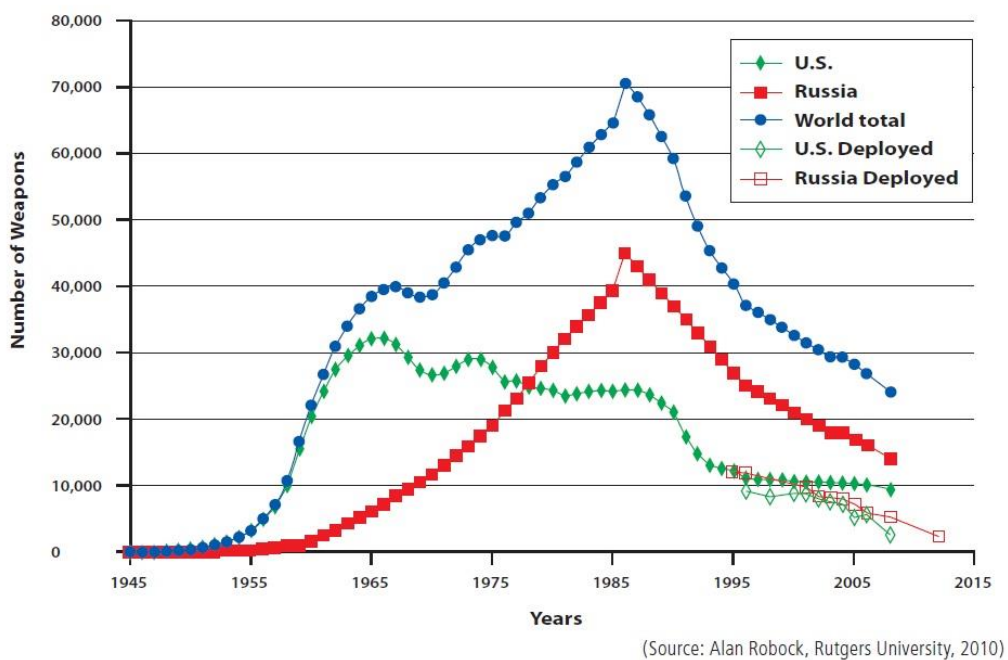
На историческата среща на високо равнище в Рейкявик от 1986 г., американският президент Рейгън и съветския генерален секретар Горбачов отхвърлиха ядрената ортодоксалност на времето, според която вида и броя на ядрените оръжия трябваше да продължават да нарастват. Те спряха надпреварата в ядреното въоръжаване и стигнаха близо до сделка за премахване на всички свои ядрено оръжие. Срещата на върха проправи

пътя за серия от мащабни договори за контрол на въоръженията и споразумения между двете страни. В резултат на това Съединените щати и Руската федерация имат стабилно, значително и доказуемо намаляване на ядрените си сили и арсенали от края на Студената война.

Други държави с ядрено оръжие намалиха своите арсенали, докато други, които наследили ядрено оръжие след разпадането на Съветския съюз, или разработили напреднали програми за ядрено оръжие сами демонтираха и унищожиха своите запаси.

В допълнение, броят на ядрените оръжия, разположени на чужди територии, най-вече ядрените оръжия на САЩ в държавите-членки на НАТО, е бил намален с 95 %, от времето на разгара на Студената война с пълно отстраняване от най-малко една държава, в които такива оръжия са били разгърнати преди това. В момента около 200 единици ядрено оръжие на САЩ все още са разположени в страни на НАТО.

Фигура 3: Ядрени запаси на САЩ и Руската федерация по света.

По-нататъшни значителни намаления в арсеналите на Вашингтон и Москва, които контролират между си повече от 90 % от ядрените оръжия в света са от решаващо значение за постигане на жизненоважните цели за ядрена сигурност. Толкова важно е и намаляване на запасите от ядрено оръжие в другите държави с ядрено оръжие, пет от които се съгласиха на Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие, през 2010 г., да стартират процеса на многостранни преговори за:

- бързо преминаване към цялостно намаляване на глобалните запаси от всички видове ядрено оръжие и
- повдигане на въпроса за всички видове ядрено оръжие, независимо от вида и разположението им.⁴⁷

Тези намаления биха намалили заплахата от широкомащабна ядрена война и изграждането на доверие между ядрените държави. Те също така ще докажат, че имат политическа воля за изпълнение на задълженията си за разоръжаване, което би помогнало на други страни да преминат към по-строги мерки за неразпространение на ядрено оръжие и контрол. Основното споразумение по Договора за неразпространение на ядреното оръжие е, че неядрените държави няма да се сдобиват с ядрено оръжие и ще приемат контрол за неразпространение, като в замяна държавите с ядрено оръжие систематично ще се движат към ядрено разоръжаване.

Такива ограничения в краткосрочен, до средносрочен план, могат бъдат ускорени от промените в политиките и практиките за ядрено възпиране на държави с ядрено оръжие, включително и преминаването към единствената цел, свалянето на бойната готовност на всички ядрени сили, изоставяне на предупреждението за изстрелване и отхвърляне на, може би незаконната доктрина за масивна контраатака.

Що се отнася до ядрените оръжия, разположени в страни-членки на НАТО (тактически или под-стратегически оръжия), някои правителства от НАТО са склонни да свържат напредъка по отношение на намаленията и пълното премахване на тези оръжия със съгласието на Руската федерация за намаляване на своя значително по-голям брой тактически оръжия. Други твърдят, че едностранното намаляване на ядрените оръжия на НАТО не би застрашило тяхната сигурност и може да подтикне Руската федерация да предприеме мерки, подобни на успешните едностранни президентските ядрени Инициативи от 1991 г. (виж по-долу). Друга гледна точка представлява процесът за премахване на ядрените арсенали и постигането на пълно ядрено разоръжаване, който ще бъде значително улеснен от отхвърлянето на ядреното възпиране и / или замяната му с други политики за сигурност. (Виж ядрени арсенали: Колко атомни бомби са необходими за ядрено възпиране? по-долу.)

Ядрените арсенали: Колко атомни бомби са необходими за възпиране? 1500, 150, 15, 5 или 0?

В някои отношения този въпрос е подобен на този, който озадачава религиозните философи векове наред: "Колко ангели могат да се поберат на върха на една игла?" Отговорът по скоро има връзка с перспективите за сигурност отколкото някаква емпирична реалност. Ако ядреното възпиране наистина работи - мненията се различават

по този въпрос, няколко броя ядрено оръжие биха могли да се считат за достатъчни, тъй като тези няколко оръжия могат да застрашат друга държава, с "неприемливи" щети в отмъщение на всеки потенциален или реален акт на агресия“. Демократична република Корея, например, сега има политика за възпиращ ефект, основана на ниския брой на ядрените оръжия - по-малко от 10. Въпреки това, няма дефинирано определение на това, какво означават "неприемливи" щети. Каква част от военните сили на противника, територия и активи ще трябва да бъдат заплашвани, за да възпрат иначе убедената държава агресор?

Съществуват широк кръг от гледни точки, за това колко цели трябва да бъдат покрити от един ядрен арсенал. Настоящите ядрени доктрини изискват много приложения за ядрените оръжия – възпиране на ядрена атака, както и справяне с потенциално разгръщане на химически оръжия, биологични оръжия и дори противодействие на заплахата от конвенционални оръжия. В допълнение, военните стратегии изискват допълнително ядрено оръжие, ако смятат, че някои от тяхното ядрено оръжие могат да бъдат унищожени от балистични ракети за защита, или от първия удар на другата страна. Такъв първи удар изглежда възможен, тъй като и САЩ и Руската федерация имат политики за първи удар и техните оръжия са поставени в повишена бойна готовност. Преминаване към единствената цел (ядреното оръжие да служат само за възпиране на друго ядрено оръжие), без първо използване, сваляне на повишената бойна готовност, преместване на ядрените оръжия на подводници (сравнително неуязвими от първият удар) и контрол на защитата с балистични ракети, ще облекчи военната необходимост от голям брой ядрено оръжие.

Поради тези причини съществуват различни гледни точки за броя на ядрените оръжия, необходими за ядрено възпиране, включително от САЩ и Руската федерация – от една дузина до над 1000 единици.

Ако държавите, притежаващи ядрено оръжие вземат под внимание международното право за тяхното ядрено планиране, то тогава е възможно да не могат да притежават много единици ядрено оръжие, ако въобще имат такова, тъй като законите, приложими при време на война изключват използването на оръжейни системи, които могат безразборно да нанасят вреди на цивилното население, причиняващи дългосрочни и тежки увреждания на околната среда, да нарушават неутрална територия или да предизвикват ненужно страдание (включително продължително заболяване) на бойците. Това определено ще изключи употребата на ядрено оръжие срещу, или близо до градове и вероятно и в повечето други места с ограничена употреба само срещу военни обекти.

(Виж глава 9. Закони и норми: към неизползване и забрана)

Един ключов въпрос е дали възпирането през 21 век изисква ядрено оръжие. Възпирането е процес за убеждаване на противника, че разходите за всеки акт на агресия ще бъдат твърде високи в сравнение с получените ползи като по този начин потенциалният агресор

се отказва от предприемането на такъв акт. Тези разходи могат да включват набор от възможни отговори на агресията – включително дипломатически санкции, целенасочени санкции, криминални обвинения, широкообхватни санкции и/или военни действия. Голямата част от държавите никога не са включвали ядрените оръжия, като част от техните политики за сигурност и стратегии за възпиране. Нарастващ брой високопоставени бивши политици твърдят че, въпреки че ядрените оръжия са съществена част от възпирането на държавите притежаващи ядрено оръжие и техните съюзници по време на студената война, ядрените оръжия вече не са необходими за възпиране в зараждащият се глобализиран свят.

(Виж глава 5. Ядрено възпиране и сигурност)

Добра практика	Държави притежаващи ядрено оръжие
----------------	-----------------------------------

Примери:

А. Договор за ядрените оръжия със среден обseg на действие -1987 г

Проверка на разоръжаването на цял клас оръжия

Б. Президентски ядрени инициативи -1991 г.:

Демонстриране на стойността на едностранните мерки

В. Договор за намаляване на стратегическите въоръжения (START I) - 1991 г.:

Проверка на разоръжаването на стратегическите оръжия

Г. Беларус, Казахстан, Украйна и Южна Африка:

Намаляване на притежаването на ядрено оръжие

Д. Великобритания - Преглед на стратегическата отбрана и сигурност - 2010 г.:
Едностранни съкращения

Е. Договор за намаляване на стратегическите въоръжения (NEW START) - 2010 г..
Широкомащабни проверки на съкращенията

А	Договор за ядрените оръжия със среден обseg на действие -1987 г
	Проверка на разоръжаването на цял клас ядрено оръжие

Изиска от САЩ и Съветския съюз да премахнат и да се откажат завинаги от всички ядрени и конвенционални, изстрелвани от земята балистични и крилати ракети с обхват от 500 до 5500 км. В резултат на договора за ядрено оръжие със среден обseg на действие, страните по договора са унищожили 2692 единици ракети със среден обхват. Нито една държава в момента не разполага такива системи.⁴⁸

Договорът за ядрените оръжия със среден обseg на действие от 1987 г., който влезе в сила на 1 юни 1988 г. отбеляза първият път, когато суперсилите се съгласиха да намалят ядрените си арсенали чрез премахване на цял клас ядрено оръжие, макар че това бяха само ракети, а не ядрени бойни глави и приеха немислимите, преди това, проверки на място.⁴⁹ В резултат на договора за ядрените оръжия със среден обseg на действие, Вашингтон и Москва унищожиха общо 2692 единици. ракети от близък, среден и междинен клас, спазвайки крайния срок за изпълнение на договора – 1 юни 1991 г. Нито една от държавите в момента не разполага с такива система.

Във Вашингтон и в Москва договорът беше одобрен от комисиите за външните работи и се радваше на подкрепа на високо ниво от самото си подписване. След като сената на САЩ ратифицира договора (93-5), Върховния руски съвет скоро направи същото.

Резолюцията за Интерпарламентарния Съюз от 2009 г., относно неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването, признава значението на договора за ядрените оръжия със среден обseg на действие и призовава всички държави да подкрепят инициативите, насочени към глобализация на задълженията посочени в договора, и за насърчаване на съвместните подходи към въпроса за противоракетната отбрана, като се започне с обща оценка на възможните заплахи.⁵⁰

Б	Президентски ядрени инициативи от 1991 г.
	Демонстриране на стойността на едностранните мерки

Едностранните (но не реципрочни) мерки, предприети от САЩ и Съветския съюз, наред с другите неща свалиха от бойно дежурство всички ядрени бомбардировачи, свалиха тактическото ядрено оръжие от корабите и спряха по-нататъшната разработка на ракети с касетъчни бойни глави със самостоятелно насочване (многобройни бойни глави на една ракета).

През септември 1991г. президентът на САЩ Джордж Буш обяви едностранни мерки за ядрено разоръжаване, включително премахване на всички, изстрелвани от земята ядрени оръжия с малък обseg на САЩ, изтегляне на всички тактически ядрени оръжия от корабите на САЩ и шурмовите подводници, сваляне от бойно дежурство на всички стратегически бомбардировачи, въоръжени с ядрено оръжие (бомбите бяха свалени от самолетите) и отмени по-нататъшната разработка на носители с многобройни ядрени глави.

През следващия месец, Съветския президент Михаил Горбачов предприе съответни стъпки, като обяви подобни стъпки за разоръжаване от страна на Съветския съюз, плюс допълнителни стъпки, включващи извеждането от експлоатация на всички ядрени противосамолетни ракети и унищожаване на всички ядрени мини.

Това бяха стъпки, които двамата лидери смятаха, че могат да предприемат (но реципрочно), като основа за демонстрирана добра воля и избягване на продължителни преговори. Като предприе едностранни мерки, всяка от страните стимулира другата да направи същото и дори да надмине тези мерки, като превърне оръжейната надпревара в надпревара за разоръжаване, разбира се базираща се на тревоги относно сигурността и предупрежденията. Едностранните мерки допълниха продължаващите преговори за намаляването на броя на разположеното стратегическо ядрено оръжие и системите за неговото изстрелване - балистичните ракети.

Парламентаристите в държавите с ядрено оръжие могат да насърчават своите лидери да се включат в творческото мислене и да предприемат едностранни стъпки за прекъсване на застоя в преговорите и да подкрепят действията за разоръжаване на всички страни.

В	Договор за съкращаване на стратегическите въоръжения от 1991 г. (START I)
	Проверка на разоръжаването на стратегическите оръжия

Забрани на Съветския съюз и САЩ да разполагат повече от 6000 единици ядрени бойни глави над общите 1600 единици междуконтинентални балистични ракети, балистични ракети изстрелвани от подводници и тежки бомбардировачи. В допълнение START I изиска от Съветския съюз да намали неговите тежки балистични ракети СС-18 с 50%.⁵¹

На 31 юли 1991 г., след почти 10 години на сложни преговори САЩ и Съветския съюз подписаха START I. Пет месеца по-късно Съветският съюз се разпадна, оставяйки четири независими държави във владение на стратегическо ядрено оръжие: Беларус, Казахстан, Руската федерация и Украйна. На 23 май 1992 г. САЩ и четирите държави с ядрено оръжие подписаха Лисабонският протокол, чрез който всичките пет държави станаха страни по START I.⁵²

Предназначен да намали заплахата от ядрена война, чрез проверимо намаляване на количеството от огромни разположени арсенали, които САЩ и Съветския съюз (Русия, Беларус, Казахстан и Украйна) могат да притежават, START I призова всяка от страните да намали своите стратегически ядрени сили до 1600 единици разположени балистични ракети изстрелвани от подводници и тежки бомбардировачи и да намали бойните глави до 6000 единици – от които 4900 единици могат да бъдат качени на балистични ракети, в рамките на 7 години. В допълнение START I изиска от Съветския съюз да намали неговите тежки балистични ракети SS-18 с 50%.⁵³

Едно от големите постижения на договора е неговия силен акцент върху постоянния мониторинг, включващ дванадесет вида инспекции на място.⁵⁴ В допълнение START I предостави условия за редовен обмен на данни и подробни уведомления за нови ядрени разработки. Тези мерки са от решаващо значение за изграждане на взаимно доверие и подобряване на прозрачността.

На 1 октомври 1992 г. Сенатът на САЩ ратифицира START I, а на 4 ноември същата година Върховния съвет на Съветския съюз направи същото. След като парламентите на Казахстан (2 юли 1992 г.), Беларус (4 февруари 1993 г.) и Украйна (18 ноември 1993 г.) ратифицираха START I, трите държави се присъединиха към договора за неразпространение, като неядрени държави. START I влезе в сила на 5 декември 1994 г., а седем години по-късно САЩ и Руската федерация успешно достигнаха нивата от START I от 6000 разположени бойни глави.⁵⁵ Беларус, Казахстан и Украйна напълно са елиминирали или премахнали от техните територии ядрените арсенали, останали от Съветския съюз.

Г	Беларус, Казахстан, Украйна и Южна Африка
	Намаляване на притежанието на ядрено оръжие

Даване на правилен пример – държави, които доброволно са се отказали от възможност за притежаване на ядрено оръжие.

След разпадането на Съветския съюз, Украйна, Казахстан и Беларус наследиха ядрени арсенали и това ги превърна в четвъртата, петата и осмата най-големи сили, притежаващи ядрено оръжие в света. Договорите за ядрените оръжия със среден обхват на действие от 1987 г. и START I от 1991 г. бяха изменени и допълнени за да включат тези държави наследници, като страни по договорите. В резултат на това, всичките три държави елиминираха или премахнаха от своите територии съоръженията по Договора за ядрените оръжия със среден обхват на действие и стратегическите нападателни оръжия и се

присъединиха към договора за неразпространение на ядреното оръжие, като държави без ядрено оръжие.

По сходен начин през 1989 г. Южна Африка доброволно свали своята програма за ядрено оръжие (която включваше шест готови ядрени оръжия и едно в процес на изграждане). През 1991 г. тя се присъедини към договора за неразпространение за ядрено оръжие.

Д	Великобритания - Преглед на стратегическата отбрана и сигурността от 2010 г.
	Еднострани съкращения

Намалява броя на бойните глави на всяка подводница от максимум 48 единици до максимум 40 единици, съкращава броя на оперативните бойни глави от не по-малко от 160 единици до не по-малко от 120 единици и намалява запасите на ядрено оръжие на Великобритания с 25% до максимум 180 единици.⁵⁶

Както беше посочено в Прегледа на стратегическата отбрана и сигурността от 2010 г., правителството на Великобритания се ангажира за намаляването на способността на своята базирана в подводници ракетна система „Trident“. Броят на бойните глави на борда на всяка подводница ще бъде намален от максимум 48 единици ядрено оръжие до максимум 40 единици, а броя на оперативните ракети на подводници от клас „Vanguard“ ще бъде намален до не повече от осем, броят на оперативните бойни глави ще бъде намален от по-малко от 160 единици до не по-малко от 120 единици и запасите на ядрено оръжие на Великобритания ще бъде максимум 180 единици – намаление с 25%.

Тези действия са пример за едностранни стъпки за разоръжаване, които могат да бъдат предприети, когато правителството реши, че подобни стъпки не подкопават неговата сигурност. По-важното в случая е, че беше направен преглед с пълен дебат от парламента. От друга страна, прегледа не отрази гледната точка, широко подкрепяна от парламента, че правителството трябва да поеме по-силен ангажимент към преговорите за глобална забрана на ядрените оръжия (в рамките на конвенцията за ядрените оръжия) и да се предприемат решителни едностранни стъпки, включително напълно отказване от ядрено оръжие, като ненужно за сигурността и в тежест на държавния бюджет.

Е	Договор за намаляване на стратегическите въоръжения (NEW START) - 2010 г.
	Широкомащабни проверки на съкращенията

Всяка страна има право на максимум от 1550 единици отчетени, разгърнати, стратегически ядрени бойни глави и бомби. Разгърнатите и неразгърнатите установки за Междуконтинентални балистични ракети, установки за балистични ракети

изстрелвани от подводници и тежки бомбардировачи са ограничени до 800. Разгърнатите Междуконтинентални балистични ракети, балистични ракети изстрелвани от подводници и тежки бомбардировачи предназначени за ядрени мисии са ограничени до 700.⁵⁷

Договорът „New START“ беше подписан на 8 април 2010 г. от президентът на САЩ Барак Обама и Руският президент Димитър Медведев и влезе в сила на 5 февруари 2011 г.⁵⁸

Новият договор „New START“ предвижда, че седем години след влизането му в (февруари 2018 г.), на всяка от страните се разрешават максимум 1550 единици преброени, разгърнати ядрени бойни глави и бомби. Разгърнатите и неразгърнатите установки за междуконтинентални балистични ракети и балистични ракети изстрелвани от подводници и тежките бомбардировачи са ограничени на 800. Разположените междуконтинентални балистични ракети, балистични ракети изстрелвани от подводници и тежки бомбардировачи, предназначени за ядрени мисии са ограничени до 700. Всеки бомбардировач се отчита като една бойна глава.⁵⁹ Като START I, New START не следи или ограничава бойните глави или бомбите, след като те са били премахнати от разположените пускови установки. Неразгърнатите ракети се мониторират, но не са ограничени по брой.

Важно е да се отбележи, че договорът установява режим на пълна проверка, включващ редовен актуализиран обмен на данни и подробен списък на дейностите по ядрените оръжия, изискващ уведомления и инспекции на място 18 пъти годишно.

В САЩ и Руската федерация новия договор „New START“ получи силна подкрепа и съответните експертни комисии одобриха и препоръчаха ратификацията. Сенатът на САЩ ратифицира договора на 22 декември 2010 г., а руската държавна Дума го последва на 25 януари 2011 г.⁶⁰

Американските и руски политици са посочили, че се подготвят преговори за търсене на по-нататъшни ограничения.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- насърчавайте вашето правителство спешно да търси и да продължава да подкрепя прозрачното, съществено и необратимо намаляване на запасите от ядрено оръжие в едностранни, двустранни и многостранни рамки.
- законодателите от държавите P5 (Китай, Франция, Руската федерация, Великобритания и САЩ) могат да се обърнат към техните правителства да използват процеса, договорен на конференцията за преглед на P5 през 2010 г., за да

се ангажират с намаляване на запасите и други многостранни мерки и да обявят тези ангажименти на срещите по договора за неразпространение на ядрено оръжие.

- американските и руските законодатели могат да се възползват от възможността създадена от New Start за разрешаване на проблемите, които биха могли да помогнат допълнително за американско-руските споразумения за контрол на въоръженията, като допълнителни контроли върху оперативното тактическо (нестратегическо) ядрено оръжие, отбрана с балистични ракети и конвенционални оръжия.

Добра практика	Съюзници на държавите притежаващи ядрено оръжие
----------------	---

Примери:

А. Канада и Гърция

Едностранно премахване на разположеното тактическо ядрено оръжие

Б. Пет държави от НАТО

Призив за премахване на разположеното тактическо ядрено оръжие

В. Япония

Насърчаване на намаляването на арсеналите от ядрено оръжие

А	Канада и Гърция
	Едностранно премахване на разположеното тактическо ядрено оръжие

Широко известно е (но никога не е официално признато), че от средата на 1960 г. до 1984 г. Канада прие на своята територия известен брой ядрени оръжия и други такива, разположени с канадските въоръжени сили в Европа. Те включваха ракети земя-въздух „BOMARC CIM-10“, ракетни системи „Honest John“, въоръжени с ядрени бойни глави „W31“, ядрени ракети „W25“ Genie качени на „54 CF-101 Voodoos“ и тактически ядрени бойни глави „6 CF-104“ качени на ескадрилите „Starfighter“ (около 90 самолета). Канадското обществено мнение срещу това разполагане за първи път се прояви през 1972 г., когато три от тези системи бяха изтеглени по време на мандата на Министър председателят Пиер Трюдо. Последната система за ядрено оръжие беше изтеглена през 1984 г.

От началото на шейсетте години, Гърция беше домакин на разнообразни системи за ядрено оръжие, във военно-въздушната база „Araxos“. Те включваха ракети „Nike Hercules“ и въоръжени с ядрено оръжие изстребител-бомбардировачи „А-7“. През 2001 г. гръцкото нежелание за обновление на американските изстребител-бомбардировачи „F-16“ доведе до изтеглянето на останалите оръжия на САЩ в Гърция.

Изтеглянето на ядрените оръжия от Канада и Гърция, без това очевидно да доведе до негативно въздействие за тяхната сигурност или връзката им със САЩ, показва възможността за подобни едностранни изтегляния на ядрено оръжие от други страни домакини.

Б	Пет държави от НАТО
	Призив за премахване на тактическите оръжия

Бюлетинът на атомните учени отбелязва, че между 150 и 200 единици ядрено оръжие на САЩ са разположени в Европа и се съхраняват в шест бази, в пет държави: Белгия, Германия, Италия, Нидерландия и Турция.⁶¹ Тези държави имат споразумения със САЩ за споделяне на ядрено оръжие, съгласно които те се обучават в използването на ядрено оръжие и имат власт да поемат контрол върху тези оръжия по време на война.

Руската федерация се очаква да има около 2000 единици активни тактически бойни глави, повечето от които вероятно са разположени в западната част на страната.⁶² Комисията по оръжията за масово унищожение предупреждава, че тези тактически оръжия могат да се използват по-лесно от стратегическите оръжия от външни лица, като терористични групи и че съществува риск от кражба или отклоняване по време на транспорт или съхранение.⁶³ Ето защо, тя препоръчва САЩ и Руската федерация „да постигнат съгласие за изтегляне на всички нестратегически ядрени оръжия към централен склад на национална територия в очакване на тяхното евентуално унищожение”.⁶⁴

Последните развития в Европа дадоха повод за оптимизъм, че разполагането на тактическо ядрено оръжие в Европа и западната част на Руската федерация скоро може да приключи.

От 2005 г. до 2007 г. броят на парламентарните инициативи в опит за повдигане на този въпрос за разположеното ядрено оръжие в Европа включваше:

- резолюции, приети от парламентите на Белгия и Германия, призоваващи правителствата от НАТО да работят за премахването на ядрените оръжия на САЩ от Европа; и

- съвместно изявление на парламентаристите от Белгия, Германия, Нидерландия и Великобритания, призоваващи за край на договореностите за ядрено споделяне между САЩ и НАТО;
- писмена декларация от членовете на Европейския парламент за изтегляне на ядрените оръжия на САЩ от Европа; и
- бележки, предоставени от парламентаристите до командирите на съоръженията за разполагане на ядрено оръжие, твърдящи, че разполагането на такива оръжия е нарушение на Договора за неразпространение на ядреното оръжие и законите срещу употребата на ядрено оръжие по време на война, потвърдени от Международния съд на европейските общности през 1996 г.

В допълнение през 2004 г. Комисията за наука и технологии към Парламентарната асамблея на НАТО в своя доклад, посъветва НАТО, относно разпространението на ядреното оръжие, да излезе с „предложение за поетапно и контролирано изтегляне на тактическото ядрено оръжие от Европа”, тъй като те „не добавят значителна стойност за сигурността на Европа”.⁶⁵ Като последващо действие, Парламентарният доклад на НАТО от 2010 г. за нестратегическото ядрено оръжие на САЩ в Европа разглежда всички възможни варианти по отношение на тези оръжия, включително безусловно изтегляне, частично изтегляне, оттегляне зависещо от демонтажа на тактическо ядрено оръжие от страна на Руската федерация и поддържане на статуквото.⁶⁶

Налице е нарастващо разбиране в страните на НАТО, че разположеното тактическо ядрено оръжие вече няма никакво практическо военно приложение. Освен това може да се твърди, че разполагането им в европейски държави е нарушение на Членове 1 и 2 от Договора за неразпространение на ядреното оръжие, които постановяват, че ядрените държави „няма да прехвърлят на никой, никакво ядрено оръжие, или други ядрени взривни устройства, или да контролират такива оръжия пряко или непряко” и че държавите без ядрено оръжие се ангажират „да не приемат никакво прехвърляне, на никакво ядрено оръжие, или други ядрени взривни устройства, или контрола над такива оръжия или взривни устройства”.⁶⁷ Най-важното е, че тяхното отстраняване може да покани за реципрочно действие Москва, за нейното тактическо ядрено оръжие в Западна Русия и да отвори вратата за по-нататъшен американски контрол върху ядрено оръжие и споразумение за разоръжаване.

Един скорошен доклад на „**IKV Pax Christi**“ посочва, че 14 държави членки на (50%) активно подкрепят изтеглянето, 10 държави от НАТО биха приели такова изтегляне и само три държави от НАТО се противопоставят на такова изтегляне.⁶⁸

Друг фактор, който може да влияе върху продължаващата възможност за домакинстване на тактическо ядрено оръжие на САЩ в тези държави е изискването за обновяването на флота от изстребител-бомбардировачите, необходими за тяхното доставяне.

Парламентаристите от тези държави имат важна роля, за да повлияят и контролират такива поръчки и бюджетни решения. (Виж също глава 8. Ядрени разходи, корпорации и научни изследвания.)

Например Гръцкото решение за отказ от надграждане на военновъздушните сили на страната доведе до изтеглянето на тактическото ядрено оръжие на САЩ от Гърция (виж добра практика по-горе).

В	Япония
	Насърчаване на намаляването на арсеналите от ядрено оръжие

САЩ имат споразумение за сигурност с Япония в рамките, на което първият осигурява „отдалечено ядрено възпиране” за втория, но без никакво разполагане на ядрено оръжие на японска територия, или споразумения за ядрено споделяне (като по този начин се различава от ситуацията на споделяне на ядрено оръжие със страните от НАТО). По време на Прегледа на ядрената стратегия на САЩ от 2009 - 2010 г., американските сенатори се противопоставиха на съкращенията на ядрено оръжие, като твърдяха, че САЩ трябва да запазят съществуващият обхват и брой на ядрените си оръжия за да защитят своите съюзници. Някои твърдяха, че намаляването на капацитета за отдалечено ядрено възпиране на САЩ може да доведе съюзниците и по-специално Япония до загуба на доверие и да я накара да вземе решение да се сдобие с ядрено оръжие, за да гарантира възпиращ ефект. В този конкретен случай, САЩ са отслабили своите възможности да заплашват с употребата на ядрено оръжие, по отношение на атаки с конвенционални оръжия, тъй като някои съюзници са заплашени от такива конвенционални атаки.

За да изясни японската позиция, Външния министър на Япония, Кацуя Окада, изпрати писмо до държавния секретар на САЩ, Хилари Клинтън в подкрепа на ангажимента на президента Обама за свят свободен от ядрено оръжие, призовавайки САЩ да приемат Доктрината за единствената цел (т.е. че единствената цел на ядрените оръжия трябва да бъде възпирането на други държави притежаващи ядрено оръжие), показвайки, че Япония няма да се противопостави на намаляването на конкретни оръжейни системи, като ракетата „Tomahawk Cruise“, която много анализатори считат за основна система за ядрено оръжие, разгърната за отдалечено ядрено възпиране в Североизточна Азия.

Писмото беше подкрепено от подобно писмо, написано от 204 японски парламентаристи до президента Обама, в което също се призова САЩ да ратифицират ДВЗЯО и да продължат преговорите с Руската федерация за съкращаване на ядрения арсенал.

През април 2010 г. в Окончателния доклад за ядрения преглед, президента Обама⁶⁹ представи пред Конгреса промяна в политиката „основна цел” (с ангажимент за преминаване към единствена цел), ангажимент за засилване на неядрените аспекти на

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

съюзите за регионална сигурност и решение за извеждане от експлоатация на ракетите „Tomahawk Cruise“.

Препоръка за парламентаристи

- Поискайте информация от вашето правителство относно наличието, броя, ролята и оперативната готовност на тактическото ядрено оръжие.
- Приемете резолюции и декларации в парламента или съвместно с парламентите на други страни от НАТО относно премахването на тактическото ядрено оръжие.
- Инициирайте парламентарен дебат и надзор върху вземането на решения от правителството, относно подновяването на изстребител-бомбардировачите, необходими за продължително домакинстване на тактическото ядрено оръжие по договореностите за споделяне и свързаните с тях последици за бюджета.
- Участвайте в парламентарни асамблеи и по-специално в Парламентарната асамблея на НАТО и искайте преразглеждане на стратегическата концепция на Алианса за насърчаване на неядрената сигурност в подкрепа на ангажиментите на НАТО за създаване на условия за постигане на свят, свободен от ядрено оръжие.

ГЛАВА 2

ЯДРЕНИ ОПИТИ

„Сега ние имаме проблем, който сме нарекли „бебетата на медузата“. Тези бебета са раждат като медузи. Те нямат очи. Те нямат глави. Те нямат ръце. Те нямат крака. Те въобще не приличат на човешки същества. Когато умрат ги погребват веднага. Много пъти не позволяват на майката да види такова бебе, за да не полудее. Твърде нехуманно е.”

Дарлийн Кейю-Джонкън, директор на семейно планиране 1987-1992 г., Маршалски острови, относно въздействието на ядрените опити на САЩ на Маршалските острови.

Над 2000 ядрени опити, проведени по целия свят от ядрените сили от 1945 г. насам не са останали без последствия. Много места, които са послужили за ядрени полигони, продължават да страдат от ужасяващи здравни проблеми и екологични последствия от ядрените взривове. Например в региона на Семипалатинск в източен Казахстан, който е служил като основен полигон за съветските ядрени опити, средната продължителност на живота е под 50 г., смъртността е изключително висока, а заболяемостта от рак е достигнала критични нива. Освен това, сериозните вродени дефекти са чести със случаи на умствена изостаналост, която е от три до пет пъти по-голяма от средната. Някои от държавите с ядрено оръжие са въвели механизми за компенсация за жертвите от техните ядрени опити.

Парламентите на държавите с ядрено оръжие са изправени пред въпросите за компенсация за покриване на здравните разходи (включително от загуба на доходи) и загуба на земя от ядрени опити.

Договорът за всеобхватна забрана за ядрените опити предвижда забрана на всички ядрени взривове във всяка среда, независимо дали са за военни или граждански цели, като създава глобална система за откриване и възпиране на тайни ядрени взривове.⁷⁰ (Виж глава 7. Проверка, спазване и изпълнение.)

Договорът за всеобхватна забрана на ядрените опити е един от градивните елементи за правната и техническа рамка на свят свободен от ядрено оръжие, която когато влезе в сила, ще създаде всеобхватна забрана на ядрените опити. Подготвителната комисия на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, създадена от държавите, подписали режима за контрол на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити, включва глобална система за мониторинг и възможност за инспекция на място. Системата за мониторинг е почти завършена и е в пробна експлоатация, очакваща влизането в сила на договора.

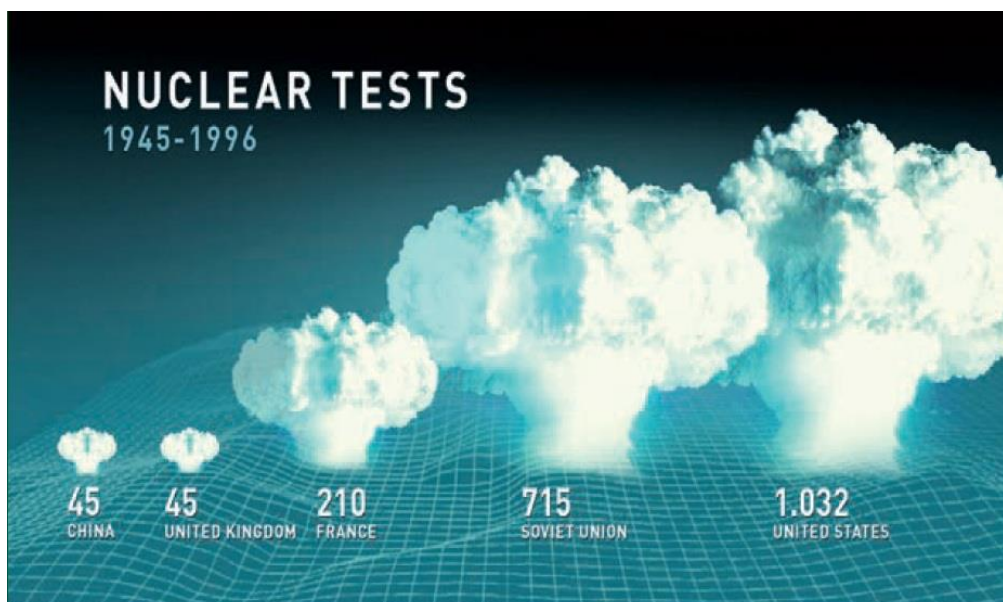
Експлозията „Baker“, част от операция „Crossroads“, опит с ядрено оръжие на САЩ проведен на атола Бикини, Микронезия на 25 юли 1946 г.

Договорът за пълна забрана на ядрените опити беше договорен на Конференцията за разоръжаване между 1993 г. и 1996 г., и приет на Генералната асамблея на ООН на 10 септември 1996 г. Въпреки, че беше постигнал почти всеобщо приемане (по време на изготвянето му 183 държави са подписали договора, а 157 са го ратифицирали), той все още не е влязъл в сила. Чл. XIV от договора изисква ратифициране от 44 държави, изброени в приложение 2, преди той да може да влезе в сила. Тези две държави от приложение 2 участваха в преговорите за Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити между 1994 и 1996 г. и по това време притежаваха ядрени реактори, или изследователски реактори. От тези 44 държави, три не са подписали Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити – Демократична народна република Корея, Индия и Пакистан. Други пет са подписали но не са ратифицирали договора – Китай, Египет, Ислямска република Иран, Израел и САЩ.

<i>Резолюцията на Интерпарламентарния съюз от 2009 г. относно ядреното неразпространение и разоръжаване „подчертава жизненоважното значение и спешността на подписването и ратифицирането</i>	Резолюцията на Интерпарламентарния съюз от 2009 г. призовава „парламентите на всички държави, които все още не са подписали и ратифицирали Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити да окажат натиск върху своите правителства, за да го направят и настоятелно призовава парламентите на всички останали
---	--

<i>без забавяне и без условия за постигане на възможно най-скорошно влизане в сила на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити ”.</i>	държави, изброени в приложение 2 на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, чиято ратификация е необходима за привеждането на договора в сила, да призоват техните правителства незабавно да подпишат и ратифицират договора”. В допълнение резолюцията призовава „всички държави въоръжени с ядрено оръжие да продължат да спазват мораториума за опитите с ядрено оръжие от всички държави, които вече са го направили, за да се процедира на доброволна основа с демонтирането на техните ядрени полигони и всички държави да продължат подкрепата си за организация на верификационната система на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, докато той влезе в сила”.⁷¹
---	--

Фигура 4: Брой на ядрените опити проведени от Китай, Великобритания, Франция, Съветския съюз от 1945 до 1996 г., годината в която Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити е подписан. Тази графика не включва ядрените опити извършени от Индия (един през 1974 г. и два през 1998 г.), Пакистан (два през 1998 г.) и КНДР (един през 2006 и един през 2009 г.).

Добра практика	Всички държави
----------------	----------------

Примери:

А. Ратифициране на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити

Преминаване към влизане в сила

Б. Национално законодателство за прилагане на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити

Модел на законодателство – Австралия показва как това може да бъде

В. Развитие на капацитета на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити

Индонезийските депутати използват инициативата за развитие на капацитета на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити

А	Ратифициране на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити
	Преминаване към влизане в сила

На 6 април 1998г., Великобритания и Франция станаха първите държави притежаващи ядрено оръжие, които депозираха техните съответни инструменти за ратификация на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити. Парламентът на Великобритания преди това беше гласувал Закона от 1998 г. за ядрените взривове (забрана и инспекции), който криминализира предизвикването на ядрен взрив, за да се предостави правна рамка за инспекции и наказателни мерки при условията на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и да се даде възможност на Великобритания да го ратифицира.

На 21 април 2000 г. Долната камара на руския парламент – Дума гласува 298 срещу 74 за одобряване на ратификацията на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, което се случи на 20 ноември същата година и прие закон, позволяващ на правителството да сътрудничи с подготвителната комисия на Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити.

Единодушното одобрение на ратификацията на Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити от Камарата на представителите на Индонезия, държава от приложение 2, придвижи през декември 2011 г., влизането в сила с една стъпка напред.⁷² След гласуването за ратифициране, депутатът с мандат от националната партия Исмат Ахмат, призова държавите притежаващи ядрено оръжие да следват стъпките на Индонезия, отбелязвайки че „ратификацията на Индонезия не е от значение⁵³, освен ако другите

ядрени държави не предприемат същата стъпка”.⁷³ (Индонезия официално ратифицира Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити през февруари 2012 г., когато депозира инструмента за ратификация.⁷⁴)

Въпреки, че всички държави имат собствена отговорност по отношение на ратифицирането на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, малцина биха отrekli, че ратифицирането на договора от САЩ би било от решаващо значение за развитието и довеждането на историческия договор до влизане в пълна сила. Като бивш главен оръжеен инспектор на ООН и ръководител на Комисията по оръжията за масово унищожение, д-р Ханс Бликс отбелязва:

*„Ако имаше ратификация на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити от страна на правителствата(...), включително САЩ, където преди няколко години той беше спрял от Сената, това би променило значително атмосферата.(...) Истината е, че ако САЩ бяха го ратифицирали, щеше да го ратифицира и Китай, а ако Китай го беше ратифицирал, щеше да го ратифицира Индия, а ако Индия го беше ратифицирала щеше да го ратифицира Пакистан, а ако Пакистан го беше ратифицирал щеше да го ратифицира Иран и щеше да се предизвика ефекта на доминото”.*⁷⁵

Администрацията на Обама даде на ратификацията на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити висок приоритет. В изявление, приветстващо решението на Индонезия, президентът Обама каза: „САЩ остават твърдо решени да продължат ратификацията на ДВЗЯО и ще продължат да ангажират членове от Сената относно значението на този договор”.⁷⁶

От началото на деветдесетте години законодателите в държавите притежаващи ядрено оръжие бяха активни във въвеждането и удължаването на законодателството за мораториума на ядрените опити, след като бяха информирани, че помощта на парламентаристите отново е необходима за да влезе Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити в сила.

Б	Прилагане на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити в националното законодателство
	Модел на законодателство – Австралия показва как това може да бъде направено

Член III от Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити изисква всяка държавна партия да предприеме в съответствие със своите конституционни процедури, всички необходими мерки за изпълнението на своите задължения по договора. Дори в държави с правна система в която законите автоматично стават част от националното законодателство, правителството трябва да предприеме най-малко някои мерки, законодателни или административни, за прилагането на Договора за всеобхватна забрана

на ядрените опити. Всяка държавна партия решава какви мерки да предприеме в съответствие със своите конституционни процедури и съответно как да ги предприеме.

През 1998 г., когато ратифицира Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, Австралийският парламент прие закона за пълна забрана на ядрените опити, който включва известни аспекти, свързани с поетите от Австралия задължения и други действия за прилагане на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити. Законът урежда основните забрани, процедури за инспекции, криминални престъпления и санкции, създаване на управление за мониториране на съоръженията и създаване на национален изпълнителен орган.

Законът също така включва информация за парламента, относно глобалната система за мониторинг на Организация за Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, включително списък от сеизмологични, хидроакустични, инфразвукови и радионуклеидни станции и лаборатории, от които се състои мрежата.

Австралийското законодателство, може да служи като модел за други парламенти, подготвящи се за ратификация. Въпреки това, всяка ратификация ще се различава в известна степен в зависимост от законодателните изисквания, които са съответни за нейната правна система и които законодателството трябва да промени и допълни с оглед за приноса към глобалната система за мониторинг на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и за справяне с инспекциите на място за неядрените (химически) взривни опити.

Подготвителната комисия за Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити предоставя помощ и съвети при поискване, включително ръководство за прилагане на договора в законодателството, модел на законодателство, база данни на законодателството и документална помощ (налични на www.ctbt.org) и индивидуална правна техническа подкрепа от персонала на Организацията за договор за всеобща забрана на ядрените опити.

В	Развитие на капацитета на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити:
	Индонезийските депутати използват инициативата за развитие на капацитета на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити

Подготвителната комисия на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити стартира инициатива за развитие на капацитета, целта на която е да се изгради необходимия капацитет на подписалите договора държави, така че те да могат да изпълнят своите задължения по договора по-ефективно и да допринесе за режима на проверка. Като част от тази инициатива, комисията е разработи въвеждащи курсове и курсове за напреднали, свързани с различни аспекти от Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и

режима на проверка. Тези въпроси разгледани в курсовете включват политически, правни, технически и научни предизвикателства пред Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити. Досега провежданите курсове са привлекли няколко стотин участника от над 100 държави, включително оператори от Международната мониторираща система, персонал от националните центрове за данни, дипломати, академици и членове на гражданското общество. По този начин, инициативата за развитие на капацитета цели увеличаване на осведомеността и стимулиране на разбирането на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити с оглед насърчаване на всеобщото присъединяване към него и влизането му в сила.

Парламентаристите могат да се възползват от това образование и обучение от Организация за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити, като го правят обществено достояние на съответните държавни агенции, академици и гражданското общество. Самите парламентаристи също могат да участват в курсовете, или да организират получаването на специфично парламентарно образование, информация и обучение от Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити.

През 2011 г. преди индонезийската ратификация на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, делегация от индонезийската Камара на представителите посети седалището на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити във Виена, за да научи повече за глобалния мониторинг на мрежата на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и способността му да верифицира договора и неговите граждански ползи, включително въвеждането на данни в реално време в центровете за предупреждение за цунами – услуга много подходяща за разтърсваната от земетресения Югоизточна Азия. Групата, състояща се от членове на комисията за външна политика и официални лица от министерството на външните работи, се среща с изпълнителния секретар на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити Тибор Тот и някои старши служители. Те също така посетиха международния център за данни на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити и радионуклеидната станция, инсталирана на покрива на централата на организацията. Визитата подпомогна парламентаристите в тяхното действие за ратифициране и прилагане на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити а също и за промотиране на договора сред други депутати от държави, които все още не са го ратифицирали.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Действайте за ратифицирането на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити ако вашата страна не го е ратифицирала и придвижвайте напред прилагането на проекта за ратификация (с помощ от Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити).

- Използвайте Инициативата за развитие на капацитета на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити за изграждане на знания, умения и капацитет във вашата страна за подпомагане на законодателството за Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и да допринесе за режима за проверка.
- Насърчавайте колегите парламентаристи от страни, които все още не са ратифицирали Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, особено тези страни от приложение 2, за да ускорите такава ратификация в техните законодателства.
- Провеждайте обществени мероприятия за образование, включително в парламента и особено на международния ден срещу ядрените опити (29 август) и поканвайте на такива събития служители от страни, които все още не са ратифицирали Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити.
- Изтъквайте стойността на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити за ядреното неразпространение и опазването на околната среда, заедно с други глобални ползи за гражданите, включително ранно предупреждение за цунами и земетресения и радионуклеидно мониториране на ядрени аварии.
- Насърчавайте вашето правителство, за да допринесе със станции за международната система за мониторинг на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити и да подкрепят договора чрез насърчаване на пълната ратификация и влизане в сила, както и изграждането и прилагането на режима за проверка.

Добра практика	Държави притежаващи ядрено оръжие
----------------	-----------------------------------

Примери:

А	САЩ - Закон за компенсация на излагането на радиация
	Ефективен механизъм

Законът на САЩ за Компенсация на излагането на Радиация от 1990 г. (RECA) е федерален закон, предоставящ извинение и парично обезщетение на лица, които са заболели от някои видове рак и други сериозни заболявания след излагането им на радиация, освободена по време опитите на САЩ в атмосферата с ядрено оръжие, или вследствие на тяхната професионална експозиция на радиация, докато са работили в урановата промишленост, по време на изграждането на арсенала за Студената война.⁷⁷

Законът е предназначен да служи като бърза, евтина алтернатива на съдебен спор. Той предвижда обезщетение на лица, които са заболели от един от 27-те идентифицирани медицински проблеми.

За отбелязване е, законът не изисква от ищците да се установи причинно-следствената връзка. Вместо това, ищците отговарят на условията за обезщетение при установяване на диагнозата на компенсирема болест след работа или пребиваване в определено място за определен период от време. Законът е критикуван, обаче, на основание, че предоставената компенсация е крайно недостатъчна за покриване на реалните разходи за здравеопазване, загубени приходи и загуба на качеството на живот, произтичащи от ядрените опити.

Законът предоставя следното обезщетение:

- миньори в уранови мини, мелничари и превозвачите на руди - 100000 щ.д.;
- участниците на мястото на опити с атмосферно ядрено оръжие - 75000 щ.д.;
- лица, които са живели по посока на вятъра на тестовия полигон Невада - 50000 щ.д..

Досега повече от 22 хиляди иска са били одобрени по реда на Закона и са били отпуснати над 1,5 милиарда щатски долара.

Б	Закон за компенсация на жертвите на френски ядрени опити
	Стъпка в правилна посока

На 5 януари 2010 г., френското Национално събрание прие законодателство, което разрешава изплащането на обезщетение на жертвите на ядрени опити от Франция, извършени в Алжир и Френска Полинезия от 1960 до 1996 г.⁷⁸

Схемата за обезщетение се прилага за бивши войници и цивилни, които са работили на местата на опитите и които впоследствие са развили рак и други болести, причинени от излагане на радиация.

Френското министерство на отбраната е посочило, че около 150 000 цивилни и военни работници са участвали в 201 от проведените изпитания. Жители, живеещи в близост до изпитваните обекти също могат да кандидатстват за обезщетение.

Специална комисия за обезщетение разглежда искове за всеки отделен случай, за да се определи дали симптомите на ищеца са наистина свързани на 18-те заболявания, определени от Научния комитет на ООН за ефектите на атомната радиация, които включват левкемия, рак на щитовидната жлеза и други заболявания. За сравнение, законодателство на САЩ по отношение на ядрените опити в Маршалските острови позволява компенсация за 27 заболявания.

В продължение на години жертвите на радиация водиха кампания за признаване от държавата. Няколко законодатели от опозиционни партии изиграха ключова роля за да накарат правителството да се съгласи да компенсира жертвите на ядрените опити, а също и да го убедят да подобри първоначалното си предложение за обезщетение. Правителството беше предложило, че ищите ще трябва да докажат, че тяхната болест е причинена от ядрените опити, дори ако тя е една от изброените 18 такива. Натискът от опозиционните парламентаристи, доведе до приемането на подход, подобен на този на Съединените щати, с който се предвижда компенсация, освен ако не е доказано, че определено заболяване не е причинено от ядрени опити.

Парламентаристите, както и групите защитаващи правата на жертвите обаче критикуват законодателство за това, че твърде тесногърдо и системата за компенсации не работи правилно. Подадени са стотици молби за компенсации, но само няколко са били одобрени.⁷⁹ Законодатели от всички политически партии призоваха да бъдат направени промени в закона за на обезщетение.

Две-годишният Адил Жилаев в казахстанското сиропиталище през 2008 година. Ражда се сляп и с Детска церебрална парализа и хидроцефалия поради облъчване на майка му по време на ядрените опити от времето на Студената война, той е изоставен от родителите си.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Разширявайте мораториума на ядрените опити, по-специално чрез законодателство.
- Призовавайте вашето правителство да подпише и ратифицира ДВЗЯО, ако вече не го е направило.
- Инициирайте и укрепвайте законодателство за обезщетение на ветерани от ядрените опити, общностите и лица, които са живели по посока на вятъра.⁵⁸

ГЛАВА 3

ЯДРЕНИ СЪОРЪЖЕНИЯ И МАТЕРИАЛИ

Резолуцията на Интерпарламентарния съюз от 2009 г., относно неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването настоява за "незабавно започване на преговори по недискриминационен, многостранен и международно проверими договор за забрана на производството на ядрено разпадащи се материали за ядрено оръжие и други ядрени взривни устройства".⁸⁰

Ядрено разпадащи се материали - високо обогатен уран и плутоний - са ключовите съставки на ядрено оръжие. Ето защо контролът и тяхното унищожаване са от жизненоважно значение за ядрено разоръжаване, за спиране на разпространението на ядрено оръжие, както и да не позволява на терористите да се сдобият с ядрени материали. Производството на ядрено разпадащи се материали все още остава критично препятствие за преодоляване при всяка нова програма за ядрено оръжие и за всяка държава, която иска да увеличи ядрения си арсенал.

Глобалните запаси от общо високо обогатен уран са между 1400 и 2000 тона, докато сегашните световни запаси от изолиран плутоний са около 500 тона.⁸¹ Голямата част от този материал е притежание на държавите с ядрено оръжие - най-вече Съединените щати и Руската федерация. Това е така, въпреки големите стъпки, които двете страни направиха за осигуряване и премахване на ядрено дележащите се материали, както и за разглобяване на съоръженията, чрез разнообразни съвместни програми за намаляване на заплахата, разоръжаването и неразпространението, първоначално стартирани в Руската федерация и във по-голямата част на света.

По сходен начин, „Г-8 за глобално партньорство срещу разпространението на оръжия и материали за масово унищожение“, чието начало бе поставено през 2002 г., се разраства извън рамките на Г-8, за да се превърне в мащабна, съвместна международна инициатива която днес има 15 допълнителни партньори.⁸² Глобалното партньорство постигна осезаеми резултати в ядрената и радиационната сигурност, включително демонтиража на извадените от експлоатация ядрени подводници, диспозицията на ядрено дележащи се материали, както и пренасочване на бивши оръжейни учени.

Един основен градивен елемент на цялостна стратегия за ограничаване и премахване на ядрените оръжия ще бъде договор ограничаване на ядрено разпадащи се материали, който ще забрани производството на високо обогатен уран и плутоний за ядрено оръжие, или по-широк Договор за ядрено дележащи се материали, който също се занимава със съществуващите запаси.

Още през 1957 г., Общото събрание на ООН призова за договор, който със сигурност да забрани производството на ядрено делящи се материали.⁸³ През декември 1993 г., то прие Резолюция, призоваваща за преговори по "недискриминационен, многостранен и подлежащ на ефективна проверка договор за забрана на производството на ядрено делящи се материали за ядрено оръжие или други ядрени взривни устройства".⁸⁴

Конференцията по разоръжаване в Женева се съгласи да започне преговори за такъв договор през 1995 г., но от тогава преговорите са в задънена улица. За щастие, вече е в сила мораториум върху производството на ядрено делящи се материали за ядрено оръжие в няколко държави, притежаващи ядрено оръжие.

Един договор за ядрено делящи се материали би укрепил режима на неразпространение на ядреното оръжие, би намалил риска от ядрен тероризъм, и би положил основите за ядрено разоръжаване чрез:

- посрещане на исканията на Общото събрание на ООН и ангажиментите, поети от държави с ядрено оръжие, признати от Договора за неразпространение на ядреното оръжие;
- разширяване до деветте държави, притежаващи ядрено оръжие, на законовата забрана за производството на ядрено делящи се материали за оръжия, която в момента се прилага само за държавите притежаващи ядрено оръжие;
- по-нататъшно намаляване на дискриминационните аспекти на Договора за неразпространение на ядреното оръжие чрез разширяване на задължителните гаранции за ядрените съоръжения и материали в държавите притежаващи ядрено оръжие;
- подобряване на националните системи за мониторинг и регулиране на ядрено делящи се материали, както и повишаване на прозрачността на тези процеси;
- разширяване към държавите, притежаващи ядрено оръжие на институциите и практиките, необходими за евентуалното постигането на свят, свободен от ядрено оръжие, както и
- помощ за необратимо намаляване на броя на ядреното оръжие.

Резолюция на Интерпарламентарния съюз от 2009 г. относно неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаване:

Разпоредби относно гаранциите на МААЕ

120^{та} асамблея на Интерпарламентарния съюз (...)

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

19. Настоятелно призовава държавите-членки на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) или страни по споразумението за предпазни мерки да дадат силна и постоянна подкрепа, така че тя да изпълни своите гаранции и задължения, и да си сътрудничат добросъвестно с Агенцията (МААЕ), като и предоставят цялата информация, за която се подава заявление;

20. Призовава държавите-членки, чиято ратификация е необходима за влизането в сила на общите споразумения за предпазни мерки да предприемат необходимите стъпки за тази цел възможно най-скоро;

21. Допълнително призовава страните-членки по споразумението за гаранции, които все още не са подписани и / или ратифицирани в допълнителния протокол, да го направят възможно най-скоро.

Добра практика	Държави притежаващи ядрено оръжие
-----------------------	--

Примери:

А. Мораториум върху производството на ядрено делящи се материали

Важна временна мярка

Б. Намаляване на общата заплахата

Съвместни действия за постигане на общите интереси

А	Мораториум върху производството на ядрено делящи се материали
	Важна временна мярка

Въпреки, че международна забрана за делящи се материали може да не влезе в сила в скоро време, де факто мораториум върху производството на такива материали за ядрено оръжие вече е в сила в няколко ключови страни. Четири от петте държави с ядрено оръжие - Франция, Руската федерация, Великобритания и САЩ - обявиха през 1990 г., че от гледна точка на политиката, те са спрели такова производство и нямат планове за възобновяване му.

Много реактори за производство на плутоний бяха спрени в резултат на декларацията от 1994 г. от Съединените щати и Руската федерация за започване на такъв мораториум. Това

включва всички 14 американски реактори за производство на плутоний и 10 от 13 руски. В Руската федерация, оръжия от уран не са били произвеждани от 1989 г. насам.

През 1995 г. Великобритания обяви мораториум върху производството на ядрено делящи се материали за оръжейни цели, и продължава да се придържа към него, в очакване на преговорите за международна забрана на ядрено делящи се материали. Тя също така постави "излишния" военен ядрен материал под международен контрол. Франция обяви мораториум върху производството на тези материали през 1996 г., и едновременно с това взе решение за демонтиране на съответните съоръжения.

Б	Съвместно намаляване на заплахата
	Съвместни действия за постигане на общите интереси

Програмите за съвместно намаляване на заплахата са насочени към подобряване на защитата на оръжия и материали, които могат да бъдат използвани за производство на оръжия за масово унищожение, тяхната диспозиция, или премахване на оръжия и компоненти, както и подпомагането на учени, инженери и техници да преминат към работа извън оръжейната промишленост. Министерствата на отбраната, енергетиката, Държавната и вътрешната сигурност на САЩ проведоха серия от тези програми, с определени подпрограми, занимаващи се с широк спектър от въпроси, свързани с ядрената сигурност, включително консолидация на ядрено делящ се материал, преобразуване и елиминиране, реактор за преобразуване на високо обогатен уран, както и помощ за контрол на износа и помощ за осигуряване на границите.⁸⁵ Като част от ангажиментите, поети в рамките на Глобалното партньорство Г-8 срещу разпространението на оръжия и материали за масово унищожение, в други страни също са разработени такива програми.

Първата програма по законодателство за Програмите за съвместно намаляване на заплахата беше направена със съ-авторството на сенаторите Сам Нън (демократ) и Ричард Лугър (републиканец) през 1991 г. и тези програми са също известни, като програми Нън-Лугар.⁸⁶ Законът Нън-Лугар бе въведен на фона на разпадането на Съветския съюз и фокусиран върху заключване на ядрен материал, който може да се използва за оръжие и демонтаж, или премахване на системи за ядрено оръжие в Руската федерация и на независимите държави, наследници на Съветския съюз (включително Азербайджан, Беларус, Грузия, Казахстан, Украйна и Узбекистан).⁸⁷

Програмата Нън-Лугар разшири своя обхват за съдействие, излизайки извън бившия Съветски съюз и продължава да разширява своя обхват на приложение, за да отговори на новите заплахи.⁸⁸ Тя бе в състояние да заздравя общата сигурност и значително да намали ядрените опасности при средна цена от 400. милиона щ.д годишно, което бледнее в сравнение с около 10 милиарда щ.д, заделени годишно за балистични ракети и

отбранителни изследвания и разработки или 50 милиарда щ.д годишно за разработването, внедряването и поддръжката на ядрено оръжие и системи за тяхната доставка.

Програмата на Нън-Лугар вече две десетилетия работи добре и насърчава политиците да обсъждат начини за укрепване и разширяване на ПЗСНО. Сенаторите Нън и Лугар са демонстрирали, че парламентаристите и парламентите имат идеалната възможност да инициират такива програми и да ги подкрепят чрез своите бюджетни правомощия.

Постижения: Програмата Нън-Лугар

Деактивирани 13300 стратегическите ядрени бойни глави, унищожени 1473 междуконтинентални балистични ракети, унищожени 831 силози за междуконтинентални балистични ракети, унищожени 442 мобилни установки за междуконтинентални балистични ракети, унищожени 937 балистични ракети изстрелвани от подводници, унищожени 728 установки за балистични ракети изстрелвани от подводници, унищожени 48 ядрени подводници, способни на изстрелването на балистични ракети, унищожени 233 бомбардировачи, унищожени 906 ядрени ракети въздух-земя, унищожени 194 ядрени тунели за изпитване, обезпечени 565 влакови превози на ядрено оръжие, подобрена сигурност на 24 места за съхранение на ядрено оръжие, построени и оборудвани 38 биологични станции за наблюдение, и неутрализирани 2924,7 метрични тона руски и албански химически оръжия.

И може би най-важното в резултат на съвместните усилия в рамките на програмата Нън-Лугар Украйна, Казахстан и Беларус са държави свободни от ядрено оръжие. Тези страни бяха трети, четвърти и осми най-големи ядрени сили в света.

Програмите за съвместно намаляване на заплахата, като инициативата Нън-Лугар са ключови инструменти в постигането на целите за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване, като в същото време изграждат доверие за постигане на общите цели за сигурност. Такива съвместни усилия засилват регионалната и световна сигурност и стабилност и могат да бъдат използвани в други региони, особено в онези, които страдат от липса на доверие и напрежение и където присъства перспективата за ядрен конфликт. Както отбеляза сенатор Лугар: *„Някои хора могат да кажат, че ние не можем да изградим съвместни програми за неразпространение със най-причиняващите тревога нации. Но доказателствата сочат, че такъв песимизъм е неоправдан. Опитът на програмата Нън-Лугар е показал, че заплахата от оръжия за масово унищожение може да доведе до изключителни резултати, въз основа на взаимен интерес. През осемдесетте години никой не би предрекъл, че американци и руснаци ще работят заедно за събиране на опасни военни материали по целия свят.“*⁸⁹

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Подкрепяйте инициране или разширяване на мораториума върху производството на ядрено-делими материали за ядрено оръжие.
- Призовавайте за пълна прозрачност по отношение на ядрено-делимите материали, включително декларации по текущите запаси от високо обогатен уран.
- Насърчавайте подмяната на всички невоенни съоръжения под контрола на МААЕ.
- Провеждайте дебати и правете предложения в парламента относно възможността за постепенно премахване на реакторите с високо обогатен уран и плутоний.
- Парламентаристите в петте държави, които обработват ядрено гориво (Китай, Франция, Индия, Япония и Руската федерация) трябва да работят за постепенното премахване на обработката и сигурното съхранение на изолиран плутоний.
- Провеждайте съвместни програми за да осигурите правилното съхранение на ядрено делими материали.
- Призовавайте за финализиране на недискриминационен, многостранен и международно контролиран договор за забрана на производството на ядрено-делими материали и търговията с техните запаси.

ГЛАВА 4

ТЕРОРИЗЪМ И ПРЕСТЪПНОСТ

„Количеството плутоний с размер на ябълка, може да убие стотици хиляди хора и да предизвика глобална криза“

Президента на САЩ Барак Обама, в университета Ханкук за външни изследвания, Сеул, Република Корея, 26 март 2012 г.

В проучване, проведено през 2007 г. бившият секретар на отбраната на САЩ Уилям Пери е изчислил, че шансът за ядрен, терористичен инцидент в рамките на следващите 10 години е около 50%.⁹⁰ В проучване сред 85 национални експерти по сигурността, сенаторът на САЩ Ричард Лугар е установил около 20% вероятност за атака, включваща ядрен взрив, някъде по света през следващите 10 години.⁹¹

Заплахата от ядрена терористична атака обикновено се счита за тристранна. Потенциално най-разрушителната е, макар и най-малко вероятна е опасността недържавен участник да придобие и използва ядрено оръжие. Втората заплаха включва нападение над обекти, които използват или обработват ядрен материал, например атомни електроцентрали. Най-вероятната опасност произтича от недържавни участници, получаващи достъп до ядрено делими материали, т.е. високо обогатен уран или плутоний за изработка на импровизирано ядрено устройство, за радиоактивно разпръскване или така наречената „мръсна бомба“.

Международната правна рамка срещу ядрения тероризъм се състои от няколко инструменти. В тях се включват Резолюцията на Съвета за сигурност на ООН 1540 от 2004 г. за неразпространение на оръжие за масово унищожение, Конвенцията за физическа защита на ядрения материал, влязла в сила през 1987 г. и изменение и допълнение през 2005 г., Международната конвенция за борба с бомбения тероризъм, влязла в сила през 2001 г. и Международната конвенция за борба с актове на ядрен тероризъм (Конвенция за ядрения тероризъм), влязла в сила през 2007 г. Срещата за ядрена сигурност на високо равнище във Вашингтон от 2010 г. събра 47 правителства, за да обсъдят как да подобрят защитата на ядрено-делимите материали плутоний и уран, които могат да се използват за оръжия и да предотвратят ядрения тероризъм, чрез допълнително укрепване на тези механизми.

Политическите ангажименти за прилагането на тези мерки бяха засилени от срещите на високо равнище за ядрена сигурност във Вашингтон през 2010 г. и в Сеул през 2012 г.

Важно е да се отбележи, че докато такива мерки за осигуряване на ядрено делими материали и съоръжения, както и предотвратяване на разпространяването на ядрено

оръжие, компоненти и ноу-хау, независимо дали е до държавни или недържавни субекти са важни, но ако трябва да се постигне и осигури по-безопасен свят, те трябва да бъдат част от по-всеобхватен подход към ядрената сигурност, включително конкретни, обширни и искрени стъпки за намаляване на ядрените арсенали, за да бъдат те ликвидирани и осигуряване на всички ядрени материали, включително и тези, които са за военни нужди, притежание на държавите с ядрено оръжие. Мрежата „AQ Kahn“, която търгува на черния пазар с ядрени материали и технологии показва, че докато съществуват бомби и ядрено делими материали и ядрени програми, недържавните участници могат да ги крадат, придобиват, или отклоняват. Бившият високопоставен държавник от САЩ, Сан Нън отбеляза че „Ако ние искаме другите нации по света да се присъединят към нас в един труден подход за предотвратяването на ядрения тероризъм, както и по-нататъшното неразпространение на ядрените оръжия, ние трябва да желаем да се ангажираме с визията на свят без ядрено оръжие.“⁹²

Заслужава си, също да се отбележи, че има различни мнения за това какво представлява „ядрения тероризъм“. Докато някои смятат ядрения тероризъм за ограничени действия на недържавни субекти, други твърдят, че използването на ядрено оръжие е престъпен и терористичен акт, независимо дали е извършен от недържавни или държавни субекти.

Военни престъпления според „Римския статут“

Според „Римския статут“ на Международния наказателен съд, използването на оръжейни системи или методи за водене на война, причиняващи безразборна вреда представлява военно престъпление. При ратифицирането на „Римския статут“, правителството на Франция декларира, че тази клауза не се прилага за използването на ядрено оръжие. Нова Зеландия представи интерпретативна декларация, в която заявява че „би било в противоречие с принципите на международното хуманитарно право“ да се ограничава обхвата на статута до „събития, които включват само конвенционални оръжия“.

В съответствие със становище на Международния съд от 1996 г., което потвърди незаконосъобразността на заплахата или използване на ядрено оръжие, през 2009 г., в Мексико беше предложено „Римския статут“ да бъде променен и допълнен за да направи „използването на ядрено оръжие или заплахата от употреба на ядрено оръжие“ военно престъпление (по чл. 8). Изменението все още не е прието.

Посочените по-горе международни мерки за справяне с ядрения тероризъм по принцип се фокусират върху недържавните субекти. Въпреки това, при прилагането на тези мерки някои държави разширяват контрола и наказателните мерки, така че да включват и държавните субекти.

В допълнение, няколко държави, в отговор на потвърждението на Международния съд, че заплахата или използването на ядрено оръжие по принцип е незаконно (виж глава 9. Закони и норми: Към неизползване и забрана), постановиха криминализиране на използването на ядрено оръжие чрез Международния наказателен съд (виж карето по горе).

Добра практика	Всички държави
----------------	----------------

Примери:

А. Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН

Изграждане на капацитет

Б. Международна конвенция за предотвратяване на актове на ядрен тероризъм

Насърчаване на сътрудничеството

А	Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН
	Изграждане на капацитет

Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН задължава държавите, наред с другото да се въздържат от подкрепа с всякакви средства на недържавни субекти, разработващи, придобиващи, произвеждащи, притежаващи, транспортиращи, прехвърлящи, или използващи ядрени, химически или биологични оръжия и техните системи за доставка.⁹³ Резолюцията налага обвързващи задължения за всички държави да установят вътрешен контрол за предотвратяване на разпространението на ядрени, химически и биологични оръжия и средствата за тяхната доставка, включително чрез създаване на необходимия контрол върху свързаните с тях материали. Тя също така насърчава засиленото, международно сътрудничество по тези усилия, в съответствие със съществуващите международни договори за неразпространение, за които следва да бъде насърчавано всеобщо присъединяване. От държавите се изисква да докладват относно прилагането на резолюцията 1540 на Комисията, която на свой ред докладва на Съвета за сигурност на ООН.

От самото начало, редица държави разкритикуваха Съвета за сигурност на ООН за удължаването на неговия мандат при приемането на резолюция 1540 и поемането на законодателна функция, чрез поставяне на обвързващи ангажменти на държавите, които не са членове на Съвета за сигурност на ООН и по този начин не са включени в

решението да предприемат такива мерки. Въпреки това, до 2011 г., над 120 държави са докладвали на Комитета 1540 за тяхната национална правна рамка за неразпространението и мандата на комитета беше удължен с 10 години.

Много държави са докладвали на Комитета 1540 за липса на капацитет за прилагане на всички мерки, които се изискват по силата на Резолюция 1540. В отговор на това, правителствата на по-богатите държави, с подкрепата на техните парламенти (включително чрез бюджетни средства), оказват подкрепа на по-малко развитите страни за прилагане на резолюция 1540. Като част от този процес Комитетът 1540 все повече се ангажира с националните парламенти в различни страни чрез консултации, работни срещи и други дейности.

Б	Международна конвенция за предотвратяване на актове на ядрен тероризъм
	Насърчаване на сътрудничеството

Конвенцията за ядрения тероризъм от 2005 г. е многостранен договор, отворен за ратификация от всички държави и се присъединява към универсалните антитерористични конвенции.⁹⁴ Конвенцията описва подробно престъпленията свързани, наред с другото и с незаконно, и умишлено притежание и използване на ядрени съоръжения от недържавни субекти. Тя е предназначена за насърчаване на сътрудничеството между държавите за да предотвратяват, разследват и наказват такива действия.

Въз основа на този инструмент, първоначално предложен от Руската федерация през 1998 г., Конвенцията предвижда дефинирането на актове на ядрен тероризъм и обхваща широк спектър от възможни цели, включително атомни електроцентрали и ядрени реактори. В съответствие с нейните разпоредби, предполагаемите извършители трябва да бъдат екстрадирани или съдени. Тя също така насърчава държавите да си сътрудничат в предотвратяването на терористични атаки, като споделят информация и си помагат една на друга във връзка с наказателните разследвания и процедурите по екстрадиране. Договорът изисква всеки иззет ядрен материал да бъде съхраняван в съответствие с предпазните мерки на МААЕ и че ядрените или радиоактивни материали се съхраняват съобразно стандартите за безопасност на МААЕ и препоръките за физическа защита.

Конвенцията влезе в сила през юли 2007 г. и изисква „всички държави да положат всички усилия за приемането на подходящи мерки за защитата на радиоактивния материал, като вземат предвид съответните препоръки и функциите на агенцията”.⁹⁵ Към момента на приемането ѝ е имало 79 държави – страни по конвенцията (и 115 подписали). От държавите притежаващи ядрено оръжие, договора не са подписали Демократична Народна Република Корея и Пакистан, докато Франция и САЩ са го подписали, но не са го ратифицирали.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Призовавайте вашето правителство да подпише и да ратифицира Конвенцията за ядрения тероризъм и други антитерористични конвенции.
- Призовавайте и работете с вашето правителство за прилагане на клаузите на резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН и осигурявайте подкрепа на държавите, които нямат капацитет за прилагането на някои разпоредби от резолюцията.
- Предприемайте законодателни мерки за прилагането на Конвенцията за ядрения тероризъм и на резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН.

Добра практика	Държави без ядрено оръжие
----------------	---------------------------

Примери:

А. Нова Зеландия

Превенцията на ядрения тероризъм изисква всеобхватен подход

Б. Канада

От наказателни мерки до ефективна защита

А	Нова Зеландия
	Превенцията на ядрения тероризъм изисква всеобхватен подход

Нова Зеландия е една от държавите, посочени по-горе, която осигурява помощ на по-слаборазвитите страни, за да изградят капацитет за прилагането на резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН. Тя се фокусира върху подкрепата на тихоокеанските островни държави.

В допълнение, Нова Зеландия е предприела цялостен подход към прилагането на резолюция 1540, относно разпространението или използването на ядрено оръжие от недържавни и държавни субекти. Докладът на Нова Зеландия от 2004 г. до Комитета 1540 потвърждава „силната и последователна политика на Нова Зеландия, че всички оръжия за масово унищожение трябва да бъдат премахнати, и че това премахване трябва да бъде

верифицирано и приложено чрез стабилно юридическо обвързване с инструментите за многостранното разоръжаване. Нова Зеландия не предлага никаква подкрепа на субекти, били те държавни или недържавни⁹⁶, които се опитват да разработват, придобиват, произвеждат, притежават, транспортират, прехвърлят, или използват оръжия за масово унищожение и техните средства за доставка”.⁹⁷

Докладът дава допълнителни подробности, относно законодателството на Нова Зеландия и политиките за привеждане в действие на клаузите на резолюция 1540. Що се отнася до съответните забрани в правото на Нова Зеландия, отнасящи се до новозеландския закон от 1987 г. на Нова Зеландия – за зона свободна от ядрено оръжие и за контрол на въоръженията, който изрично криминализира подбудителите, помагачите или всеки субект, който произвежда, придобива, притежава, или има контрол върху каквото и да е ядрено устройство. Тази забрана се отнася извън териториално до агенти, или служители на короната, извън новозеландската зона свободна от ядрено оръжие.⁹⁸ (За повече информация относно правото на Нова Зеландия, виж глава 9. Закони и норми: Към неупотреба и забрана).

Б	Канада
	От наказателни мерки до ефективна защита

На 17 май 2012 г., сенатор Ромео Далер Адресати се обърна към канадския Сенат на второ четене на законопроект „S-9“, за изменение на Наказателния кодекс на Канада с цел подобряване на изпълнението на задълженията по Конвенцията за физическа защита на ядрения материал и Международната Конвенция за предотвратяване на актове на ядрен тероризъм.

В своето обръщение сенатор Ромео Далер отбеляза че:

"Ако ние желаем да оставим тази планета, като по-добро място за живот на тези, които ще ни наследят, трябва да гледаме много по-сериозно на ядрените оръжия и трябва да се борим с всички усилия, за да запазим нашата планета от тяхното използване.

Този законопроект може да се разглежда, като инструмент за затваряне на вратичките в закона, когато става въпрос за наказателно преследване на онези, които осъществяват дейности, свързани с ядрения тероризъм. Чрез екстра-териториален подход на юрисдикция, той разширява обсега на канадското законодателство, където прокуратурата ,допреди това, е била в правен вакуум. Той също така предвижда

екстрадиция в случай на ядрен тероризъм, без да е необходимо предварително съществуващи двустранни споразумения. "100

Сенатор Далер, обаче отбелязва, че законопроект „S-9“ е недостатъчен, за да се изгради цялостна норма за незаконосъобразност, или да създадат недискриминационни наказателни механизми за решаване и предотвратяване на всички рискове от използването на ядрено оръжие. По-специално, сенатор Далер отбелязва, че:

"Проблемът на ядрения тероризъм не може да се разглежда изолирано. Това е само един от аспектите на цялостния проблем на ядрените оръжия, макар и незначителен в сравнение с проблемът с ядрените оръжия. (...) Необходим е нов ядрен ред, за да се потвърди симбиотичната връзка между неразпространението на ядрените оръжия и ядреното разоръжаване. (...) Свят от две световни класи, в която „мощните“ сами превъзнасят ядрените си оръжия, докато предписват придобиването им от други държави, не е устойчив. "101

Сенатор Далер се позова на резолюциите, приети единодушно, от както на канадския Сенат и Камарата на общините през 2010 г., по искане на над 500 носители на Ордена на Канада, подкрепиха Плана от пет точки на Генералния секретар на ООН за глобално премахване на ядрените оръжия и призова канадското правителство да започне голяма международна дипломатическа инициатива за постигането на тази цел. (Виж Глава 10. Преговорите по договор за ядрените оръжия или пакет от споразумения).

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Предприемайте най-силните възможни мерки за предотвратяване на ядрени престъпления, включително законодателни, което ще превърне в престъпление за държавни или недържавни субекти, произвеждането, придобиването, притежаването или контролът над каквото и да е ядрено взривно устройство, или помощта, поощряването, или снабдяването на всяко лице за подобни действия и дайте възможност за екстериториалното прилагането на това законодателство.
- Укрепвайте международните норми срещу ядрените престъпления, в подкрепа на приемането на изменение към „Римския статут“ на Международния наказателен съд, който ще направи използването и заплахата от използване на ядрено оръжие, военно престъпление.

ГЛАВА 5

ЯДРЕНО ВЪЗПИРАНЕ И СИГУРНОСТ

"Докато някои държави разполагат с ядрено оръжие, други ще ги искат, докато съществуват такива оръжия, това подкопава доверието, че един ден те няма да се използват случайно, или поради лоша преценка, или умишлено, а всяка такава употреба би била катастрофална за нашия свят, такъв какъвто го познаваме."

Гарет Евънс, Йорико Кавагучи, доклад за ICNND

"Върховната Гаранция за сигурността на съюзниците се осигурява от стратегическите ядрени сили на Алианса, особено тези на САЩ, независимите стратегически ядрени сили на Великобритания и Франция, които сами по себе си имат възпираща роля, допринасят за цялостното възпиране и сигурността на съюзниците."

Активно ангажиране, Модерна отбрана, стратегическа концепция на НАТО, ноември 2010 г.

Вероятно най-голямата пречка за постигане на напредък в ядреното разоръжаване и предотвратяване на разпространението на ядрено оръжие е продължаващата ролята на ядреното възпиране в мисленето и доктрините за сигурност. Докато държавите смятат, че ядреното възпиране, може да ги защити от агресия, те ще се противопоставят, или ще блокират усилията и инициативите за ядрено разоръжаване - дори ако те приемат правни задължения, или направят други политически ангажименти.

Термини за Ядрено възпиране

Възпиране: Убеждаването на врага, да не напада, като направим негативните последици от такава атака много по-големи, отколкото потенциалните ползи.

Гъвкава реакция: набор от възможни сценарии за употреба на ядрено оръжие, включително разполагането на стратегически, или тактически оръжия за използване на бойното поле, или за използване, като междинна стъпка преди масивно отмъщение.

Минимално възпиране: най-малкият брой единици ядрено оръжие, считани за необходими за да се възпре врага, чрез нанасяне на неприемливи щети.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Разширено ядреното възпиране: споразумение с държава, притежаваща ядрено оръжие да заплаши, или използва наличните си ядрените оръжия, за да възпре атака срещу държава - съюзник.

Взаимно гарантирано унищожение (ВГО): способността на двете държави взаимно да се унищожат.

Контра-сила: заплахата от ядрен отговор срещу военни цели.

Равностойност: заплахата от ядрен отговор срещу противниковата държава, като цяло.

Първи удар: използването на ядрено оръжие в отговор на конвенционална атака или предварително унищожаване на оръжията на противника.

Единствена цел: когато единствената роля на ядрените оръжия е за възпиране на ядрена атака.

Екзистенциално възпиране: възпирането във военен свят, основаващо се на способността да се разработи ядрено оръжие в отговор на повторна ядрена заплахата.

Политиките за ядрено възпиране произтичат от набор от различни обстоятелства, съществуват в различни видове и имат различни цели. Основното разбиране за тях е важно, за да може да се определи действителната валидност на такива политики и политическите развития за да се подмени ядреното възпиране във всичките му форми.

За Съединените щати, ядрените оръжия бяха за пръв път разработени в отговор на страха, че Хитлер може да развива подобно оръжие и ако е успешно, може да диктува условията и евентуално да спечели - Втората световна война. Използването на ядрено оръжие от САЩ, уж за да се сложи край на Втората световна война, въвежда доктрината за използването на ядрено оръжие, която разширява дейността си в редица ядрени военни планове. Въпреки, че най-новият преглед на американската ядрена отбрана обърна тази тенденция, като намали ролята на ядрените оръжия, американската доктрина за ядрено възпиране продължава да бъде многостранна, включваща заплахата, или използване на ядрено оръжие при многобройни обстоятелства, включващи заплахата от атаки срещу Съединените щати, или техните съюзници от ядрено оръжие, други оръжия за масово унищожение, или дори конвенционални оръжия.

Американската ядрена сила: цел и принципи

Стратегията за отбрана на САЩ има за цел да постигне четири основни цели, които ръководят разработването на способностите на въоръжените сили на САЩ, тяхната разработка, развитие и използване: осигуряване на съюзниците и приятелите на САЩ с увереност за целите и способността си да изпълни ангажиментите си за сигурност;

разубеждаване на противниците от предприемане на програми или операции, които биха могли да застрашат американските интереси, или тези на нашите съюзници и приятели; възпиране на агресия и насилие, чрез прилагане на способността бързо да се справят с атаки и налагане на строги наказания за агресията върху военните способности на противника и поддържащата инфраструктура; и решителна победа над противника, ако възпирането се провали.

Доктрина за съвместни ядрени операции в САЩ, март 2005 г.

След Втората световна война, **Съветският съюз** разработи ядрено оръжие, отчасти за да балансира силата на САЩ и отчасти да се защити от атаки, като тези, след революцията. Той беше склонен да последва САЩ във всички технологични разработки за ядрено оръжие и в повечето политики, но поддържаше политиката за отказ от първата употреба.

Руската федерация се отказа от тази политика, но реагира на Консултативното становище на Международния съд от 1996 г. чрез приемането на политика, че ядрените оръжия могат да бъдат използвани само в екстремни обстоятелства, когато е застрашено самото и оцеляване. Тази политика обаче беше изоставена, в отговор на разработката на балистични ракетни системи за отбрана от Съединените щати и техните съюзници, които Руската федерация възприема, като подкопаващи неговата ядрена способност за възпиране.

Великобритания е третата страна, която разработи и тества ядрено оръжие. Нейната програма беше рационализирана, като едновременно изпълнение на необходимостта от независимо възпиращо средство срещу Съветския съюз и поддържане на Великобритания, като велика световна сила. През 1998 г. Великобритания потвърди, че ще поддържа само една система за ядрено оръжие – балистични ракети изстрелвани от подводници - и че това няма да намали оперативната готовност да се използват такива оръжия в рамките на дни - седмици или месеци.

Ядрената доктрина на Великобритания

"Ядрените оръжия на Великобритания са (...), за възпиране и предотвратяване на ядрено изнудване и актове на агресия срещу нашите жизнени интереси, които не могат да бъдат защитени чрез други средства (...)"

"Ние умислено поддържаме неяснота, относно точно кога, как и в какъв мащаб ще използваме ядрената ни възпираща мощ. Ние няма да опростим изчисленията на потенциалния агресор, като точно определим обстоятелствата, в които бихме могли да

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

използваме нашите ядрени възможности. Следователно, ние не ще се произнесем относно първото използване на ядрено оръжие.

Ядреното оръжие във Великобритания поддържа колективна сигурност чрез НАТО, за евроатлантическата зона. Ядреното възпиране, играе важна роля в общата отбранителна стратегия на НАТО и ядрените сили на Великобритания имат съществен принос."

Бъдещето на ядрено възпиране на Великобритания, Бяла книга на отбраната на Великобритания представена в Парламента, декември 2006 г.

Франция започна да разработва ядрено оръжие и ядрената си политика за възпиране след Втората световна война, за да гарантира, че няма отново да бъде изправена пред перспективата от окупация, както е било по време на двете световни войни. Тя също така е в отговор на Суецката криза и на дипломатическото напрежение със Съветския съюз и нейните западни съюзници, Съединените щати и Великобритания.

Френското изявление по ядрена доктрина

"Френската доктрина за ядрено възпиране е основен стълб на нашата сигурност. Тя представлява също толкова сериозен фактор на стабилност за европейския континент, за съюзниците на Франция и за международната общност. Ядреното възпиране, по този начин, допринесе в продължение на няколко десетилетия, за основната поддръжка на сигурността и мира в света. "

Френската Декларация за Международния съд на Европейските общности , ноември 1995

Въпреки основна и цялостна трансформация на Европа от 1991 г. насам, нещо което би направило нахлуването и окупацията на Франция от друга европейска нация немислимо и неосъществимо от други нации, Франция твърди, че нейните възпиращи сили са от жизненоважно значение за да се гарантира, че тя никога няма да бъде отново слаба и податлива на атака. Освен това, Франция вижда в притежаването на ядрено оръжие от нея и други постоянни членове на Съвета за сигурност на ООН, защита на световния мир и сигурност.

Китай изпробва първото си ядрено оръжие през 1964 година. Оръжието беше разработено, като възпиращо средство срещу Съединените щати и Съветския съюз. Китай възприе политика на "минимално ядрено съдържане", която включва неразполагането на чужди

територии, отказ от първа употреба и подкрепа за Договор за ядрените оръжия (глобален договор за премахване на всички ядрени оръжия).

Индия тества ядрено устройство през 1974 г., предполагаемо, за "мирни цели", като същевременно поддържаше политиката срещу ядрените оръжия и осъждаше ядреното възпиране до 1998 г. Политиката и се промени след опитите с ядрено оръжие, и декларацията за притежание на ядрено оръжие от май 1998 г. Въпреки това, Индия възприе политика за "минимално ядрено възпиране", подобна на тази на Китай, включително отказ от първа употреба, подкрепи Конвенцията за забраняваща използването на ядрено оръжие и продължава подкрепата си за Конвенцията за ядрено оръжие.

"Отказът на ядрените държави да обмислят премахването на ядрените оръжия (...) продължава да бъде най-голямата заплаха за международния мир и сигурност. Това е така, поради продължаващата заплаха към Индия с разполагане на ядрено оръжие, която е била принудена да извърши тези опити"- изявление в индийската пресата , 15 май 1998 г.

През май 1998 г., Пакистан отговори на ядрените опити на Индия, чрез серия от тестове на ядрено оръжие и се обяви за държава с ядрено оръжие. Желанието на Пакистан за възпиране с ядрено оръжие е мотивирано главно от страховете за доминация от страна на Индия, която има много по-големи конвенционални сили от Пакистан. Така, Пакистан не е готов да приеме доктрина за отказ от първа употреба.

Цената на ядреното възпиране

"За онези, които вярват, че ядрените оръжия са желателни или непредотвратими, бих казал, че тези устройства имат ужасна цена, дори ако никога не са били използвани. Приемането на ядрените оръжия, като последен арбитър на конфликти осъжда света да живее под един тъмен облак на вечно безпокойство. Още по-зле, те кодифицират най-убийствените инстинкти на човечеството, като приемлива мярка, когато всички други възможности за решаване конфликт се провалят. "

Генерал Лий Бътлър, бивш командир на стратегическото въздушно командване на САЩ, Национален пресклуб, 4 декември 1996 г .

Смята се че Израел е започнал производството на ядрено оръжие, когато е стартирал в ядрената си програма през 1960 г., в отговор на опасенията от заплаха за своята сигурност и дори съществуването си от арабските си съседи и Ислямска република Иран. Израел не признава, че притежава ядрено оръжие, тъй както това признание може да осигури

обосновка на други страни от Близкия изток, за да ги придобият. Също така, обаче, не отрича, че притежава ядрено оръжие, за да се гарантира, че "враговете" се въздържат от атака с убеждението, че Израел може да отговори с такива оръжия. Израел подкрепя идеята на Близкия изток за зона, свободна от ядрено оръжие и други оръжия за масово унищожение, но само след постигане на всеобхватен мир в региона.

"Дайте ни мир и ние ще се откажем от атома (...) Ако постигнем регионален мир, мисля, че можем да направим Близкия изток свободен от всякаква ядрена заплаха." - Израелския премиер Шимон Перес, декември 1995 г.

НАТО интегрира ядрено оръжие в своята доктрина за сигурност по време на Студената война, като възпиращо средство срещу съветско нападение с ядрени или конвенционални оръжия. Три държави от НАТО притежават ядрено оръжие (Франция, Великобритания и САЩ). Пет други държави членки на НАТО (Белгия, Германия, Италия, Холандия и Турция) домакинстват американско ядрено оръжие на своя територия, контролът на които може да бъдат предаден на техните военни по време на война. Другите страни от НАТО са в на продължителни отношения за ядрено възпиране, посредством, които Съединените щати могат да използват ядрено оръжие от тяхно име.

Съединените щати, също така, осигуряват отдалечено ядрено възпиране за Австралия, Япония и Република Корея. В случая на Австралия, това е ограничено от членството и в южно- Тихоокеанската зона, свободна от ядрено оръжие, според която държавите с ядрено оръжие се съгласяват да не заплашват или използват ядрено оръжие срещу другите членове. Япония предложи на Съединените щати да редуцира ролята на ядрените оръжия с "единствената цел", като по този начин ограничи заплахата, или използването на ядрено оръжие от САЩ от нейно име на възпиране или в отговор на ядрена атака.

След разпадането на Съветския съюз, Руската федерация подписа договор в Ташкент с няколко от бившите съветски социалистически републики (държави от Централна Азия), като им предостави положителни гаранции за сигурност, които включват възможността за разширено ядрено възпиране за тяхна защита. Тези гаранции бяха ограничени от създаването на Централно-Азиатска зона, свободна от ядрено оръжие.

През 2003 г., Демократична народна република Корея се оттегли от Договора за неразпространение на ядреното оръжие и впоследствие проведе опити с ядрено оръжие. Тя обяви, че е предприела тази мярка, за да се предотврати нападение срещу страната, която според нея е заплашена от Съединените щати. Нейното действие беше продиктувано от военна интервенция на САЩ в Ирак, която беше предизвикана от предполагаемото притежание на оръжия за масово унищожение на Ирак.

"Войната в Ирак предаде урока, че "ядрена инспекция", "съмнение за разработване на оръжия за масово унищожение" и съмненията за "спонсориране на тероризма", изтъквани от САЩ с цел да се намери претекст за война могат да доведат до война,

когато някой просто отговаря за инспекцията на МААЕ за разоръжаване. Нито силното международното обществено мнение, нито опозицията на голямата страна срещу войната, нито Хартата на ООН успяха да попречат на САЩ да започване войната в Ирак. Това е сериозен урок, който светът извлече от войната в Ирак, показващ, че войната може да бъде избегната и суверенитета на страната и сигурността на нацията могат да бъдат защитени само, когато страната има физическа сила за възпиране, силна военна сила, способна за възпиране и решително отблъскване на всяка атака, отблъскваща всички видове високотехнологични оръжия. Реалността показва, че изграждането на физическа сила с възпиращ е спешно необходима за предотвратяване на избухването на ядрена война на Корейския полуостров и за гарантиране на мира и сигурността по света."

Изявление в пресата на КНДР, 15 май 2003 г.

Резолюция на Интерпарламентарния съюз от 2009 г. относно ядреното неразпространение и разоръжаване: призовава "всички държави въоръжени с ядрено оръжие да възприемат мерки за изграждане на доверие, включително намаляване на значението на ядрените оръжия в доктрините за националната сигурност и премахване на всички ядрени оръжия със статут на повишена бойна готовност".	Основното познание за ядреното възпиране е необходимо, за да се придвижат политическите инициативи за намаляване и заместване на разчитането на него. Ядреното възпиране, обаче, не може да бъде напълно анализирано тук, нито е необходимо да се даде възможност на парламентаристите да предприемат действия. Няма нужда да сте експерт биолог, за да намерите своя начин за излизане от гората. По същия начин, като се фокусира твърде тясно върху теорията на ядрено възпиране, теорията може да ограничи, а не да вдъхнови решения за постигане на свят без ядрено оръжие през 21-ви век. Експертите по ефекта на ядреното възпиране са склонни да се задълбочават твърде много в причините и политиката за поддържане на ядреното възпиране, като обръщат по-малко внимание на проучването на решения и политически възможности за промяна на динамиката на ядреното възпиране / ядреното неразпространение.
---	---

Един много полезен принос към последното беше направен доклада на „ICNND“, *премахване на ядрените заплахи: практическа програма за световните политици*, който идентифицира редица ключови обосновки за ядреното възпиране, изследва тяхната валидност и предоставя всевъзможни подходи за намаляването на истинската роля на сигурността чрез ядрено възпиране.¹⁰²

По същество ICNND посочи, че някои мотиватори за ядрено възпиране са напълно нелегитимни. Те включват:

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

- аргументът че ядрените оръжия, не могат „да изчезнат”, така че няма смисъл да ги премахнем;
- приписване на статут за притежание на ядрено оръжие;
- използване на ядрените оръжия, като инструмент на властта и убеждаване; и
- аргумент, че разоръжаването не е необходимо за напредъка на неразпространението на ядреното оръжие.

(Други също са идентифицирали финансовите интереси на корпорациите, произвеждащи системи за ядрено оръжие и научните общества, занимаващи се с ядрено оръжие, като мощни мотиватори за поддържане на ядрените политики.)

ICNND твърди, че другите мотиватори или роли, приписвани на ядреното възпиране са неоснователни, недоказани, или вече могат да бъдат осъществени с други средства. Те включват разбирането, че:

- ядрените оръжия са възпирали и ще продължават да играят роля за възпирането на война между великите сили;
- ядрените оръжия се изискват за осуетяването на всички атаки с химически и биологични оръжия;
- ядрените оръжия се изискват за възпирането на терористични атаки;
- ядрените оръжия се изискват за защита на съюзниците на САЩ; и
- всяка сериозна стъпка към разоръжаване ще бъде по своята същност дестабилизираща.

Въпреки това, Международната комисия за ядрено неразпространение и разоръжаване твърди, че има някои истински роли за сигурността, които ядреното възпиране играе и че те трябва да бъдат разгледани, за да се постигне цялостно ядрено разоръжаване. Те включват ролята на ядрените оръжия за възпиране на ядрена атака и вероятната роля на ядрените оръжия в държави с по-слаби конвенционални сили за възпиране на мащабна конвенционална атака.

Парламентаристите, особено такива от страни, които прегръщат ядреното възпиране, имат отговорността да поемат предизвикателството и разбира се правното и моралното задължение, и задължението за сигурност, за постигане на ядрено разоръжаване, чрез дискутиране на продължаващата валидност на ядреното възпиране и разработването на политики за анулиране или заместването му с други механизми за

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

сигурност. Този въпрос е твърде важен, за да бъде оставен на министерствата на отбраната и външните работи, които твърде често са обвързани със статуквото.

Такова проучване може да се случи в националните парламенти, регионалните парламентарни организации като парламентарната асамблея на НАТО и неформални парламентарни групи.

Парламентарната асамблея на НАТО например, обсъждаше този въпрос от 2008 г. до 2010 г. с особен акцент върху ролята на ядрените оръжия в политиката на НАТО (и разполагането на нестратегически оръжия на САЩ в Европа). Подкомитетът по бъдещето на сигурността и капацитета за отбрана препоръча, че продължителното проучване от парламентаристи от страните на НАТО е особено важно и по-специално въпросът: „Какви алтернативни мерки смятат за приемливи страните членки за осигуряване на тяхната защита в случай на промяна на (т.е. на премахване на останалото ядрено оръжие на САЩ от Европа)?”

Задължение на парламентаристите да проучат валидността и алтернативите на ядреното възпиране

„Парламентаристите в много страни прекалено много уважават служителите на отбраната и често се бавят да оспорват политики, особено ядрените политики. Вместо това, те трябва да оказват натиск за радикални промени на стари, или остарели политики и да осигурят подкрепата на всички политики и военни за споразуменията по контрол на въоръженията и ефективни мерки за проверка.”

Лорд Дес Браун, бивш министър на отбраната на Великобритания, председател на Мрежата на европейските лидери, член на комисията на ООН по въпросите на Интерпарламентарния съюз, октомври 2011 г.

Различни други групи, включително Мрежата на европейските лидери, парламентаристи за ядрено неразпространение и разоръжаване, Съвета за взаимодействие и Мрежата на азиатско-тихоокеанските лидери също са поели задачата да проучват и насърчават механизмите за сигурност, за да заменят ядреното възпиране. Те включват създаването на зони, свободни от ядрено оръжие (особено в Близкия Изток и североизточна Азия), укрепване на международните институции, като например Съвета за сигурност на ООН и международния наказателен съд и да започването на подготвителна работа по Рамката за свят без ядрено оръжие.

Възпиране срещу защита

Политиците често говорят за отбрана и възпиране, сякаш това са едни и същи неща. Уорд Уилсън прави полезно разграничение между двете.

„Възпирането е психологическо. Това е процес на убеждаване на опонентът, че разходите за конкретно действие са твърде високи. То се основава на преценка на вашия враг, остротата на умът му и неговата рационалност. Така, възпирането никога не може да работи върху луд човек, или такъв с ограничени възможности за преценка, или човек претоварен от емоция. То разчита на способността на опонентът и желанието за преценка на разходите преди да действа и следователно до известна степен човешката преценка е ненадеждна, а надеждната преценка означава да предпазиш себе си и тези, които обичаш.”

„Отбраната от друга страна, може да бъде определена, като противопоставяне с физическо присъствие между вашият враг и онези, които желаете да предпазите от увреждане. Отбраната може да бъде щит, вдигнат да отклони удар от меч, бронижилетка, или пехотна армия, разположена между вашият враг и вашите икономически плодородни долини и проспериращи градове.”

Уорд Уилсън преосмисляне на проекта за ядрените оръжия, Джеймс Мартин, център за изследване на неразпространението.

Добра практика	Държави притежаващи ядрено оръжие
----------------	-----------------------------------

Примери :

А. Преглед на ядрения статут на САЩ от 2010 г.

От основната цел към ядрена сигурност

Б. Действията на Индия и Раджив Ганди по плана за действие през 21 век.

Намаляване на значимостта на ядрените оръжия в доктрините по сигурността

А	Преглед на ядрения статут на САЩ от 2010 г.
	От основната цел към ядрена сигурност

През декември 2009 г. конгресмените на САЩ, Ед Марки и Пийт Старк изпратиха писмо до президента Обама (подписано от други 24 законодатели на САЩ), в което призоваха президента да използва процеса за преглед на ядрения статут, за да „направите драматичен пробив в политиките за ядрено оръжие от миналото” и „отговорно да изпълните дневния ред, който сте представили пред нашата нация”.¹⁰³

Те насърчиха президента Обама да предприеме три практически стъпки, свързани с ядрената доктрина за възпиране, а именно:

- ограничаване на мисията на ядрените оръжия до единствената цел – възпиране на заплахата от ядрено оръжие, свалянето на ролите на други оръжия за масово унищожение, конвенционални оръжия или непредвидени обстоятелства;
- прекратяване на статута висока бойна готовност на системите за ядрено оръжие (тяхната оперативна готовност да се използва в рамките на политиките за минути преди изстрелване); и
- да обещае, че САЩ няма да използват първи ядрено оръжие в какъвто и да е конфликт.

Значението на тази първа точка е, че ако всички държави, притежаващи ядрено оръжие са преминали към доктрината за единствена цел, тогава могат да започнат преговори за договор за премахване на ядрените оръжия под строг и ефективен международен контрол. Държавите притежаващи ядрено оръжие биха били в състояние да решат да се откажат от своите ядрени арсенали, ако могат да бъдат убедени, че всички други държави, притежаващи ядрено оръжие, ще направят същото.

Значението на втората и третата точка е в това, че тяхното приложение значително ще намали рисковете от случайна употреба на ядрено оръжие, или лоша преценка и също ще намали заплахата, и ще намали напрежението между държавите, въоръжени с ядрено оръжие.

Президентът Обама реагира положително на призивите в писмото, включително Прегледа на ядрения статут, публикуван през април 2010г., съдържащ две значителни промени в ядрената политика на САЩ:

- да се направи, като основна цел на ядрените оръжия, възпирането на ядрено оръжие с ангажимент към единствената цел на ядрените оръжия; и
- по време на ядрена криза, времето на президента за вземане на решение да бъде максимално дълго (формулировката показва понижаване на оперативната готовност за използване на ядрено оръжие).

В допълнение, прегледът на ядрения статут утвърди практиката за неупотреба на ядрено оръжие и призова тази практика да бъде „удължена за винаги”.¹⁰⁴

Признанието, че преминаването към свят свободен от ядрено оръжие, би изисквало развития на механизми за сигурност и рамки за постепенно отпадане на ядреното възпиране, президента Обама също включи ангажименти към:

- увеличаване на зависимостта от неядрени елементи за засилване на архитектурите на регионалната сигурност; и
- инициране на всеобхватна национална изследователска и развойна програма за подпомагане на непрекъснат напредък към свят свободен от ядрено оръжие, включително разширена работа по технологии за проверка и разработка на мерки за прозрачност; и
- ангажиране в течение на времето на други държави, притежаващи ядрено оръжие в многостранни усилия за ограничаване, намаляване и евентуално премахване на всички ядрени оръжия по света.

Б	Действията на Индия и Раджив Ганди - План за действие в 21 ^{-ви} век
	Намаляване на значимостта на ядрените оръжия в доктрините по сигурността

- През октомври 2010 г. по искане на индийският парламентарист Шри Мани Шанкар Аияр, министър-председателят Манмохан Сингх създаде „Групата за план за действие Раджив Ганди”, за да разгледа и преразгледа предложенията за ядрено разоръжаване, предложени и представени от Раджив Ганди на Генералната асамблея на ООН през 1988 г., с цел да изготви план за действие, по начин, подходящ за текущите нужди на сигурността и рамките за сигурност.

Групата, председателствана Шри Мани Шанкар Аияр, изготви доклад, през август 2011 г., който съдържаше редица препоръки, относно практическите мерки за намаляване на значимостта в ядрените доктрини в областта на сигурността на държавите, притежаващи такива оръжия, за да проправи пътя към свят свободен от ядрено оръжие.¹⁰⁵ Те включваха, че Индия трябва да:

- иницира двустранни диалози по въпросите по ядреното разоръжаване с всички други държави, притежаващи ядрено оръжие;
- насърчава споразумението на държавите, притежаващи ядрено оръжие за неупотреба на ядрено оръжие, срещу държави без ядрено оръжие;

- насърчава глобалното споразумение за забрана на употребата и заплахата от използване на ядрено оръжие, което ще трябва да включва съюзниците, обхванати от ядрените доктрини за възпиращ ефект, както и държавите, притежаващи ядрено оръжие; и
- подкрепя започването на многостранни преговори по премахването на ядрените оръжия.

За да може Индия успешно да изпълни някоя от тези политики, тя ще се нуждае от позитивно ангажиране на други държави, притежаващи ядрено оръжие. Шри Мани Шанкар Аияр и други членове на „Групата за план за действие Раджив Ганди“ промотират препоръките в ключови форуми в такива държави, включително чрез срещи с делегации, парламенти и конференции на „Global Zero“, „ПЗЯНР“ и други.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Призовавайте за отменяне на предупреждението за изстрелване и сваляне на всички останали системи на останалото ядрено оръжие от висока оперативна готовност за използване.
- Започнете проучвания и провеждайте изслушвания на подходи за постепенно премахване на ядреното възпиране и постигане на сигурност без ядрено оръжие.
- Проучвайте допълнителни мерки за укрепване на нормата за неизползването на ядрено оръжие с оглед на тяхното глобално премахване.

Добра практика	Съюзници на държавите, притежаващи ядрено оръжие
----------------	--

Примери:

А. Парламентарна асамблея на НАТО

Предизвикване на статуквото, предоставяне на нови отговори

Б. Германски парламент

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Въпроси за намаляване на ролята на ядрените оръжия в областта на доктрините за сигурност

В. Североизточна Азия

Укрепване на неядрената сигурност чрез зона, свободна от ядрено оръжие

А	Парламентарна асамблея на НАТО
	Предизвикване на статуквото, предоставяне на нови отговори

През ноември 2010 г. НАТО прие новата стратегическа концепция, очертаваща бъдещето на ядрената му политика и създаването на два нови процеса за обсъждане на възпирането и контрола над въоръженията. За първи път НАТО се ангажира за създаване на „условия на свят без ядрено оръжие“.¹⁰⁶ От друга страна, от стратегическата концепция става ясно, че лидерите на НАТО не са готови да предприемат едностранно ядрено разоръжаване, като посочват, че „докато по света има ядрено оръжие, НАТО ще остане ядрен Алианс“.¹⁰⁷

Парламентарната асамблея на НАТО даде своя принос за дискусии, довели до новата стратегическа концепция, чрез две ключови работни групи, една по нестратегическото ядрено оръжие на САЩ в Европа¹⁰⁸ и друга по въпросите на противоракетната отбрана на НАТО¹⁰⁹ (и двете председателствани от Реймънд Кнопс от Холандия).

Групите повдигнаха важни въпроси в изпълнение на решенията за целите на НАТО по създаване на условия за свят свободен от ядрено оръжие. Те включват:

- Най-източните съюзници, членки на НАТО и по-специално Турция, продължава ли да разглежда физическото присъствие на ядрените оръжия на САЩ, като необходима демонстрация на възпирането на САЩ?
- Какви алтернативни мерки могат държавите членки да намерят за приемливи за осигуряване на тяхната отбрана, или статуквото трябва да се промени?
- До каква степен промените в ядрената политика на НАТО трябва да бъде свързани с инициативи от страна на Руската федерация?
- Каква е връзката между по-нататъшната разработка на системи за ракетна отбрана и въпросът за ядрените оръжия на САЩ в Европа?

Парламентарната асамблея на НАТО осигурява полезен форум за обсъждането на тези въпроси и по този начин напредва по новите подходи за намаляване на ролята на ядрените оръжия в доктрината на НАТО и укрепване на неядрените политики за сигурност и

механизмите. Групите изясниха че е необходимо засилване на дискусиите по тези въпроси в националните парламенти, парламентарната асамблея на НАТО и други форуми.

Б	Германски парламент
	Въпроси за намаляване на ролята на ядрените оръжия в областта на доктрините за сигурност

На 28 септември 2011 г. група германски парламентаристи представи серия от въпроси в парламента до Министъра на външните работи, за по-нататъшно развитие на германската ядрена политика за разоръжаване, укрепване и развитие на ролята на Германия в неразпространението. Въпросите включваха намаляване на ролята на ядрените оръжия в стратегията на НАТО, и изтегляне на ядрените оръжия на САЩ от Германия и връзката между системите за противоракетна отбрана и развитието на колективната и всеобща сигурност. На конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие от 2010 г., Германия докладва напредък в тези области.

Отговаряйки на тези въпроси Министърът на външните работи заяви, че Германия ще увеличи усилията си в подкрепа на свят свободен от ядрено оръжие.¹¹⁰ Той отбеляза, че условията за започване на преговори по Конвенцията за ядрените оръжия все още не са изпълнени, но обяви проект за инициатива на държавите от Близкия Изток и „Парламентаристи за ядрено неразпространение“ „да проучи условията за създаване на свят свободен от ядрено оръжие”.¹¹¹ Подкомисията по разоръжаване и контрол над въоръженията на Бундестага се концентрира върху този проект, като начин за подобряване на парламентарното и правителствено разглеждане на стратегии за намаляване и премахване на ролята на ядрените оръжия в доктрините за сигурност, включително чрез проучване на неядрените подходи към сигурността.

В	Североизточна Азия
	<i>Укрепване на неядрената сигурност чрез зона, свободна от ядрено оръжие</i>

Ядреното възпиране играе много важна роля в доктрините за сигурност на всички североизточни, азиатски страни. Япония и Република Корея разчитат на разширено ядрено възпиране, предоставено от САЩ за борба с конвенционални и ядрени заплахи, които те смятат че съществуват от Китай, КНДР и Руската федерация. КНДР се оттегли от

Договора за неразпространение на ядрено оръжие през 2003 г. и прегърна ядреното възпиране в отговор на евентуални, враждебни държави и най-вече от САЩ. Страната проведе серия от ядрени опити и заяви, че няма да се завърне към Споразумението от 1992 г. за ядрено разоръжаване на Корейския полуостров, или да се върне към договора за неразпространение на ядреното оръжие, освен ако не бъде постигнат напредък към нормализиране на отношенията, като например мирен договор за формално прекратяване на текущото примирие и допълнителни гаранции за ненападение и гаранции за сигурност.

В този контекст, предложението за североизточна азиатска зона, свободна от ядрено оръжие (виж глава 6. Зони свободни от ядрено оръжие, „Североизточна Азия зона свободна от ядрено оръжие”, за подробности по предложението и парламентарни действия), може да подобри сигурността и да намали ролята на ядрените оръжия за всички държави в региона. Съгласно направеното предложение от междупартийна група от японски и корейски законодатели, Япония и Република Корея биха се съгласили да се откажат от ядреното възпиране по отношение на КНДР (но ще останат „защитени” от разширеното ядрено възпиране на САЩ в отговор на заплахи от страна на Китай и Руската федерация). САЩ, Руската федерация и Китай се съгласяват да не използват ядрено оръжие срещу Япония и някоя от двете Кореи. В замяна, КНДР, след като получи такива гаранции за (най-вероятно ще желае) да се откаже от своята ядрена способност.

Официалните обсъждания не бяха възможни поради неспособността на правителствата да подновят „шестстранните“ преговори. Въпреки това парламентаристите от региона успяха да проучат, обсъдят и придвижат предложението в редица форуми, включително междупартийни срещи, парламентарни конференции, посещение на делегации (до Вашингтон, Пхенян и Пекин) и странични събития на заседанията на ООН и Договора за неразпространение на ядрено оръжие. Тези дискусии и произтичащите от тях документи и проектодоговор предоставят плодотворна почва за дипломатите, за да обсъдят предложенията след възобновяване на официалните преговори.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Задавайте въпроси в парламента за това, какво прави правителството за намаляване на ролята на доктрините за сигурност в съответствие със споразуменията, сключени на конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие през 2010 г.
- Инициирайте проучвания и организирайте изслушвания за разглеждане на валидността на ядреното възпиране в настоящите правни норми за сигурност и обмислете подходи за постепенно премахване на ядреното възпиране и постигане на сигурност без ядрено оръжие.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

- Проучете предложенията за създаване на зони, свободни от ядрено оръжие (например в Североизточна Азия, Арктика и Централна Европа), като подходи за постигане на гаранции за сигурност, намаляване на ролята на ядрените оръжия и изграждане на съвместна сигурност.

ГЛАВА 6

ЗОНИ СВОБОДНИ ОТ ЯДРЕНО ОРЪЖИЕ

*Резолюцията на Интерпарламентарният съюз от 2009 г. относно неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаване насърчава "парламентите да подкрепят изцяло ратифицирането и прилагането на съществуващите зони свободни от ядрено оръжие, както и да се проучи възможността за въвеждане на допълнителни зони, свободни от ядрено оръжие, договорени свободно от държавите в специфични региони", тя призовава по-специално за необходимите стъпки, които трябва да бъдат предприети, за да се обяви Близкия изток на зона, свободна от ядрено оръжие, без изключение, в съответствие с Резолюцията, одобрена от Договора за неразпространение на ядреното оръжие и от Конференцията за преглед Интерпарламентарният съюз през 1995 г."*¹¹²

Зона, свободна от ядрено оръжие е определен район, в който държавите се ангажират да не произвеждат, придобиват, изпитват или да притежават ядрено оръжие. Пет такива зони съществуват и днес, като четири от тях обхващат цялото южно полукълбо. Регионите, които в момента са обхванати от тези ангажименти са: Латинска Америка (от 1967 г. Договорът от Тлателолко), в южната част на Тихия океан (1985 Договорът от Раротонга), Югоизточна Азия (1995 Договорът от Банкок), Африка (от 1996 г. Договорът от Пелиндаба) и Централна Азия (2006 г. Договорът от Семипалатинск).

Всеки договор включва протокол, който държавите притежаващи ядрено оръжие подписват и ратифицират, с което те се ангажират пред закона да не използват или заплашват да използват ядрено оръжие срещу страни от Договора ("негативни гаранции за сигурност").

Член VII от Договора за неразпространение на ядреното оръжие потвърждава правото на страните да установят определени зони, свободни от ядрено оръжие.¹¹³ Резолюция 3472 В (1975) на Общото събрание на ООН потвърди това право и очерта условията за такива зони.¹¹⁴ В рамките на тези зони, свободни от ядрено оръжие, държавите могат да използват ядрената енергия за мирни цели.

Зоните, свободни от ядрено оръжие са ефективно средство за укрепване на световната ядрена норма за забрана, решаване на въпросите на неразпространение и насърчаване на регионалното сътрудничество за ядрена сигурност. Като такива, предложения за такива зони са направени за регионите със сложна и нестабилна среда за сигурност, включително Арктика, Североизточният регион на Азия и Близкия изток.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Зони свободни от ядрено оръжие

Добра практика	Държави без ядрено оръжие
----------------	---------------------------

Пример:

A. Съществуващи договори за зони свободни от ядрено оръжие

Изграждане на норма за ядрена забрана

A	Съществуващи договори за зони свободни от ядрено оръжие
	Изграждане на норма за ядрена забрана

Договорите по-долу са в основата на съществуващите регионални зони, свободни от ядрено оръжие:

- Договор за забрана на ядрените оръжия в Латинска Америка и Карибския басейн (Договор от Тлателолко 115) - Приет през 1967 г., влязъл в сила през 1968 г. -

забранява на подписалите го страни използване, съхранение или транспортиране на ядрено оръжие, и създава междуправителствена агенция, „OPANAL“, за да се гарантира, че са изпълнени задълженията по Договора.

- Договор за зона свободна от ядрено оръжие в южната част на Тихия океан (Договора от Раротонга ¹¹⁶) - Приет през 1985 г., влязъл в сила 1986 г. : забранява производство, притежанието, разполагането и опитите със всякакво ядрено взривно устройство в териториите по договора, за който страните са международно отговорни, а също така се забранява диспозиция то на радиоактивни отпадъци в морето.
- Договор за зона свободна от ядрено оръжие в Югоизточна Азия (договор Банкок) - Приет през 1995 г., влязъл в сила през 1997 г.: той задължава своите членове да не разработват, произвеждат или придобиват по друг начин, да притежават, или да имат контрол над ядрените оръжия.
- Договор за създаване на зона свободна от ядрено оръжие в Централна Азия (договор Семипалатинск¹¹⁸) - Приет през 2006 г., влязъл в сила през 2009 г.: задължава своите членове да не произвеждат, придобиват, изпитват или да притежават ядрено оръжие.
- Договор за зона свободна от ядрено оръжие в Африка (договор Пелиндаба¹¹⁹) - Приет през 1996 г., влязъл в сила през 2009 г.: забранява научни изследвания, разработка, производство, складиране, придобиване, изпитване, притежаване, контрол или разполагане на ядрени взривни устройства на територията на страните към Договора и диспозиция на радиоактивни отпадъци в Африканската зона от страните по Договора.

В допълнение, следните договори премахват ядреното оръжие от областите, които съответно включват: Договор за Антарктика 120 (приет през 1959 г., влязъл в сила през 1961 г.); Договор за космоса ¹²¹ (приет и влязъл в сила през 1967 г.), и Договор за морското дъно ¹²² (приет през 1971 г., влязъл в сила през 1972 г.).

Парламентаристите са били активни - наистина във времена изключително важни за създаването на тези зони, свободни от ядрено оръжие. Създаването на повечето зоните беше трудно постижимо, тъй като те обхващаха държави, или територии, които участваха в ядрени опити, или бяха обхванати от доктрини за (разширено) ядрено възпиране. Опитът в преодоляването на тези трудности може да насърчи успеха в създаването на други зони и развитието на сигурността без ядрено оръжие в други региони.

Добра практика	Всички държави
-----------------------	-----------------------

Примери:

А. Парламентарна подкрепа за новите зони свободни от ядрено оръжие:

Насърчаване на всеобщата ядрената сигурност

А	Парламентарна подкрепа за новите зони свободни от ядрено оръжие:
	Насърчаване на всеобщата неядрена сигурност

В допълнение към засилването и насърчаването на съществуващите зони свободни от ядрено оръжие, парламентаристите бяха активни в създаването на нови зони. По-специално, три предложения набраха скорост.

Зона свободна от ядрено оръжие в Североизточна Азия

През февруари 2010 г. парламентаристи от Япония и Република Корея се срещнаха в Токио, за да обсъдят идеята за Зона, свободна от ядрено оръжие в Североизточна Азия. Среща, организирана съвместно от японски и корейски глави от „Парламентаристи за ядрено неразпространение“ беше вдъхновена от проекта за Договор за зона в Североизточния регион на Азия, разработена от Групата за ядрено разоръжаване на Демократическата партия на Япония.

След тази среща, през май 2010 г. групата на японските и корейските парламентаристи пусна съвместно изявление за ядрено разоръжаване на Североизточна Азия. Декларацията бе подкрепена от 86 японски парламентаристи от седем политически партии и независими депутати, както и от седем депутати от три политически партии в Република Корея. В него се посочваше: "Ние признаваме, че инициативата за Зона свободна от ядрено оръжие в Североизточна Азия ще бъде ефективна за постигане на ядрено разоръжаване на региона (...) ние призоваваме правителствата на Япония и (Република Корея) да се застъпят за създаването на зона в Североизточна Азия, свободна от ядрено оръжие в международни форуми, включително Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие и на Общото събрание на ООН."¹²³

През март 2012 г., междупартийни членовете на японската глава на „Парламентаристи за ядрено неразпространение“ формира работна група, за да насърчи процеса за установяване на зона в Североизточна Азия, включително чрез изготвяне на договорена схема на договор на зоната и обмен на становищата по него, с насрещни парламентаристи в шестте страни други страни, освен Япония.

Свободна от ядрено оръжие зона в Арктика

С изменението на климата, отварянето на арктическия регион, носещо със себе си възможността за увеличаване на конкуренцията за защита на ресурсите, териториални спорове и милитаризация, парламентаристите в полярните държави обръщат по-голямо внимание на предложението за превръщане на региона в зона, свободна от ядрено оръжие, подобна на тази, покриваща Антарктика. Това ще освободи както Северния, така и Южния полюс от ядрено оръжие и ще помогне за изграждане на по-сигурна среда за всеобщата сигурност в Севера.

*По време на Конференция за арктическа зона, свободна от ядрено оръжие, в датския парламент, през ноември 2008 г., членът на Европейския парламент Холгер Нилсен отбеляза: "Напрежението винаги се повишават, когато участват партньори, притежаващи ядрено оръжие. И Арктика има всички предпоставки да се превърне в зона на високо напрежение. Затова, датското правителство трябва да предприеме инициатива за договор, с което Арктика се обявява за зона, свободна от ядрено оръжие".*¹²⁴

През 2011 г. влезлият в правителството Социалдемократ започна серия от консултации с други полярни нации, за да потвърди интересът към арктическа зона, свободна от ядрено оръжие.

© Chief Yeoman Alphonso Braggs, U.S. Navy

Полярните мечки проверяват шурмова подводница USS Хонолулу (SSN718) на 280 километра от Северния полюс, 12 октомври 2003 г.

В Канада, бившият член на Европейския парламент Лари Багнел лично предложи законопроект който да направи Канадска Арктика, зона свободна от ядрено оръжие. Законопроектът „С-629“, приет на 15 февруари 2011 г., превръща в престъпление "притежание, производство, тестване, съхранение, транспортиране, или използване на ядрено оръжие в Канадска Арктика".¹²⁵ Въпреки, че законопроектът не премина в закон, инициативата Багнел помогна за насочване на вниманието върху проблема.

Близкоизточна зона, свободна от ядрено оръжие и всички други оръжия за масово унищожение

След единодушна резолюция на Генералната асамблея на ООН¹²⁶ и консенсусно решение на конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие от 2010 г., относно необходимостта от зона, свободна от оръжия за масово унищожение в Близкия изток, през октомври 2011 г. „Парламентаристи за ядрено неразпрастранение“ отвори за одобрение Съвместната парламентарна декларация за Близкия изток за зона, свободна от ядрено оръжие и всички други оръжия за масово унищожение.¹²⁷

Съвместната декларация поздравява ООН за неговото ръководство, включително за определянето на приемащата страна (Финландия) за домакин на международна конференция през 2012 г. за създаване на такава зона, и призовава парламентаристите и парламентите да действат в подкрепа на нейното създаване.

Регионална зона, свободна от оръжия за масово унищожение не само ще засили ангажиментите за неразпространение и механизмите, които се прилагат за всички страни в региона, но също ще добави гаранции за сигурност от Договора за неразпространение на ядрените оръжия, признат от държавите, притежаващи ядрено оръжие, че няма да застрашат с ядрена атака никоя страна в зоната - важно изискване за сигурност, което да спре разпространението чрез премахване на ключов стимул за възприемане на възпиращият ефект на ядрените доктрини.

Добра практика	Държави притежаващи ядрено оръжие
----------------	-----------------------------------

Пример:

А. Ратификацията на договорите Тлателолко и Пелиндаба и Раратонга

Отрицателни гаранции за сигурност

А	Ратифициране на договорите Тлателолко и Пелиндаба и Раратонга
	Отрицателни гаранции за сигурност

Всеки от горепосочените договори включва протокол за държавите признали Договора за неразпространение на ядрено оръжие – Китай, Франция, Руската федерация, Великобритания и САЩ за подписване и ратифициране. Тези протоколи, които са правно обвързващи, призовават тези пет държави, притежаващи ядрено оръжие, да спазват статута на зоните и да не използват, или да не заплашват с използване на ядрено оръжие другите държави по договора. Тези декларации за неупотреба на ядрено оръжие са също известни като „отрицателни гаранции за сигурност”.

Всичките пет държави, притежаващи ядрено оръжие са ратифицирали протокола „NSA“ от договора Тлателолко. В допълнение Китай, Франция, Руската федерация и Великобритания са подписали и ратифицирали протоколи II (NSA) и III (забрана на ядрените опити в зоната) на договора Пелиндаба. САЩ са подписали, но не са ратифицирали тези договори. През май 2011 г. президентът на САЩ Барак Обама представи съответните протоколи на двата договора в Сената на САЩ за консултации и съгласие за ратификация.¹²⁸

Нито една от държавите, притежаващи ядрено оръжие не е подписала договора за създаване на зона в югоизточна Азия (Договор от Банкок), поради опасение от конфликт с правото на техните кораби и самолети свободно да се придвижват в международни води и международното въздушно пространство.¹²⁹ Въпреки това, изглежда, че срещата на високо равнище на Асоциацията на народите от югоизточна Азия (АСЕАН), през ноември 2011 г., може да е довела до споразумение между членовете на АСЕАН и членовете на държавите притежаващи ядрено оръжие, което ще даде възможност за ратифициране на Договора от Банкок.

Препоръки за парламентаристи по отношение на съществуващите зони свободни от ядрено оръжие

- Проучете начините за укрепването на установените зони и насърчавайте формалните връзки, между зоните, чрез съвместни действия и обмен на информация и данни свързани с проверка на договора.
- Парламентаристите от държави, притежаващи ядрено оръжие, които са признали Договора за неразпространение на ядрено оръжие се насърчават да подкрепят ратифицирането на съответните протоколи по всички договори за зони свободни от ядрено оръжие.

Препоръки за парламентаристи по отношение на предложените зони свободни от ядрено оръжие

- Предприемете действия в подкрепа на създаването на Близкоизточна зона свободна от ядрено оръжие и други оръжия за масово унищожение, включително чрез одобряване на съвместна парламентарна декларация за близкоизточна зона свободна от ядрено оръжие и всички други оръжия за масово унищожение и призовавайте всички съответни правителства да подкрепят егидата на ООН за създаване на такава зона.
- Парламентаристите от полярните страни се насърчават да придвижат предложение за арктическа зона, свободна от ядрено оръжие и като се има предвид спорните и променливи геополитически условия в региона – да подкрепят проучванията по това предложение.
- Парламентаристите от Япония и Република Корея се насърчават да проучват и подкрепят инициативи за създаване на Североизточна азиатска зона свободна от ядрено оръжие, включително чрез одобряване на съвместна парламентарна декларация за ядрено разоръжаване на североизточна Азия.
- Парламентаристите, придвижващи предложения за зони свободни от ядрено оръжие се насърчават да си сътрудничат с парламентаристи от държави, които вече са обхванати от зони свободна от ядрено оръжие за да се възползват от техния опит

ГЛАВА 7

ПРОВЕРКА, СПАЗВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

В контекста на постигането и поддържането на всеобщо ядрено разоръжаване, проверка, спазване и изпълнение са били разглеждани като „златни въпроси или въпроси на Бермудския триъгълник” в зависимост от гледната точка. Както отбелязва Патриша Луис, директор на „Chatham House“:

„Без информация предоставена от проверка трите въпроса са вплетени във вечна прегръдка, проверката на съответствието или несъответствието по договорите за ядрено разоръжаване, ще са единствено в ръцете на малък брой (...) национални разузнавателни служби. Без закон, без безпристрастни доказателства, няма никакъв шанс за изпълнение. А без изпълнение, цялата мрежа за проверка и възпиране на спектъра от възможни нарушения ще има малко смисъл и върховенството на закона ще бъде подкопано.”¹³⁰

Трудностите по проверката на ядреното разоръжаване ще съответстват на комплексността на ангажимента за разоръжаване и на нивото на доверие и изискванията за спазване. През годините беше постигнат значителен напредък в идентифицирането и решаването на технически въпроси, свързани с потвърждаването на цялостно ядрено разоръжаване т.е. пълен демонтаж на ядрените бойни глави, средствата за тяхната доставка, инфраструктурата на ядрените оръжия, включително ядрените съоръжения и експерименталните мощности и диспозицията на ядрено дележащи се материали. Така съществува огромно количество опит, който може да бъде извлечен в провеждането на проверката и режимът на спазването, за да се постигне и поддържа свят, свободен от ядрено оръжие. Такъв режим ще трябва да бъде по-строг и ефективен и да изгражда по-голямо доверие, отколкото всеки друг режим на разоръжаване досега, за да се спре неспазването.

Въпреки че това няма да бъде лесна задача, тя в никакъв случай не е безсмислена. Като начало, такава проверка и режим на спазване няма нужда да бъдат конструирани от нулата. Те ще се градят върху опита и усилията за разоръжаването досега, като национални, двустранни и регионални споразумения за контрол на въоръженията, съвместни проучвания на проверката, инициативи и международни договори за разоръжаване, както и онези, които трябва да бъдат предприети при приближаване на целта „нула”.

В допълнение, международната общност има достъп до много по-широка гама от технологии с много по-добър капацитет за измерване, отколкото в миналото и по този начин може да установи по-силен контрол на място и дистанционни системи, допълнени

от събирането на национална разузнавателна информация и много по-широк обществен достъп, и предоставяне на информация, която в миналото е била конфиденциална относно потенциални, или реални програми за ядрено оръжие.

Важно е да се отбележи, че същата връзки на добри отношения между основните държави, които ще разрешат преговори по ядреното разоръжаване, непременно ще преодолеят много от пречките, които днес изглеждат непреодолими, за създаване на подходяща проверка и система за спазване.

Важна първоначална стъпка във проверката е по-голямата прозрачност в ядрените арсенали. Това включва информация за броя и видовете ядрено оръжие, както разгърнати, така и неразгърнати, и за бюджета за ядрено оръжие. През 2010 г., държавите, страни по договора за неразпространение, поеха ангажменти „да прилагат принципите на необратимост, проверка и прозрачност във връзка с изпълнението на техните задължения по договора”,¹³¹ и приканиха Генералния секретар на ООН „да създаде публично достъпен регистър, който ще включва информация, предоставена от държавите притежаващи ядрено оръжие ”.¹³²

Моделът на Конвенцията за ядреното оръжие, разпространен от генералния секретар на ООН, като ръководство за преговори за цялостно ядрено разоръжаване включва:

- набор от системи, изискващи проверка, включително бойни глави, средства за доставка, ядрено делящи се материали и компоненти с двойна употреба;
- многобройни задачи, нужни за проверка, включително потвърждаване на изходни данни, мониториране на унищожаването на съществуващите арсенали, осигуряване на спиране на производството на забранени артикули и правилното използване на компоненти с двойна употреба, както и поддържане на доверието в свят свободен от ядрено оръжие;
- набор от уговорки и системи за проверка, включително многостранни споразумения, международни организации и национални технически средства.

Всички държави могат да играят роля в разработката на системи за проверка, за свят свободен от ядрено оръжие. Успехът на подготвителната комисия на ОДВЗЯО в разработването на глобална система на проверка за глобална забрана на ядрените опити, демонстрира положителната роля, която могат да играят страните без ядрено оръжие, заедно с държавите притежаващи ядрено оръжие, при разработването на системи за проверка.

Парламентите имат важна роля в оторизирането на национални мерки и отпускането на средства за да помогнат при разработката на такива системи.

Добра практика	Държави притежаващи ядрено оръжие
----------------	-----------------------------------

Примери:

А. Проверка по договори за контрол на въоръженията между Русия и САЩ

От системи за доставка до бойни глави

Б. САЩ - Съвместен център за мониториране

Превръщане на уменията за разработка на бомби в подкрепа на разоръжаването

В. Програма за проверка и контрол на въоръженията на Великобритания

Разработване на техники за проверка на демонтажа на бойна глава

А	Проверка по договори за контрол на въоръженията между Русия и САЩ
	От системи за доставка до бойни глави

Договорът за ядрено оръжие със среден обseg на действие от 1987 г. маркира първия път, когато САЩ и Съветския съюз се договориха да намалят своите ядрени арсенали, да премахнат цял клас ядрено оръжие и да приемат немислимите по-рано натрапчиви проверки на място. Правата на страните за провеждане на инспекции на място по договора, приключиха на 31 май 2001 г., но използването на разузнавателни спътници за събиране на данни продължава. Договорът е безсрочен и по този начин, държавите страни по конвенцията, могат да свикат специална комисия за проверка – изпълнителен орган на договора по всяко време и разбира се продължават да то правят.

Проверка по NEW START
„Ние отново започнахме да правим наземни инспекции още преди една година. САЩ са извършили 16 инспекции в Русия, а руснаците са извършили 17 проверки тук в САЩ, ние сме в синхрон един с друг. Всяка година, всеки от нас има правото да извърши 18 инспекции в територията на другия. Преговарящите работиха неуморно за да намерят нови иновативни механизми за подпомагане на проверка по договора и резултатите от тази работа вече са видни. За първи път, ние получаваме данни за ракетата носител (бойна глава) на руските ракети и Русия разбира се получава същите данни от нас. Процедурите по инспекциите на място, по договора „NEW START“ позволиха на САЩ да потвърди действителния брой ядрени глави на произволно избрани руски ракети. Тези задачи по проверката и правата за инспекция не съществуваха при предишния договор „START“. Ние сме в непрекъсната комуникация с руснаците, като досега сме обменили над 1700

нотификации по договора „NEW START“. Тези нотификации помагат за проследяване на движението и промените в статуса на оръжейните системи. Например, такава нотификация се изпраща всеки път, когато тежък бомбардировач се премества извън страната по произход за повече от 24 часа. В допълнение на всеки 6 месеца ние обменяме изчерпателна база данни. Това ни дава пълна отчетност за точното местоположение на оръжейните системи, независимо дали те са разгърнати на друго място, или са в оперативни бази, преместени за ремонт, или са били свалени от въоръжение. Тези уведомления, разменени два пъти годишно, заедно със задължителните нотификации по договора, които непрекъснато обновяват информацията, която всяка страна получава, създават „жив документ“, който предоставя цялостен поглед върху стратегическите ядрени сили на другата страна.”

Роуз Гьотемюлер, “Ново начало за контрола над въоръженията”, блога на Хил в конгреса, 22 декември 2011 г.

По договора START I от 1991 г. двете „Супер сили“ се споразумяха относно техниките за проверка, които позволяваха на всяко от правителствата да получи достъп до определени бази и да наблюдава програмите за ядрени ракети на другата страна. START I постави силен акцент върху постоянния мониторинг, включително 12 вида инспекции на място. В допълнение, той предостави възможност за редовен обмен на данни и обширни нотификации за новите ядрени разработки. Тези мерки бяха от решаващо значение за изграждането на взаимно доверие и повишаване на прозрачността

Договорът New START продължава да разширява тези мерки за проверка.

Въпреки че мерките за проверка и намаляване на ядрените арсенали на САЩ и Русия бяха изключително добре приети, те имат някои съществени ограничения. Системите за доставка бяха предпочитаните ограничени артикули по договора, докато бойните глави, бяха разгледани на заден план. Въпреки това, такива споразумения за контрол на въоръженията поставиха основата за постигане на по-нататъшно намаляване придружени от по-комплексни програми за проверка.

Разработката за мерки на проверка от страна на САЩ е разрешена чрез финансиране, отпуснато от Конгреса на САЩ.

Б	САЩ - Съвместен център за мониториране
	Превръщане на уменията за разработка на бомби в подкрепа на разоръжаването

Центърът за съвместен мониторинг беше създаден през 1994 г., в националната лаборатория „Sandia“ (един от двата центъра за разработка на ядрено оръжие в САЩ), благодарение на специално финансиране, отпуснато от конгреса на САЩ, за да предостави форум за технически и политически експерти от цял свят, да проучат как некласифицирана, споделена технология може да помогне за изпълнение на мерките за изграждане на доверие, договори или други споразумения.¹³³ Центърът обхваща широк спектър от съоръжения и партньорства, които дават възможност за осъществяване на всички етапи на международно техническо сътрудничество, включително:

- обучение в технологии, процедури и подходи (например инспекции на място, дистанционен мониторинг, анализ на изображения, сензори, етикети и);
- анализ на въпросите по сигурността и разработка на възможности за внедряване на решения;
- тестване и оценка на техническите подходи; и
- изпълнение и прилагане на технически мерки.

Центърът организира съвместни технически проекти в областите на управление на границите, международен контрол на износа, международни ядрени гаранции, международно ангажиране в науката и техниката, проучване и анализ на неразпространението и мерки по изграждане на доверие.

Например, той е провел семинари за изграждане на доверието в Близкия Изток и Южна Азия, фокусирани върху използването на техническите средства за мониториране и споделяне на информация за улесняване на контрола над регионалните въоръжения и споразуменията за проверка.¹³⁴ Той също така се превърна в ключов форум за инициативата за лаборатория между САЩ и Русия, което доведе до техническия ангажимент, между ядрените лаборатории на САЩ и техните руски колеги. Докато Центърът продължава да се концентрира върху мерките върху контрола на въоръженията за намаляване на размера на съществуващите ядрени арсенали, голяма част от неговата работа в наши дни е насочена към международните предизвикателства, породени от разпространението на оръжия за масово унищожение.

Проверката в прегледа на ядрения статут на САЩ от 2010 г.

Проверката в прегледа на ядрения статут на САЩ от 2010 г., която установява „ядрената политика, стратегия, възможности на САЩ и статут на въоръжените сили за следващите 5 до 10 години“, включва поредица от инициативи, насочени към укрепване на програмите за международна и национална проверка. Тя посочва една от основните цели на администрацията на Обама, а именно започване на „всеобхватна национална изследователска и развойна програма в подкрепа на продължаващия напредък към свят

без ядрено оръжие, включваща работа по технологии за проверка и разработка на мерки по прозрачността”. Друга цел е поемането на курс за верифицирано премахване на всички ядрено оръжие и свеждане до минимум на риска от измама и пробив, чрез повишаване на прозрачността и инвестиции в технологии за проверка, насочени повече към ядрените бойни глави, отколкото към средствата за доставка”. В допълнение, прегледът на ядрения статут посочва, че администрацията търси засилване на гаранциите от МААЕ, наред с други мерки, предоставяйки на МААЕ, за „допълнителни финансови ресурси и права за проверка”.

Прегледът на ядрения статут е поръчан от конгреса на САЩ, предприет от Министерството на отбраната, одобрен от президента и върнат обратно на конгреса на САЩ.

В	Програма на Великобритания за разоръжаване и контрол над оръжията
	Разработване на техники за проверка на демонтажа на бойна глава

В съответствие със Стратегическия преглед на отбраната от 1998 г. на Великобритания и в отговор на Тринадесетте стъпки, приети от Конференцията за преглед на „ядрения статут“ от 2000 г., правителството на Великобритания инструктира на Службата за създаване на ядрено оръжие ¹³⁵ да проведе "една малка изследователска програма, която да проучи техники и технологии с потенциал за прилагане на проверка на бъдещи договорености за контрол, намаляване и окончателно премахване на арсенали с ядрено оръжие". ¹³⁶

В началната фаза на проекта за проверка, програмата проведе изследвания за проверка на демонтаж на бойна глава, включително:

- автентификация на бойни глави и компоненти, за да се установи, че артикул обявен за ядрена бойна глава, или компонент от ядрена бойна глава е в съответствие с тези декларации;
- демонтаж на бойни глави и техните компоненти;
- диспозиция на ядрено делим материал, за да се гарантира, че той вече не може да бъде използван в ядрено оръжие или други взривни ядрени устройства; и
- наблюдение на комплекса от ядрено оръжие.

Междинни доклади по заключенията на програмата бяха представени на подготовителните заседания на Комитета на Конференцията за преразглеждане на Договора за неразпространение на ядрено оръжие през 2003 г. и 2004 г. и 2005 г.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Насърчавайте правителството да провежда всеобхватни верификационни програми с други държави, притежаващи ядрено оръжие (в идеалния случай извършващи придружаващо намаление на оръжията), включително проверка на демонтаж на бойна глава.
- насърчавайте вашето правителство да подпомага и засилва международния мониторинг и отчетност чрез разсекретяване и обществено оповестяване на общият брой на ядрените оръжия - активно разгърнати, активни и неактивни резерви, и свалени от въоръжение предоставяйте тази информация в регистъра на ООН .
- Развивайте, укрепвайте и подпомагайте международните и националните мерки за проверка и увеличаване на финансирането за технологии за проверка и изследвания.
- Провеждайте и разширявайте прозрачността и мерките за изграждане на доверието между държавите притежаващи ядрено оръжие, например чрез съвместни технически инициативи.

Добра практика	Всички държави
----------------	----------------

Примери:

А. Договор за пълна забрана на ядрените опити - режим за проверка:

Осигуряване на съответствие с Договора за пълна забрана на ядрените опити

Б. Инициативата Великобритания - Норвегия

Сътрудничество при проверка между държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите непритежаващи ядрено оръжие

А	Договор за пълна забрана на ядрените опити - режим за проверка:
	Осигуряване на съответствие с Договора за пълна забрана на ядрените опити

За да се контролира спазването на страните на Договора за пълна забрана на ядрените опити, неговият режим за проверка е проектиран да регистрира всяка ядрена експлозия, проведена на Земята - под земята, под водата, или в атмосферата. ¹³⁷

Основната задача на Подготвителната комисия на Договора за пълна забрана на ядрените опити е да се изгради този режим и да се гарантира, че той е в експлоатация до влизането в сила на Договорът.

Режимът за проверка се състои от следните елементи:

Международната система за мониторинг (МСМ), състояща се от 337 МСМ съоръжения, разположени по целия свят в съответствие с Договора: 170 сеизмични, 11 хидроакустични, 60 инфразвукови и 80 радионуклеидни станции и 16 радионуклеидни лаборатории, които наблюдават планетата за всякакви признаци на ядрена експлозия. МСМ използва четири допълнителни методи за проверка, като използва най-модерна технология. Сеизмични, хидроакустични и инфразвукови станции мониторираат под повърхността на Земята, големите океаните и атмосферата. Радиоактивните станции за откриване на радиоактивни отломки, получени от атмосферни експлозии, или отделени от подземни, или подводни ядрени взривове. Радионуклеидните лаборатории подпомагат радиологичните станции за идентифициране на тези радиоактивни субстанции.

Международния център за данни (МЦД) - обработва и анализира данните, регистрирани от международните мониториращи станции и предава бюлетини с данни на държавите-членки за оценка и преценка. Той, също така, помага на държавите-членки да поемат своите отговорности за проверка чрез предоставяне на услуги за изграждане на капацитет.

Глобалната комуникационна инфраструктура - предава данните, записани в станциите на ММС до МЦД, както и данни от бюлетините на МЦД на държавите-членки.

Консултации и разяснения - позволяват на някоя държава да поиска директно от друга държава, или чрез Изпълнителния съвет процес на консултации и разяснения за разрешаване и изясняване на предполагаем ядрен взрив (ще бъде на разположение на държавите-членки след влизането в сила).

Вземане на екологични проби по време на интегрирано полево учение на Договора за всеобхватна забрана на ядреното оръжие в Казахстан, 2008 г.

Проверка на място - да се установи дали е настъпила ядрена експлозия в нарушение на договора (ще бъде на разположение на държавите-членки след влизането в сила).

Мерки за изграждане на доверие - държавите-членки могат доброволно да уведомят технически секретариат Организация по Договора за всеобхватна забрана на ядреното оръжие за всяка химическа експлозия, използвайки 300 тона или повече TNT (тротилов еквивалент) взривен материал, взривен на техните територии.

Чрез Подготвителната комисия на Организацията по Договора за всеобхватна забрана на ядреното оръжие, 183 държави-членки одобриха работната програма на организацията и съответния бюджет. През октомври 2011 г. те се споразумяха за план за разширяване на възможностите за проверка на място през следващите години. Това е в съответствие с Резолюцията на Интерпарламентарния съюз от 2009 г. относно неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаване, която призовава "всички държави да запазят подкрепата за системата за проверка на ДВЗЯО до влизането му в сила".¹³⁸

Опитите с ядрено оръжие от 2006 г. и 2009 г., извършени от Демократична народна република Корея и регистрирани от съоръженията на Организацията по Договора за всеобхватна забрана на ядреното оръжие представлява предизвикателство към Договора и Подготвителната комисия на няколко фронта. Широкото осъждане на опитите показва, че международната общност е сериозна по отношение на спазването на глобалната забрана

на ядрените опити. Въпреки, че не е напълно завършена, системата за проверка функционира по своевременно, интегриран и последователен начин, което показва високо ниво на надеждност и засилване на съобщението, че няма ядрен опит, който може да протече без да бъде регистриран.

В допълнение към основната му употреба в рамките на верификациите, системата за мониторинг произвежда голямо количество данни, използвани в различни граждански и научни приложения, включително изследвания на ядрото на Земята, мониторинг на земетресенията и вулканите, изследвания на промяната на климата, атмосферно наблюдение и изследвания в областта на биологията, както и центрове за предупреждение за цунами. В резултат на това, Комисията е сключила споразумения с няколко одобрени от Юнеско центрове за предупреждение за цунами в Австралия, Франция, Индонезия, Япония, Малайзия, Филипините, Тайланд, Турция и САЩ (Аляска и Хавай). Допълнителни споразумения са били сключени с Чили и Шри Ланка.

Разразилото се в началото на март 2011 г. земетресение край бреговете на Япония и трагичните събития, също бяха предизвикателство или "стрес тест" за Комисията относно нейния режим на контрол. В отговор на събитията, Комисията мобилизира своите ресурси и значително допринесе за усилията за намаляване на мащаба на бедствието: тя събра, незабавно изпрати и внимателно разгледа съответните данни, произвеждайки навременни и висококачествени анализи. Тя, също така, се превърна в надежден източник на информация за медиите и широката общественост.

Системата за проверка на Договора за всеобща забрана на ядрените опити мониторира света за доказателства за ядрена експлозия. В случай на притеснения, започва процес на консултации и разяснения, обаче това може да се случи единствено след влизането в сила на ДВЗЯО за проверки на място, които са ключови за окончателна проверка. Междувременно планът за действие е бил одобрен, за да осигури рамка за развитието на режима на проверка на място.

Б	Инициативата Великобритания - Норвегия
	Сътрудничество при проверка между държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите непритежаващи ядрено оръжие

На Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие през 2005 г., Великобритания и Норвегия показаха интерес към съвместна работа с други правителства и държавни организации в областта на контрола върху проверката на ядрените оръжия в подкрепа на ангажимента си съгласно член VI на Договора за неразпространение на ядреното оръжие, което гласи, че "държавите притежаващи ядрено оръжие, както и държавите непритежаващи ядрено оръжие" трябва добросъвестно да продължат преговорите за ефикасни мерки, свързани с прекратяване на надпреварата в

ядреното въоръжаване на по-ранен етап и за ядрено разоръжаване, както и по Договора за всеобщо и пълно разоръжаване, под строг и ефикасен международен контрол".

Стипендиантската програма по проверка

Успоредно с Инициативата Великобритания - Норвегия, Университета на Осло поема инициатива да започне стипендиантска програма за проверка на разоръжаването. Програмата е за млади учени в развиващите се страни и насърчава участието им в процеса по въпроси, свързани с разоръжаването, като например проверка, диспозиция на ядрено деливши се материали и тяхното унищожаване и технологии срещу разпространението на ядрено оръжие и материали. В програмата до сега са участвали седем учени от различни страни, като Азербайджан, Китай, Египет, Гана и Пакистан, в допълнение към упражненията по симулация на разоръжаване през 2011 г. (две такива упражнения бяха планирани за 2012 г.). Програмата приема, като отправна точка заключенията на Проучване на ООН от 2002 г. върху образованието по разоръжаване и неразпространение на ядрено оръжие. Проучването подчертава, че образованието е жизнено важно, но не се използва пълноценно, като средство за мир и разоръжаване и идентифицира "належаща нужда за разширяване и подобряване на образованието и обучението за разоръжаване и неразпространение на ядрено оръжие с цел да се насърчи разоръжаването и неразпространението на ядреното оръжие, да се засили международната сигурност, и да се насърчи устойчивото икономическо и социално развитие ". Той признава, че "основен инструмент за насърчаване на културата на мира е насърчаването на учебните програми в сферата на мирното разрешаване на конфликти, диалог, консенсус за изграждане и активно ненасилие".

За повече информация относно образованието по разоръжаването и проучване на ООН , виж глава 12. Образование за разоръжаване.

През 2007 г. Великобритания и Норвегия, подпомагани от неправителствената организация „VERTIC“, стартира инициатива за проучване на технически и процедурни предизвикателствата, свързани с евентуалния бъдещ Режим проверка на ядрено разоръжаване - за първи път държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите непритежаващи ядрено оръжие работиха заедно в тази област на научните изследвания. Инициативата е продължение на изследване за проверка, проведено от службата за създаване на атомни оръжия на Великобритания (вж. по-горе, добри практики, Държави притежаващи ядрено оръжие).

Основният извод от Инициативата Великобритания - Норвегия е, че едно от основните предизвикателства за всяка система за проверка е да се даде възможност на инспекторите да съберат достатъчно доказателства за спазване на договора, като едновременно защитават чувствителна или пролиферативна информация в притежание на приемащата държава. В своята тригодишна на работа, инициативата е провела проучване на два

елемента, свързани с проверката, а именно: как да се даде на неоторизиран персонал от инспектираща страна, непритежаваща ядрено оръжие достъп до чувствителните ядрени съоръжения на държавата домакин, притежаваща ядрено оръжие (управление на достъпа ¹³⁹) и как да се задоволят инспекционните изисквания, като същевременно се гарантира, че чувствителните или пролиферативни данни по измерването не са предадени на инспектиращата страна (Информационни бариери ¹⁴⁰).

Поуките от Инициативата Великобритания - Норвегия могат да предложат на други заинтересовани държави основата и насоките, от които те се нуждаят, за да направят своя собствена, независима проверка. Инициативата показва, че държавите притежаващи ядрено оръжие, както и държавите непритежаващи ядрено оръжие не трябва да са на противоположни страни на дебата за разоръжаването, а вместо това да си сътрудничат конструктивно.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Насърчавайте регионално съответните съвместни инициативи между държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите непритежаващи ядрено оръжие, относно мерките за проверка.
- Проучвайте и разработвайте технологии и методологии за проверка за постигането и поддържането на свят, свободен от ядрено оръжие, включително задачи по проверка (бойни глави, средства за доставка, съоръжения, материали, научноизследователска и развойна дейност и ноу-хау) и технологии (например сателити, дистанционни сензори, радиационни детектори, устройства индикиращи подправяне и радиационни портални монитори).
- Разработвайте, укрепвайте и подкрепяйте международни и национални мерки за проверка, както и увеличаване на финансирането на технологии за проверка и научни изследвания.

ГЛАВА 8

ЯДРЕНИ РАЗХОДИ, КОРПОРАЦИИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

"Във време, когато международната общност е изправена пред безпрецедентни глобални предизвикателства, парламентаристите могат да поемат главните роли в осигуряването на устойчива глобална сигурност, като намаляват отклоняването на ценни ресурси от човешките потребности. Тъй като парламентите определят фискалните приоритети за съответните страни, те могат да определят колко да се инвестира в мира и всеобщата сигурност".¹⁴¹

Генералният секретар на ООН Бан Ки-Мун, Писмо до всички парламенти, февруари 2010 г.

Едно скорошно проучване от Фонда „Ploughshares“ е пресметнало, че през следващото десетилетие Съединените щати ще похарчат около 700 млрд. щ.д. за своето ядрено оръжие (2012-2022 г.). Проучване от фондация "Carnegie" от 2008 г., върху които до голяма степен се основава прогнозата на „Ploughshares“ - оценява американския бюджет за ядрено оръжие за тази година на около 52 млрд. щ.д.. Международното движение „Global Zero“ наскоро публикува доклад, който установи, че през 2011 г. държавите притежаващи ядрено оръжие колективно са изразходвали около 100 млрд. щ.д. за ядрените си програми и, че през следващото десетилетие (2012-2022) разходите ще надхвърлят 1 трилион щ.д.¹⁴²

Докладът „Инвестиране в бомбата

Докладът „Инвестиране в бомбата“ на „Isap“ идентифицира 20-те най-големи производители на ядрено оръжие и повече от 300 банки, застрахователни компании, пенсионни фондове и мениджъри на недвижимо имущество от 30 страни, които инвестират значително в корпорации, произвеждащи ядрени и оръжейни системи. Как парламентите трябва да се справят с този сектор, който има пряк интерес в поддържането на високи разходи за ядрено оръжие?

Голяма част от тези пари отиват в частни фирми, на които са възложени договори за производство, модернизиране и поддържане на ядрено оръжие и средства за тяхната доставка. Предупреждението на президентът на САЩ, Айзенхауер преди 50 години относно заплахата на "военно-промишленият комплекс" (огромно обединение на въоръжените сили и изпълнители на проекти по отбраната) към демократично управление може би се сбъдва. Един скорошен доклад на „Isap“ идентифицира 20-те най-големи ядрени, оръжейни производители, и повече от 300 банки, застрахователни компании, пенсионни фондове и мениджъри на недвижимо имущество от 30 страни, които

инвестират значително в тези корпорации.¹⁴³ В допълнение, научните изследвания в областта на развитието и поддръжката на системи за ядрено оръжие ограбват интелектуалните дейности в областта на здравеопазването, социалната и икономическа необходимост.

На фона на увеличаването на бюджетната дисциплина и масовите съкращения в разходите за здравеопазване и социалните нужди, такива разходи за оръжейни системи, не само изглеждат прекомерни, но са също и в противоречие с икономическите и социални нужди на държавите и международната общност. Двугодишния, основен бюджет на ООН, например, е само 5,1 млрд. щ.д. (2012/2013) - или 5 % от годишния световен бюджет за ядрено оръжие.

Също толкова важен, ако не и по-важен е въпросът, че никой не знае, или някога е знаел в действителност, колко струват ядрените оръжия, което прави надеждното прогнозиране на бъдещите разходи (или икономии от бъдещи съкращения) изключително трудно. Държавите притежаващи ядрено оръжие, никога не са проследявали изчерпателно разходите за ядрено оръжие, което прави труден ефективния надзор и преценката на приоритетите в областта на ядрената политика за сигурност.

Както отбелязва Стивън И. Шварц, от центъра "James Martin" за изследвания на неразпространението в института за международни изследвания „Monterey“, по отношение на американските разходи за ядрена оръжия:

"Проблемът не е (...), че правителството" никога официално не е оповестявало точната цена", проблемът е, че никой не знае точната цена, защото всички съответни данни никога не са били събирани и анализирани. За програма, която е погълнала около 8,7 трилиона щ.д. (коригирани съобразно инфлацията на долара за 2010г.) от 1940 г., което я прави третата най-скъпа правителствена програма за всички времена, което е просто неприемливо, тя трябва да бъде неприемлива, независимо дали човек смята, че настоящите и бъдещи разходи са твърде много, или твърде малко."¹⁴⁴

В някои от притежаващите ядрено оръжие държави, парламентаристите са се опитвали да реорганизируют бюджетните приоритети и да се справят с липсата на прозрачност, относно ядрените оръжейни бюджети. В допълнение, чрез своята надзорна функция в някои случаи, парламентите са били в състояние да спрат развитието на нови видове ядрено оръжие.

Ключово лоби за продължаване на разходите за ядрено оръжие са корпорациите, обезпечаващи си изгодни договори за производство на оръжия. Парламентарният контрол в притежаващите ядрено оръжие държави може да осигури някакъв контрол над преразходите и неефективните разходи. Парламентите в някои държави без ядрено оръжие са предприели по-съществени мерки, включително отнемане на публични средства от тези корпорации.

Цената на възможните разходи на милитаризма

"Всяко произведено оръжие, всеки пуснат на вода военен кораб, всяка изстреляна ракета в крайна сметка означава кражба от тези, които гладуват и не се хранят, тези, на които им е студено и не са облечени. Този въоръжен свят не само харчи пари. Той харчи и потта на своите работници, геният на учениите, надеждите на своите деца. Това в никакъв случай не е начин на живот в истинския смисъл на думата. Под заплашителният облак на войната, човечеството виси на железен кръст."

Дуайт Айзенхауер, в реч пред Американското общество на редакторите на вестници, 16 април 1953 г.

Добра практика	Всички държави
----------------	----------------

Примери:

А. Ограничаване на разходите за оръжия за поразяване на ядрени бункери:

Спиране на нови поколения ядрено оръжие

Б. "Замразете ядрените бомби - финансирайте бъдещето" / Законът „Sane“

Пренареждане на бюджетните приоритети и повишаване на националната сигурност

А	Ограничаване на разходите за оръжия за поразяване на ядрени бункери:
	Спиране на нови поколения ядрено оръжие

Прегледът на ядрения статус на САЩ от 2002 г. призова за "разработване на нови ядрено оръжие" ¹⁴⁵, за да се справим с дълбоко заровени, трудно унищожими цели. В отговор на пещерите, тунелите и бункерите, с които се среща във "войната срещу тероризма" в Афганистан, през 2002 г. администрацията на Буш поиска от Конгреса да финансира изследванията за „Мощна ядрена бомба за проникване в Земята“, известна също като "Взривяващата ядрен бункер".

През 2003 г., по искане на администрацията на Буш, Конгресът на САЩ отмени забраната на научните изследвания и разработка на ядрено оръжие "с малка мощност" (известно също като "мини ядрено оръжие"), които са в сила от 1993 г. насам, за да се позволи работа по („Мощна ядрена бомба за проникване в Земята“).

Програмата „Мощна ядрена бомба за проникване в Земята“ привлече множество критики от групи на гражданското общество, бивши военни служители и законодатели от демократите и Републиканците. Те твърдяха, че за да бъде ефективна, „Мощната ядрена бомба за проникване в Земята“ ще трябва да има "ядрена бойна глава с висока мощност, което би довело до масивни, неконтролируемо отлагане на радиоактивен прах. Критиците също бяха притеснени, че присъствието на „Здравата ядрена бомба за проникване в Земята“ в арсенала може да понижи прага за използване на ядреното оръжие, включително срещу държави без ядрено оръжие. В допълнение, много депутати бяха разтревожени, че развитието на нови видове ядрено оръжие ще изпрати погрешно послание към световната общественост и ще попречат на международните усилия за неразпространение и разоръжаване. Като конгресменът демократ, Ед Марки отбеляза: "Ако искаме да убедим другите държави да се откажат от ядрените оръжия, ние не можем да се готвим да изградим цялото ново поколение на ядрено оръжие, тук в САЩ".¹⁴⁶

Подтиквани от тези опасения, през 2004 г., членовете на Конгреса на САЩ прескочиха политическата бариера и орязаха финансирането на програмата за „Мощна ядрена бомба за проникване в Земята“. Една година по-късно, двупартийна коалиция на съмишленици, водена от републиканския конгресмен Дейвид Хобсън, още веднъж отхвърли искането на администрацията за финансиране на програмата. Хобсън подчерта, че администрацията на Буш "трябва да приеме това като ясен сигнал от Конгреса" и че всеки опит за съживяване на финансирането в бюджета за 2006 г. "ще получи същата реакция". През следващите години не бяха подадени повече искания за финансиране и по този начин програмата беше ефективно затворена.

Б	"Замразете ядрените бомби - финансирайте бъдещето" / Законът „ Sane “
	Пренареждане на бюджетните приоритети и повишаване на националната сигурност

На 11 октомври 2011 г., американският конгресмен Ед Марки (съ-председател на Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване) призова Съвместния комитет на САЩ за намаляване на дефицита (Супер Комитет) - натоварен с определяне на бюджетни съкращения за справяне дълга на САЩ - да намали ядрения бюджет за оръжия преди съкращаване на жизненоважни програми за възрастни, семействата и най-уязвимите.

На пресконференция, представяйки на Съвместния Конгрес писмо до „Супер Комитета“, конгресменът Марки, заедно с национални експерти в областта на сигурността и здравето и старши адвокати, представи Генерал-лейтенант Робърт Гард, водещ експерт по неразпространението на ядрено оръжие и въпросите на националната сигурност, каза:

"Предложението на представител Марки е не само военно отговорно, но то също така ще подобри националната сигурност на САЩ." ¹⁴⁷ Конгресмен Марки, член на комитета за Природни ресурси и старши член на комитета за енергия и търговия, посочи, "с достатъчно ядрена огнева мощ да взривим света над 5 пъти, реалният избор е между това да продължим да харчим милиарди за оръжия, които вече не ни трябва и не можем да си ги позволим и финансирането на програми, които ни поставят по пътя към по-добро бъдеще." ¹⁴⁸

На 8 февруари 2012 г., конгресменът Марки продължи инициативата си "Замразете ядрените бомби - финансирайте бъдещето" чрез въвеждане на законодателство, което оръжията за следващите 10 години американския бюджет за ядрено оръжие с 100 млрд. щ.д. Законът от 2012 г., "По-интелигентен подход към ядрените разходи" (SANE) който бе подкрепен от 34 члена на Конгреса, намали специфичното ядрено оръжие и свързаните с него програми и даде правилен размер на ядрените сили на САЩ през 21-ви век. Законът „SANE“ ще намали разходите за остаряло, неикономично ядрено оръжие и свързаните с тях програми през следващите десет години и ще засили нашата дългосрочна икономическа и националната сигурност", отбеляза конгресмен Марки. ¹⁴⁹

Конгресмен Ед Марки представя своето предложение "Замразете ядрените бомби - финансирайте бъдещето"

"Замразете ядрените бомби - финансирайте бъдещето"

"Берлинската стена падна. Съветският съюз се разпадна. Дойде краят на „Студената война“. Но 20 години по-късно, ние продължаваме да харчим над 50 млрд. щ.д. годишно

за ядрения арсенал на САЩ. В това няма никакъв смисъл. Тези средства са източване на нашия бюджет и лоша услуга на следващото поколение американци. (...) Ние призоваваме „Супер комисията“ за орязване на 20 млрд. щ.д. годишно, или 200 млрд. щ.д. през следващите десет години, от бюджета на САЩ за ядрено оръжие. Това намаление ще ни позволи да сме в безопасност, без допълнително напрежение в бюджета ни. Това намаление ще подобри нашата сигурност. Това намаление ще ни позволи да продължим финансирането на националните отбранителни програми, които са най-важни. Помислете за значенето на това спестяване за жизненоважните програми, на които американците разчитат. Харчим около 20 млрд. щ.д. годишно безвъзмездни средства за подпомагане на студентите за да плащат за колеж. Харчим 5 млрд. щ. д. за да се гарантира че американците няма да замръзнат в домовете си през зимата. Трябва да замразим нашето ядрено оръжие и да захраним икономика ни, която е в застой. (...) „Супер комисията“ не трябва да намали финансирането на жизненоважни програми на които разчитат милиони американци. Нарезете ракетите „Minuteman“. Не режете „Medicare“ и „Medicaid“. Съкратете бомбардировачите „B-52“ и „B-2“, въоръжени с ядрено оръжие. Не прекъсвайте социалното осигуряване. Инвестирайте в бъдещето, не губете пари в миналото."

Съвместно писмо от Конгреса до Съединените Супер комитета на САЩ, октомври 2011.

По-конкретно законът SANE ще:

- намали сегашния флот на ядрените подводници от 12 оперативни в океана до осем функциониращи в океана (икономии от 3 млрд. щ.д.);
- отложи закупуването на нови ядрени подводници (икономии от 17 млрд. щ.д.);
- ограничи броя на междуконтиненталните балистични ракети (икономии от 6 млрд. щ.д.);
- прекрати ядрените мисии на бомбардировачите (икономии до 17 млрд. щ.д.);
- отложи програмите за нови бомбардировачи (икономии до 18 млрд. щ.д.); и
- затвори новите, разточителни съоръжения за ядрено оръжие (икономии до 15 млрд. щ.д.).

Инициативите на конгресмен Марки в Конгреса на САЩ демонстрираха как парламентаристите могат да пренаредят бюджетните приоритети, да повишат осведомеността и да се справят с обезпокоително несъответствие между военни, социални и здравни разходи, и да се стремят да балансират военните способности спрямо днешните заплахи.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Изисквайте по-голяма прозрачност на разходите и искайте от вашето правителство изчерпателна, неклассифициран (и класифициран) годишен отчет за всички разходи, свързани с ядрено оръжие.
- Стремете се към намаляване на бюджетите за ядрено оръжие за да укрепите националната сигурност и препоредете бюджетните приоритети за постигане на социални и здравни цели.
- Поставяйте по-голям акцент върху програми, които осигуряват предотвратяване на разпространението на ядрено оръжие, материали, технологии и опит, както и за програми за изграждане на взаимно доверие, които провеждат контрол над въоръженията и мерки за разоръжаване, и препоредете съответните бюджетни средства.

Добра практика	Съюзници на държавите притежаващи ядрено оръжие
-----------------------	--

Примери:

А. Освобождаване от корпорации произвеждащи ядрено оръжие

Инвестиране в съответствие с международните задължения

А	Освобождаване от корпорации произвеждащи ядрено оръжие
	Инвестиране в съответствие с международните задължения

Норвежкият държавен пенсионен фонд „Global“, (по-рано известен като правителствен „Petroleum“ фонд) е вторият по големина в света суверенен фонд на богатство и хранилище за излишните богатства от петрол и природен газ на норвежкия народ.

През 2002 г. е създаден правителствен комитет (комитета „Graver“), който беше натоварен със задачата да предложи етични насоки за Фонда. Докладът на комитета и последвалите обсъждания в норвежкия „Stortinget“ (парламент), доведоха до приемането на етични насоки за Фонда от Парламента през ноември 2004 г. В допълнение беше създаден „Съвет по етика“ към фонда.

В основата на етичните насоки лежи убеждението, че Фонда не може да прави инвестиции, които носят неприемлив риск, така че фондът да допринесе за неетични действия или бездействия, като нарушения на основните хуманитарни принципи, сериозни нарушения на човешките права, тежка корупция или тежки екологични вреди.¹⁵⁰

Критериите, посочени в насоките забраняват инвестициите в дружества, които сами по себе си, или чрез лица, които те контролират, произвеждат оръжия, чиято нормална употреба нарушава фундаменталните хуманитарни принципи, произвеждат тютюн, или продават оръжия или военно оборудване на Мианмар.

Въпреки, че и други страни са възприели подобни политики за освобождаване,¹⁵² по това време схемата на Норвегия беше уникална с това, че включваше освобождаване от дружествата, които участват в разработването и производството на ключови компоненти за ядрено оръжие".¹⁵³ Това се основава на клаузите в насоките, че фондът не инвестира в компании, които произвеждат оръжия и които "нарушават основните хуманитарни принципи чрез нормалната им употреба".

Комитетът „Graver“ и норвежкят „Stortinget“ счетоха, че ядрените оръжия и касетъчните боеприпаси, макар и не безспорно забранени по силата на международното право, могат да се считат за нарушаващи основните хуманитарни принципи и поради това следва също да попадат в обхвата за отнемане на фонда. Изчерпателният списък на оръжията, които са бяха счетени за нарушение на хуманитарните принципи включваше: химически и биологични оръжия, заслепяващи лазерни оръжия, муниции с фрагменти, които не се установяват с рентген, запалителни оръжия, както е посочено в Конвенцията на ООН за Конвенционалните оръжия, противопехотните мини, касетъчните оръжия и ядрено оръжие.

В съответствие с това разграничение, от 2005 г., 10 международни компании бяха изключени от портфолиото на Фонда, на основание на това, че са участвали в разработването и производството на ключови компоненти за ядрено оръжие.¹⁵⁴

Потенциалните ефекти на етичните насоки за инвестиционна политика, като тези, приети от Норвегия, не бива да се подценяват. Такова отнемане може да повлияе, както на поведението на корпорациите, така и на инвеститорите. Освен това, политиките на общественото отнемане и етичните насоки за публични средства могат да помогнат за формирането на международното общественото мнение чрез по-нататъшно заклеяване на определени инструменти, продукти и поведение.

В Нова Зеландия, коалиция от членове на парламента и неправителствени организации се обърна към Държавния пенсионен фонд и поискаха от него, да следва норвежкия пример, чрез освобождаване от корпорации участващи в неетични компании.

Първоначално Фондът отговори с освобождаване от корпорации, произвеждащи, участващи в производството на противопехотни мини и китово месо – два артикула, забранени в Нова Зеландия. Въпреки това, досега Фондът се съпротивлява на призива да изключи от своето инвестиционно портфолио "неетични" корпорации, включително участниците в производството на ядрено оръжие или свързани с него компоненти.

Добра практика	Държави без ядрено оръжие
----------------	---------------------------

Примери

А. Парламентарна резолюция в подкрепа на плана на Генералния секретар на ООН за ядрено разоръжаване

Насочване на разходите за ядрено оръжие към целите за развитие на хилядолетието

А	Парламентарна резолюция в подкрепа на плана на Генералния секретар на ООН за ядрено разоръжаване
	Насочване на разходите за ядрено оръжие към целите за развитие на хилядолетието

На 5 април 2010 г., парламентът на Бангладеш единодушно прие Резолюция, с която се дава "пълна подкрепа на правителството на Бангладеш да придвижи плана за ядрено разоръжаване на Генералния секретар на ООН и особено предложението за преговори за сключване на Конвенция за ядрените оръжия"¹⁵⁵, въведени от Сейбър Чоудхъри (член на Европейския парламент, председател на Първия Постоянен комитет на мира и международната сигурност на Интерпарламентарния съюз). Резолюцията призова всички правителства и национални парламенти да подкрепят плана на Генералния секретар. Освен това тя обърна внимание, "че 100-те млрд. щ.д., които се харчат ежегодно за ядрено оръжие трябва да бъдат насочени към изпълнение на Целите на хилядолетието за развитие на ООН, както и спешното финансиране за нуждите на адаптация за на най-уязвимите страни, поради измененията на климата".¹⁵⁶

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Преследвайте етични инвестиционни схеми, за да се гарантира, че публичните средства се отнемат от дружествата, които участват в неетични практики, включително производството на ядрено оръжие, или неговите компоненти.
- Привличайте вниманието към икономическите измерения на глобалния комплекс от ядрено оръжие и призовавайте държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите споделящи ядрено оръжие да пренасочат разходите за ядрено оръжие за постигане на решаващи цели на развитието и околната среда.

ГЛАВА 9

ЗАКОНИ И НОРМИ: КЪМ НЕИЗПОЛЗВАНЕ И ЗАБРАНА

"Съветът на делегатите (...) стигна да извода, че е трудно да се предвиди как всяко използване на ядрено оръжие би могло да бъде в съответствие с правилата на международното хуманитарно право, по-специално правилата на разграничение, предпазливост и пропорционалност."

Съвет на делегатите на Международното движение на Червения кръст и Червения полумесец,

26 ноември 2011 г.

В забележителното консултативното становище относно законосъобразността на заплахата, или използването на ядрено оръжие през 1996 г., Международният съд разгледа настоящото договорно право, обичайните правила и практиката на държавата по отношение на ядрените оръжия и въз основа на анализа си, заключи единодушно, че принципите и правилата на международното хуманитарно право се прилагат по отношение на използването на ядрените оръжия.¹⁵⁷ Той приема, че използването на ядрено оръжие, по принцип е в противоречие с принципите и нормите на международното хуманитарно право.

Международното хуманитарно право урежда използването на оръжия и сила по време на война. То забранява използването на оръжия и методи за водене на война, които причиняват безразборно вреда на цивилни граждани (които са защитени), причиняват ненужни страдания на бойци, имат последици, които са непропорционални в сравнение с очакваното военно предимство, или предизвикат широко разпространено, дългосрочно и тежко увреждане на околната среда. Международният съд не може да намери обстоятелство, при което заплахата, или използването на ядрено оръжие са в съответствие с такъв закон. Въпреки това, неустановеността на законността в "изключителни обстоятелства на самозащита, когато самото оцеляване на държавата е в опасност"¹⁵⁸ ограничава въздействието на становището на Съда по отношение на политиките на държавите притежаващи ядрено оръжие по това време.

Законността на ядреният отговор

Точно, както изтезанието е незаконно дори и срещу граждани и длъжностни лица на една страна, която е използвала изтезания срещу собствените си граждани, така също използването на ядрено оръжие остава незаконно, дори когато се използват срещу страна, която е използвала ядрено оръжие.

Безразборното Естеството на ядрените оръжия означава, че употребата им не може да бъде ограничена до легитимни цели и употреба, която безразборно би засегнала цивилни граждани е забранена.

Наскоро, се поднови признанието за хуманитарните последици от ядрено оръжие, и нарасна интересът към прилагането на международното право, особено хуманитарно право, свързано с ядрените оръжия. Конференцията за преглед от 2010 г. изрази "дълбоката си загриженост относно катастрофалните хуманитарни последици от използването на ядрено оръжие и потвърди необходимостта за всички държави, по всяко време, да се съобразят с приложимото международно право, включително международното хуманитарно право".¹⁵⁹

Ванкувърската декларация от 2011 г., "Императивът на Закона за спешно постигане на свят без ядрено оръжие," подчертава несъвместимостта на ядрените оръжия с правото и правата на човешката сигурност.¹⁶⁰ През ноември 2011 г., Съветът на делегатите на Международното движение на Червения кръст и Червения Полумесец прие резолюция, озаглавена: "Да работим за премахването на ядрените оръжия", която потвърждава, несъвместимостта на ядрените оръжия с международното хуманитарно право. Тя "подчертава неизчислимото човешко страдание, което може да се очаква в резултат от използването на ядрено оръжие и липсата на всякакъв адекватен хуманитарен отговор" и призовава държавите да започнат преговори за забрана и премахване на ядрените оръжия, чрез правно обвързващо, международно споразумение.¹⁶¹ През април 2012 г., Министърът на външните работи на Норвегия съобщи в парламента, че страната ще бъде домакин на междуправителствена конференция през пролетта на 2013 г. за хуманитарните последици от ядрените оръжия.¹⁶²

Признаването на катастрофалните хуманитарни последици от използването на ядрено оръжие и прилагането на международното хуманитарно право за дебат по ядрените оръжия е добре дошло развитие и има потенциал да се потърси изход от задънената улица в многостранните ядрени преговори за разоръжаване, и да се отвори пътя за истински напредък. Важно е да се отбележи, че международното хуманитарно право поставя хуманитарни съображения в центъра на дебата за ядрените оръжия, като такива и иска високо ефективни резултати, насочени към забрана на тези оръжия - за разлика от резултатите на „най-малкия общ знаменател“, свързани с постепенни мерки за контрол на въоръженията. Подходът на Хуманитарното право може да осигури основа за държавите-съмишленици, за да забрани някоя оръжейна система, без да се налага да чака за постигане на консенсус от всички държави, притежаващи такива оръжия. Прилагането на такъв подход даде възможност за приключване на договорите за забрана на противопехотните мини и касетъчните боеприпаси и има същия потенциал за стимулиране на преговорите по международен договор за забрана на ядрените оръжия.

Някои от държавите притежаващи ядрено оръжие, включително Китай, Демократична народна република Корея, Индия и Пакистан подкрепят такава забрана. Други все още не са готови да забранят оръжията, но може да бъдат готови да се присъединят към глобална забрана върху използването, подобно на забраната от 1925 г., относно използването на химически оръжия (т.е. с право на отмъщение), или най-малкото да се утвърди норма срещу употребата на ядрено оръжие.

Някои от държавите притежаващи ядрено оръжие са възприели политики за "отказ от първа употреба" - ангажимент, че ядрените оръжия ще бъдат използвани само в отговор на ядрена атака от друга държава. (Виж Глава 5. Ядреното възпиране и сигурност).

Ангажиментите за "отказ от първа употреба" са важни мерки за изграждане на доверие по пътя към ядреното разоръжаване, което значително да намалят необходимостта от ядрено оръжие, могат да доведат до промени в практиката на държавата при внедряването на ядрените арсенали (включително сваляне от бойно дежурство, разделяне на бойните глави от средствата за доставка, премахване на тактическото ядрено оръжие) и имплицитно да предоставят отрицателни гаранции за сигурност на държавите притежаващи ядрено оръжие.

Въпреки това, политиките за отказ от първа употреба все още водят до заплахата от използване на ядрено оръжие в отговор. Тези политики могат да бъдат в съответствие с изискването по силата на международното хуманитарно право за пропорционалност, но все пак ще нарушават други елементи от закона. Точно, като изтезанието е незаконно дори срещу граждани и длъжностни лица на една страна, която използват изтезания срещу собствените си граждани, така използването на ядрено оръжие е незаконно, дори и срещу страна, която е използвала ядрено оръжие. Безразборното Естеството на ядрено оръжие означава, че употребата им не може да бъде ограничена до легитимни цели и употребата, която би засегнала безразборно цивилни граждани е забранена. По този начин, международното хуманитарно право генерира наложителност за забрани използването на ядрено оръжие и да се осигури, че такава забрана се осъществява чрез премахване на съществуващите оръжия, под строг и ефикасен международен контрол.

Прегледа на ядрения статут на САЩ от 2010 г. направи крачка в тази посока, утвърждавайки, че "е в интерес на САЩ и на всички други народи, че почти 65-годишният рекорд на ядрената неупотреба ще бъде удължен завинаги."¹⁶³ Обаче той не включва предложения, по отношение на стъпките, които биха могли да бъдат предприети, за да се кодифицира такава норма срещу използването им в някакъв обвързващ международен инструмент. САЩ продължават да се противопоставят на резолюциите на ООН, за преговори по конвенция за забрана на използването на ядрено оръжие (предложена от Индия), или за по-всеобхватна конвенция за забрана на заплахата с ядрено оръжие, неговото използване, притежаването на ядрено оръжие и за неговото премахване.

Добра практика	Съюзници на NWPS
----------------	------------------

Примери:

А. Пакт за отказ от първо използване на ядрено оръжие

Двустранна мярка за изграждане на доверие

Б. Преглед на ядрения статут на САЩ от 2010 г.

Към норма за неупотреба

А	Пакт за отказ от първо използване на ядрено оръжие
	Двустранна мярка за изграждане на доверие

От петте държави притежаващи ядрено оръжие, Китай е единствената държава, която прие безусловно политиката за отказ от първа употреба на ядрено оръжие; Това тя направи през 1964 г., веднага след първият и успешен ядрен тест. От държавите притежаващи ядрено оръжие извън Договора за неразпространение на ядреното оръжие, само Индия е обявила политика за отказ от първа употреба (след ядрените опити през 1998 г.). През 1994 г., на Общото събрание на ООН, Китай предложи на другите държави притежаващи ядрено оръжие проект на договор за отказ от първа употреба. Въпреки това, само Руската федерация прие предложението и в крайна сметка (на 4 септември 1994 г.) постигна двустранен ангажимент с Китай обявяващ¹²³ че нито една от страните няма първа да използва ядрено оръжие срещу другата, или да насочи своето ядрено оръжие към другата.¹⁶⁴

Б	Преглед на ядрения статут на САЩ от 2010 г.
	Към норма за неупотреба

Въпреки че закъсня с обявяването на отказ от първа употреба Прегледът на ядрения статут на САЩ от 2010 г. намалява ролята на ядрените оръжия на САЩ, като посочва, че "фундаменталната роля на американското ядрено оръжие, която ще продължи докато съществува ядрено оръжие, е за възпиране на ядрена атака срещу САЩ, нашите съюзници

и партньори".¹⁶⁵ Той добавя, че САЩ ще се въздържат от използване на ядрено оръжие в отговор на химическа, или биологична атака.

Доктрината на САЩ също включва следното уверение към другите държави: "Съединените щати няма да използват, или заплашват да използват ядрено оръжие срещу държави непритежаващи ядрено оръжие, които са страна по Договора за неразпространение на ядреното оръжие и в съответствие с техните задължения за неразпространение на ядреното оръжие."¹⁶⁶

Важно е, че Прегледът на ядрения статут на САЩ отбелязва че "е в интерес САЩ и на всички други народи, почти 65 годишният рекорд за неупотреба на ядрено оръжие да бъде продължен завинаги" и че въпреки, че САЩ в настоящия момент не са готови да се приемат универсалната политика, че "единствената цел на американското ядрено оръжие е за възпиране на ядрена атака срещу Съединените щати и неговите съюзници и партньори, те ще работят за установяването на условията, при които такава политика може безопасно да се приета."¹⁶⁷ Докато това потвърждение на нормата за неизползване е добре дошло развитие, ще бъде малка утеха, ако притежанието също бъде удължено завинаги.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Поканете вашето правителство да се ангажира с укрепване на нормата за неизползване на ядрено оръжие.
- Проучете възможностите за приемане на политика на "единствената цел", като отправна точка за преговори за глобална забрана на ядрените оръжия.
- Повдигне в парламента, чрез изслушвания, дебати и изследвания, въпросът за хуманитарните последици от използването на ядрените оръжия и несъвместимостта на каквато и да е употреба на ядрено оръжие с международно хуманитарно право, и по този начин наложително търсете алтернативи на ядрените оръжия в областта на доктрините за сигурност.

Добра практика	Държави непритежаващи ядрено оръжие
----------------	-------------------------------------

Примери:

А. Нова Зеландия - зона без ядрено оръжие, закон за контрол на въоръженията и разоръжаване: От ядрен съюзник към „антиядрен адвокат“

Б. Изменение на конституцията на Филипините за свобода от ядрено оръжие

Задълбочаване на антиядрената норма

В. Конституционното право в полза на свободна от ядрено оръжие Австрия

Ангажимент за насърчаване на антиядрената политика

Г. Закон на Монголия относно статута ѝ на самостоятелна държава, зона свободна от ядрено оръжие

Изграждане на признаване на самостоятелна държава, зона свободна от ядрено оръжие

А	Нова Зеландия - зона без ядрено оръжие, закон за контрол на въоръженията и разоръжаване:
	От ядрен съюзник към „антиядрен адвокат“

През 1970 г., ужасяващите последствия за здравето и околната среда, от ядрените опити в южната част на Тихия океан, нарастващата загриженост за рисковете от ядрена война и плановете на правителството за разработка на ядрената енергетика, доведоха до скок в антиядрените настроения в Аотеароа, Нова Зеландия. Сред кампаниите, използвани от антиядрено движение беше декларация за зони, свободни от ядрено оръжие в класните стаи, работните места, малките и големите градове. По време на парламентарните избори от 1984 г., над 66 % от новозеландците живяха в такива зони и победилата Партия на труда, под ръководството на Дейвид Ланг, беше приела ясна политика за забрана на ядрените оръжия от територията на страната и нейните води. През 1987 г., политиката за свобода от ядрено оръжие беше здраво циментирана в Новозеландската зона, свободна от ядрено оръжие във Закона за контрола над въоръженията и Закона за разоръжаване.

Законът съдържа редица разпоредби. Той забранява производството, придобиването, притежанието на ядрено оръжие, както и подпомагане и подстрекаване на някое лице да го прави, от граждани, или жители на Нова Зеландия. Той, също така, съдържа екстериториална клауза, забраняваща такива действия, на агенти на Нова Зеландия, на всякъде по света. Законът също създаде Обществен консултативен комитет по разоръжаването и контрола над въоръженията, за да консултира министъра на външните работи и търговията по всички въпроси, които той счита за важни; негов председател е Министърът по разоръжаването и контролът над оръжията, уникална позиция, която не съществува в никоя друга страна. Законът също така създаде Обществения консултативен комитет по разоръжаването и Контрол на въоръженията, за да съветва министъра на външните работи и търговията по всички въпроси на разоръжаването, които счита за

важни. Негов председател е министърът за Разоръжаване и контрол над оръжията - уникална позиция, която не съществува в никоя друга страна.

Въпреки свободното от ядрено оръжие законодателство на Нова Зеландия беше подложено на тежък натиск от западните си съюзници - особено Австралия, САЩ и Великобритания и това доведе до значителен дипломатически остракизъм, следващите правителства бяха непоколебими в поддържането на политиката и го поддържането и като крайъгълен камък за идентичността на страната.

Тази политика осигури също и платформа на Нова Зеландия да придвижи инициативите за ядрено разоръжаване в световен мащаб, включително като твърд поддръжник по случая срещу ядрените оръжия в Международния съд и последващата резолюция на ООН, призоваваща за Конвенция за ядрените оръжия, като член на коалицията за нова програма и като една от държавите съмишленици, подкрепящи криминализирането на употребата на ядрено оръжие в статута на Международния наказателен съд.

В рамките на администрацията на Обама е налице промяна в отношението на САЩ към антиядреното законодателство. През ноември 2010 г., на подписването на споразумението за създаване на силни стратегически връзки между двете страни, държавният секретар на САЩ Хилари Клинтън, поздрави водещата роля на Нова Зеландия за ядреното неразпространение, ефективно поставяйки край на 25-годишното ядрено противопоставяне.¹⁶⁸

На 31 май 2012 г. парламентът на Нова Зеландия единодушно предприе стъпка, предложена от членът на парламента, Мериан Стрийт, посветена на 25 годишнината на законодателството за забрана на ядрените оръжия, подчертавайки катастрофалните хуманитарни последици от използването на ядрените оръжия, и потвърждаваща, че всички държави трябва да играят важна роля в създаването на рамка за свят свободен от ядрено оръжие, приветствайки Норвегия затова че е обявила, че ще проведе конференция на високо равнище за хуманитарните последици от ядрените оръжия и призова правителството на Нова Зеландия да даде пълната си подкрепа за конференцията.¹⁶⁹

Б	Изменение на конституцията на Филипините за свобода от ядрено оръжие
	Задълбочаване на антиядрената норма

През 1987 г. Филипините промениха своята конституция за да потвърдят, че страната приема и провежда политика на свобода от ядрено оръжие на нейната територия (член II, раздел 8 от филипинската конституция от 1987 г.).¹⁷⁰ Тази конституционна политика означава, че правителството не може да складира, или да позволи на някого да складира

ядрено оръжие на територията на страната, и че самолети и кораби, въоръжени с ядрено оръжие, е възможно да не бъдат допускани на територията на страната.

Позовавайки се на тази конституционна разпоредба, през 1988 г., Сенатът на Филипините, прие с голямо мнозинство антиядрен законопроект, който не само забранява складирането на ядрено оръжие във Филипините, но също така забранява на кораби и самолети, въоръжени с ядрено оръжие, да навлизат или да преминават през територията на Филипините.

Както и в обсъжданото по-горе законодателство, без ядрено оръжие, политиката на Филипините се оказа ефективен инструмент в работата на страната за изграждане и утвърждаване на независима идентичност, което предшествахше отхвърлянето, от страна на Сената, на споразумение за нови военни бази със САЩ през 1991 г.¹⁷¹

В	Конституционното право в полза на свободна от ядрено оръжие Австрия
	Ангажимент за насърчаване антиядрената политика

През юли 1999 г. австрийският парламент прие конституционен закон в полза на Австрия свободна от ядрено оръжие, който забранява изпитването, производството, съхранението, или транспортирането на ядрено оръжие на австрийска територия. В допълнение, изменението на конституцията потвърди забраната за изграждане, или експлоатация на атомни електроцентрали в Австрия и включва разпоредба, която гарантира, че вредите причинени от ядрен инцидент в Австрия, трябва да бъдат компенсирани по подходящ начин. Освен това, законът призовава федералното правителство към прилагане на антиядрената политика на международно ниво.

Г	Закон на Монголия относно статута ѝ на самостоятелна държава, зона свободна от ядрено оръжие
	Изграждане на признаване на самостоятелна държава, зона свободна от ядрено оръжие

През септември 1992 г., когато руските войски напуснаха Монголия, монголският Президент Пунсалмаагин Очирбат обяви на 47-мата Генерална асамблея на ООН, че територията на Монголия ще бъде зона, свободна от ядрено оръжие и че страната ще работи за международното признание на нейния статут.¹⁷²

Антиядрената позиция на Монголия произтичаше до голяма степен от страхът, че ще се окаже по средата на конфликт, между нейните ядрени съседи Китай и бившия Съветски съюз, отношенията между които непрекъснато се обтягаха в конфронтационни отношения

през 60-те и 70-те години. Ядрените опити в близост до територията на Монголия, допълнително засилваха тревогите за опасностите от ядрените оръжия.

Следвайки конструктивна и многостранна дипломация, най-вече със своите съседи и извършвайки практическа работа чрез ООН,¹⁷³ през 2000 г. Монголия циментира своята политика в закон, и държавният парламент (великия хорал) прие закона на Монголия относно нейния свободен статут, който влезе в сила веднага.¹⁷⁴

Мирните цели на ядрената клауза в конституцията на Бразилия
--

Макар и нетолкова задълбочен, както другите примери, споменати в настоящия раздел, конституцията на Бразилия от 1988 г. включва мирна клауза (Чл. 21), който гласи че „всякаква ядрена дейност в рамките на националната територия ще бъде допусната само за мирни цели и е предмет на одобрение от националния конгрес”.

В допълнение, Бразилия подписа договора от Тлателолко (договор за зона, свободна от ядрено оръжие за Латинска Америка и Карибския басейн) през 1967 г., който я прави зона свободна от ядрено оръжие. Страните се договарят за забрана и предотвратяване на „изпробването, използването, производството, или придобиването по какъвто и да е начин на ядрено оръжие” и „получаване, съхраняване, инсталация, внедряване и всякаква форма на притежаване на ядрено оръжие”.
--

Законът забранява на физически лица, юридически лица или всяка чужда държава, на монголска територия, да се занимава с разработване, производство, или придобиване по друг начин, притежание, или контрол над ядрени оръжия, разполагане или транспортиране на ядрено оръжие по какъвто и да е начин, тестване или използване на ядрено оръжие, или диспозиция на радиоактивни ядрени материали, или ядрени отпадъци. По нататък се забранява превозът на ядрено оръжие, части или компоненти за него, както и всякакви други ядрени отпадъци, или друг ядрен материал, предназначен, или произведен с оръжейна цел на територията на Монголия.

Сред другите мерки за проверка, законодателството дава на монголското правителство правото да събира информация, да спира, да задържа, да претърсва всеки подозрителен самолет, влак, автомобил, физическо лице, или група лица. В допълнение, неправителствени организации, или физически лица могат да упражняват публичен надзор върху прилагането на законодателството и представя предложения за такъв съответен, държавен орган.

Монголската инициатива остава уникална и иновативна по отношение на теорията за зони свободни от ядрено оръжие, създадени под егидата на ООН в смисъл, че не включва група от страни, покрити в една специфична географска област, а по-скоро една държава, която

обявява своята суверенна територия за свободна от ядрено оръжие. Едно изчерпателно изследване, от 1974 г., върху свободните от ядрено оръжие зони, поръчано в рамките на Генералната асамблея на ООН, резолюция 3261 F, създаде възможност за такова едностранно действие, тъй като заявява че „задължения, отнасящи се до създаването на зони, свободни от ядрено оръжие, могат да бъдат предприемани не само от групи държави, включително и цели континенти или географски региони, но също така и от малки групи държави, и дори от отделни държави”.¹⁷⁵

Като такова, законодателството на Монголия задължава нейния Съвет за национална сигурност да координира международното институционализиране на своя статут за държава, свободна от ядрено оръжие. За тази цел, Монголия работи на многостранна и двустранна основа, за да осигури отрицателни гаранции за сигурност¹⁷⁶ от държавите, притежаващи ядрено оръжие. Уникалното монголско решение може да вдъхнови държавите в подобни геополитически обстоятелства, изправени пред съпоставими въпроси по сигурността.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Проучвайте, инициирайте или подкрепяйте законодателство, което ще забрани ядрените оръжия, включително, но неограничено до забраната на производство, придобиване, притежаване или контрол над ядреното оръжие, както и тяхното разполагане, съхраняване или транспорт в рамките на териториалните граници.
- Проучвайте възможностите за включване на такова законодателство (забраните са приложими за всеки, независимо от неговата националност или място, където са били извършени.
- Приемайте резолюции в парламента за признаване на катастрофалните хуманитарни последици и потвърждавайте несъвместимостта на международното хуманитарно право с ядрените оръжия и незаконосъобразността на тяхната употреба (и евентуално заплахата за използването или притежание им).

ГЛАВА 10

ПРЕГОВОРИ ЗА ДОГОВОР ЗА ЯДРЕНОТО ОРЪЖИЕ ИЛИ ПАКЕТ ОТ СПОРАЗУМЕНИЯ

Резолюцията на Интерпарламентарния съюз от 2009 г. относно неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаване призовава „парламентите да възложат на правителствата да изразят подкрепата си за предложението на Генералния секретар на ООН от пет стъпки”.¹⁷⁷

На 24 октомври 2008 г., деня на ООН, Генералния секретар на ООН, Бан Ки-Мун произнесе забележителна реч в ООН озаглавена: „Заразната доктрина за възпиране направи неразпространението на ядрените оръжия по-трудно”, в която той обяви предложение от пет стъпки за ядрено неразпространение и разоръжаване, сближавайки идеите от резолюциите на ООН, предложенията на Конференцията за разоръжаване и редица други комисии на високо равнище. Неговата основна идея се състои в това да се призовават правителствата да изпълняват своите ядрени задължения за разоръжаване чрез договаряне на пакет от инструменти, или цялостна конвенция за ядрените оръжия. Той добави: ”По искане на Коста Рика и Малайзия съм изпратил до всички държави членки на ООН (модел на конвенцията за ядреното оръжие), който предлага една добра отправна точка.”¹⁷⁸

Моделът на конвенцията за ядрените оръжия беше изготвен от адвокатски консорциум, лекари, учени и експерти по неразпространението и разоръжаването.¹⁷⁹ Тя излезе през 1997 г. и беше преработена през 2007 г. Тя очертана глобален договор, забраняващ използването, заплахата от употреба, притежание, разработка, тестване, внедряване и трансфер на ядрено оръжие и поетапна програма за отстраняването им под ефективен международен контрол. В сравнение със съществуващите договори, предназначени за забрана на цели категории оръжия, като Конвенцията за химическите оръжия, Конвенцията за биологичните оръжия, Договорът за забрана на мините и Конвенцията за касетъчните оръжия, моделът на Конвенцията за ядрените оръжия съдържа подробни разпоредби за национално изпълнение и проверка, като създаде Международна агенция, отговорна за изпълнение и уреждане на спорове и оказа процедури за докладване и справяне с нарушения. Моделът на конвенцията за ядрените оръжия беше изготвен, за да покаже, че е възможно да се забранят и премахнат всички ядрени оръжия и по този начин да се стимулира дискусия и преговори за постигане на тази цел. Изготвянето му бе инициатирано от глобалната мрежа „Abolition 2000 Global Network“ за премахването на ядрените оръжия, след становището на Консултативния съвет на Международния съд от 1996 г. за утвърждаване на универсално „задължение за добросъвестно упражняване и довеждане докрай на преговорите за ядрено разоръжаване в всички негови аспекти под строг и ефективен международен контрол”.¹⁸⁰

През 1997 г. Коста Рика предаде модел за Конвенцията за ядрените оръжия до Генералния секретар на ООН; тя беше разпространена, като дискуссионен документ (UN Doc A/C.1/52/7), за да подкрепи резолюцията на ООН, призоваваща за изпълнение на консултативното предложение чрез преговори за сключване на конвенция за ядрените оръжия.

Подкрепа за Конвенцията за ядрените оръжия също се получи и от редица други влиятелни организации и хора, включително от „Inter-Action Council“¹⁸¹ (състоящ се от 20 бивши държавни ръководители от Канада, Германия, Норвегия, САЩ и други), „Кметове за мир“¹⁸² (включваща на 5000 хиляди кметове и градове), лауреати за Нобелова награда за мир,¹⁸³ „Конвенция на канадците за ядрено оръжие“¹⁸⁴, (над 500 носители на ордена на Канада, най-високото отличие на страната) и Срещата на върха, от 2011 г., на лидерите на Латинска Америка.¹⁸⁵

Пред 2010 г., се проведе Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие, която заключи: „Всички държави трябва да полагат специални усилия за създаване на необходимата рамка за постигане и поддържане на свят без ядрено оръжие ” и обърна внимание на „Предложението от пет точки за ядрено разоръжаване на Генералният секретар на ООН, което наред с другото предлага обсъждане на преговорите за конвенция за ядрените оръжия, или споразумение за рамка на отделни, взаимно-подсилващи се инструменти, подкрепени от силна система за проверка”¹⁸⁶.

Тези промени стимулираха държавите да призват за ангажимент в единомислен подход за започване на преговори по конвенция за ядрените оръжия, или поне за започване на подготвителна работа по елементите на такава конвенция, без да се чакат всички държави притежаващи ядрено оръжие да се споразумеят, както беше направено по въпроса за противопехотните мини и касетъчните боеприпаси.

Парламентаристите, много от които работят в „Парламентаристи за ядрено неразпространение“ играят роля за привличане на подкрепа от широк кръг държави за плана на Генералния секретар на ООН и съдържащото се в него предложение за започване на преговори по конвенцията за ядрените оръжия. Те са приели или са предложили резолюции в подкрепа на конвенцията, или планират да го направят в техните национални парламенти и в международните парламентарни органи, одобряващи глобалния парламентарен призив в подкрепа на конвенцията за ядрените оръжия и проведоха изслушвания, или други събития в парламента за обсъждане на конвенцията.

Добра практика	ВСИЧКИ ДЪРЖАВИ
----------------	----------------

Примери:

А. Парламентарни резолюции в подкрепа на Конвенцията за ядреното оръжие и предложението на генералния секретар на ООН

В Подкрепа на всеобхватен подход към ядрено разоръжаване

Б. Изслушвания по Конвенцията за ядрените оръжия

Проучване на елементи за договор за глобално премахване на ядрените оръжия.

А	Парламентарни резолюции в подкрепа на Конвенцията за ядреното оръжие и предложението на генералния секретар на ООН
	В подкрепа на всеобхватен подход към ядреното разоръжаване

Австралия

На 21 март 2012 г., австралийската Камера на представителите прие резолюция, направена от министър-председателят Юлия Гилард, призоваваща към глобални стъпки за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаването. Тя също така призова за "проучване на правните рамки за премахване на ядрените оръжия, включително възможността за Конвенция за ядрените оръжия, като перспективи за многостранно подобряване на разоръжаването".

Австрия

На 25 март 2010, австрийският парламент единодушно прие резолюция, призоваваща федералното правителство и федералният министър по европейските и международните въпроси да се постигне напредък по Предложението на Генералния секретар на ООН от пет точки и по-специално предложението му за преговори по конвенцията за ядрено оръжие.

Бангладеш

На 5 април 2010 г., парламентът на Бангладеш единодушно прие резолюция, с която се дава "пълна подкрепа на правителството на Бангладеш за напредък по предложението на Генералния секретар на ООН от пет точки и по-специално предложението за преговори за сключване на Конвенцията за ядрена оръжия". В резолюцията се отбелязва също, че "100-те млрд. щ.д. харчени ежегодно за ядрено оръжие трябва да бъдат насочени към

изпълнение на Целите на хилядолетието за развитие на ООН, както и спешното отпускане на финансиране за нуждите на най-уязвимите страни поради изменението на климата ".¹⁸⁷

Канада

На 2 юни 2010 г. на канадския Сенат единодушно прие предложение за одобряване на предложението от пет точки на Генералния секретар на ООН по ядреното разоръжаване и насърчаване на правителството на Канада да участва в преговорите за конвенцията за ядрените оръжия.¹⁸⁸ Резолюцията също така прие декларация, подписана от над 500 носители на Ордена на Канада (най-високо отличие на Канада), в подкрепа на конвенцията. Подобна резолюция, внесена на Камарата на общините на 7 декември 2010 г. бе единодушно приета.

Коста Рика

На 23 февруари 2010 г., Законодателното събрание на Коста Рика единодушно одобри парламентарна декларация в подкрепа на Конвенцията за ядрените оръжия. Напускащият президент на Коста Рика, Оскар Ариас отбелязва, че единодушната резолюция ще помогне на Коста Рика в усилията ѝ да популяризира идеята на ООН за Конвенцията за ядрените оръжия и модела на Конвенцията за ядрените оръжия. Новият председател, Лаура Чинчила, призова страните да се присъединят към Коста Рика в насърчаване на Конвенцията за ядрените оръжия.

Германия

Резолюция, внесена от широк кръг от парламентарни групи и приета на 24 март 2010 г. призовава германското правителство да "продължи да играе про-активна роля в обсъжданията на различните подходи, също така и от гражданското общество, за пълно ядрено разоръжаване, като инициативата „Глобална нула“ и в дебата за предложението за Конвенцията за ядрените оръжия ".

Италия

На 23 юни 2009 г., италианският парламент прие с консенсус резолюция, призоваваща правителството да увеличи усилията си, насочени към постигане на ядрено разоръжаване. Резолюцията изтъкна редица предложения и инициативи, включително планът на института "Хувър", Конвенцията за ядрените оръжия, предложение от пет точки на Генералния секретар на ООН и резолюцията на Европейския парламент от 24 април 2009 г.

Мексико

На 8 март 2012, Сенатът прие с консенсус резолюция в подкрепа на инициативата за глобална междуправителствена конференция, за да преговаря по конвенцията за ядрените

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

оръжия (или рамките по споразуменията), подкрепа на мерки за постигане на сигурност, без ядрено оръжие (включително регионални зони, свободни от ядрено оръжие) и призова всички парламенти да подкрепят подобни инициативи.

Нова Зеландия

На 5 май 2010 г., парламентът на Нова Зеландия единодушно прие резолюция, с която призовава правителството на Нова Зеландия да работи с други страни в подкрепа на предложението от пет точки на Генералния секретар на ООН за ядрено разоръжаване, като подкрепя целта на Конвенцията за ядрените оръжия.

Подобни резолюции са предложени, но все още не са приети в парламентите на редица други страни, включително Белгия, Франция, Великобритания и САЩ.

Резолюция, приета от Европейския парламент
--

На 24 април 2009 г., Европейският парламент, в подготовка Конференцията за преглед за от 2010 г., прие доклад и Резолюция, призоваваща Европейския съвет да подкрепи активно ядреното разоръжаване. Резолюцията отбелязва Модела на Конвенцията за ядрените оръжия и призова Европейския съвет да подкрепи конвенцията по въпросите на ядрените оръжия и Протокола Хирошима / Нагасаки, за да се постигне навременна забрана на ядрените оръжия и тяхното пълно отстраняване до 2020 г.

Б	Изслушвания по Конвенцията за ядреното оръжие
	Проучване на елементи за договор за глобално премахване на ядрените оръжия.

На 17 декември 2008 г., Подкомисията по разоръжаване, по въпросите за контрол и неразпространение на Комисията на външните работи на германския Бундестаг проведе първоначални изслушвания относно предложението за конвенция за ядрените оръжия, ръководени от Моделът на конвенцията за ядрените оръжия. Изслушването бе домакинствано от Председателят на комисията Ута Запф, на което присъстваха Клаус-Петер Готвалд, Федерален комисар на правителството за контрол над въоръженията и разоръжаване, както и депутати от пет политически партии, представени в Бундестага. Бундестагът изслушва показанията на неправителствени експерти, участващи в изготвянето на Модела на конвенцията за ядрените оръжия.

Тези парламентарни изслушвания са ефективен и полезен начин за законодателите, за да се запознаят и да обсъждат правни, технически и политически елементи, участващи в

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

създаването и поддържането на свят без ядрено оръжие, чрез международен договор или пакет от споразумения.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Предавайте решения и предложения във вашия парламент в подкрепа на предложението на Генералния секретар на ООН от пет точки, и по-специално предложението му за преговори за конвенция за ядрените оръжия или пакет от инструменти.
- Промотирайте предложението от пет точки и модела на конвенцията за ядрените оръжия в международни и парламентарните органи.
- Предавайте на вашия парламент модела на конвенцията за ядрените оръжия и предложението на Генералния секретар на ООН от пет точки за ядрено разоръжаване и призовавайте за изслушвания на Конвенцията за ядрените оръжия.

ГЛАВА 11

РАЗРАБОТКА НА МЕХАНИЗМИ И ИНСТИТУЦИИ ЗА ЯДРЕНО РАЗОРЪЖАВАНЕ

"Парламентаристите и парламентите играят ключова роля за успеха на усилията за разоръжаване и неразпространение. Парламентите подкрепят изпълнението на договорите и глобалните споразумения, допринасящи за върховенството на закона и насърчаване на спазването на ангажиментите (...) За тази цел, парламентите могат да създадат институционални инфраструктури за подкрепа на развитието на необходимите практически мерки."

Генералният секретар на ООН Бан Ки-Мун, Писмо до всички парламенти, февруари 2010 г.

За да се постигне и поддържа свят без ядрено оръжие, ще бъде от съществено значение изграждането на институционална инфраструктура, необходима за да се гарантира, че ядрените оръжия са премахнати и да се предотврати разпространението, или повторно им въоръжение. Тази инфраструктура ще трябва да очертае и ръководи процеса на разоръжаване, както и да включи стабилни системи за проверка и предпазни мерки, и ефективни механизми за спазване и прилагане.

Редица институции, които вече съществуват на национално, регионално и международно равнище, подкрепят и улесняват напредъка по отношение на неразпространението на ядрените оръжия, и разоръжаването.

На национално равнище, тези институции помагат за идентифициране, разработка и прилагане на политики за подкрепа на неразпространението и разоръжаването, включат се и образоват обществеността по тези въпроси и да подкрепят усилията на държавата, за да изпълни своите международни задължения. Парламентите имат ключова роля в създаването на такива служби, длъжностни лица, или агенции с мандати по разоръжаването. Институциите на регионално и международно равнище допринасят за създаването на глобална рамка за сигурност, за да се справят с широк спектър от въпроси, свързани с неразпространението на ядрените оръжия и разоръжаването. Тези институции канализират политическата воля, улесняват колективните действия, насърчават сътрудничеството и партньорството, както и изпълнението и прилагането на международните споразумения. Парламентаристите играят ключова роля за подкрепата на тези съществуващи институции и да гарантират, че те могат да работят ефективно.

Парламентаристите, също така, играят ключова роля в подкрепата на създаването на допълнителни институции, които ще бъдат необходими за постигане и поддържане на свят без ядрено оръжие. Моделът на конвенцията за ядрените оръжия, очертава институционалните изисквания за постигането и поддържането на свят без ядрено

оръжие, под строг и ефикасен международен контрол. Той включва мониторинг / проверка на стъпките за разоръжаване, контрол върху замърсяването на околната среда, за унищожаване на ядрените оръжия и съхранение на ядрени материали, регламентира двойната употреба на технологии и материали, механизми за разрешаване на въпроси и конфликти, които произтичат от изпълнението на задълженията по разоръжаване, разработването на подходящи индивидуални механизми за отговорност, включително наказателен контрол и защита на подалият сигнала, развиване на подходящи наказателни процедури и механизми, както и образование на обществото и осведоменост относно режимът за премахване на ядрените оръжия, за да се гарантира подкрепата на следващите поколения. (Виж приложение VII. обобщение на Образец на Конвенцията за ядрена оръжия).

Що се отнася до международните процеси, свързани с ядреното разоръжаване, парламентаристите играят все по-активна и пряка роля. Все повече и повече, те искат да се присъединяват към техните национални делегации на големи международни конференции. Те упражняват по-стриктно наблюдение на изпълнението на международните задължения и държат отговорни техните ръководители за отчитане по отношение на мандата за преговори и за последващите действия.

В Резолуциите на Генералната асамблея на ООН, скорошните резолюции 65/123 и 66/261189, държавите-членки на ООН приветстват практиката за включване на законодателите, като членовете на националните делегации на заседания на ООН и събития, и се ангажират да продължат тази практика по по-редовен и систематичен начин. Освен това, Генералната асамблея се ангажира "да работи редовно с Интерпарламентарния съюз в улесняване на парламентарния компонент на големи международни процеси". Това може да се постигне по различни начини, например чрез свикване на заседания на членовете на парламентите по повод на важни конференции на ООН (като например Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие), чрез използване на съществуващите форуми, като годишното парламентарно изслушване в ООН, както и посредством засилване на сътрудничеството сред регионални и други парламентарни организации.

Добра практика	Всички държави
-----------------------	-----------------------

Примери:

А. Агенцията на САЩ за Контрол над въоръженията и разоръжаване

Независим глас за контрол над въоръженията

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Б. Подкомисията на Бундестага по разоръжаване, контрол и неразпространение на ядреното оръжие

Парламентарен орган проучва начини за по-нататъшно неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване

В. Нова Зеландия - Министър по въпросите на разоръжаването и контрола над въоръженията

Уникално институционализиране на ангажимента за ядрено разоръжаване

Г. Парламентарно участие в международни форуми

Изграждане на парламентарна перспектива за многостранните усилия за разоръжаване

А	Агенцията на САЩ за Контрол над въоръженията и разоръжаване
	Независим глас за контрол на въоръженията

Агенцията на САЩ за Контрол над въоръженията и разоръжаване е създадена, като независима агенция на правителството по Закона за контрол над въоръженията и разоръжаването (75 Stat. 631)¹⁹⁰, предложен от президента Джон Ф. Кенеди през 1961 г., в знак на признание на факта, че ескалацията на надпреварата в ядрените оръжия между Съединените щати и Съветския съюз представлява заплаха от безпрецедентна величина за международната общност.

Някои от задълженията на Агенцията включват извършване на изследвания върху контрола на въоръженията, предоставяне на обществена информация по този въпрос и планиране, договаряне и проверка на договорите по контрола над въоръженията и разоръжаването. Като такава, тя гарантира, че контролът над въоръженията и разоръжаването са били напълно интегрирани в разработването и провеждането на политиката за национална сигурност на САЩ.

Агенцията изигра ключова роля в преговорите и сключването на двустранни и многостранни споразумения за контрол над въоръженията и за разоръжаване, включително Договорът „INF“, „СТАРТ I“, Ограниченият Договор за забрана на ядрените опити, Конвенцията за биологично оръжие, и Договора за неразпространение на ядреното оръжие.

През 1997 г. Агенцията бе затворена и нейните функции (и служителите), бяха прехвърлени в Държавния департамент. Тази загуба на независим глас за контрол над оръжията притесни мнозина в Общността за оръжеен контрол. Те се страхуваха, че ключовите цели за неразпространение и разоръжаване ще бъдат деприоритизирани в

бюрократия за чуждестранни услуги, заета с отношенията с държави-клиенти и постигането на тактически цели на външната политика.

Тези опасения бяха частично компенсирани от създаването на високи постове в Държавния департамент, включително на Специалният представител на президента за ядрено неразпространение, и Държавен секретар по въпросите за контрола на въоръженията и международната сигурност. Въпреки това, тези позиции изглеждат по-податливи на политически диктат от правителството на власт и по-малко в състояние да прокарат надпартийна политика, отколкото независим или самостоятелен орган, какъвто беше Агенцията.

Б	Подкомисията на Бундестага по разоръжаване, контрол и неразпространение на ядреното оръжие
	Парламентарен орган проучва начини за по-нататъшно неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване

Подкомисията по Разоръжаване, контрол и неразпространение на германският Бундестаг е създадена в края на 1960 г., като подкомисия на Комисията по външна политика на Бундестага. Подкомисията също така включва членове, на Комитета на отбраната.¹⁹¹ Членовете на Подкомисията се срещат редовно, за да обсъждат политическите събития в областта на неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването, както и дългосрочни проблеми, като целта е за свят без ядрено оръжие.

Дневният ред на подкомисията включва налагане на забрана в световен мащаб на касетъчните боеприпаси, противопехотни мини и биологични и химически оръжия, насърчаване на контрола върху конвенционалните оръжия в Европа, както и разглеждане на мерките в подкрепа на ядреното разоръжаване. В този контекст, подкомисията разгледа възможностите за премахване на около 20-те останали единици тактическо, ядрено оръжие на САЩ, за които се предполага, че са разположени във военновъздушната база в Бюхел. През 2005 г. и 2006 г. това доведе до парламентарни инициативи в Бундестага, призоваващи за оттеглянето на тези тактическо, ядрено оръжие.

През декември 2008 г. Подкомисията проведе изслушвания по предложението за конвенцията за ядрените оръжия, като се ръководят от модела на Конвенцията за ядрените оръжия (виж глава 10. Преговорите за договор за ядрените оръжия или рамките на споразуменията.)

В	Нова Зеландия - Министър по въпросите на разоръжаването и контрола над въоръженията
	Уникално институционализиране на ангажимента за ядрено разоръжаване

Законът на Нова Зеландия от 1987 г. относно зоната свободна от ядрено оръжие, контрол над въоръженията и разоръжаването (виж глава 9. Закони и норми към неизползване и забрана) създаде Обществения консултативен комитет по разоръжаване и контрол над въоръженията, председателстван от Министърът по разоръжаване и контрол на въоръженията.¹⁹²

Специалното министерско портфолио за разоръжаване и контрол над въоръженията е единствено в света и спомага за улесняване на ангажиментите на високо равнище, поддържа дипломатическите отношения и позволява продуктивно сътрудничество в отношенията с гражданското общество.

Някои известни постижения включват водещата роля на „Коалицията за нова програма“ (седем страни си сътрудничат на равнище министри, за да постигнат напредък в многостранното ядрено разоръжаване), насърчаване на свалянето от активно дежурство на всички ядрени оръжейни системи (включително резолюция на ООН по въпроса) и приноса за създаването и влизането в сила на Договорът за забрана на мините и Конвенцията от 2008 г. за забрана на касетъчните боеприпаси, както и приемането на Договора за всеобхватна забрана на ядреното оръжие.

Г	Парламентарно участие в международни форуми,
	Изграждане на парламентарна перспектива за многостранните усилия за разоръжаване

През годините, Интерпарламентарният съюз и Парламентаристи за ядрено неразпространение и разоръжаване организираха серия от срещи и събития по време на ключови международни срещи за разоръжаване, като Комитета по разоръжаване и международна сигурност на годишната Генерална асамблея на ООН и подготвителни комитети и Конференции за преглед на Договора за неразпространение на ядрените оръжия, за да ангажират парламентаристите в тези усилия.

По време на Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие през 2010 г., Интерпарламентарният съюз и Парламентаристи за ядрено неразпространение организираха съвместно парламентарно заседание за законодателите, които са се присъединили към техните национални делегации на Конференцията на ООН .

Проведената на следващия ден панелна дискусия на Интерпарламентарния съюз и Парламентаристи за ядрено неразпространение добави допълнителна парламентарна гледна точка към глобалния стремеж за премахване на ядрените оръжия.¹⁹³

Тези срещи дават възможност да се ангажират законодателите в многостранни усилия за разоръжаване, преглед на напредъка по Резолюцията от 2009 г. на Интерпарламентарния съюз за ядрено неразпространение и разоръжаване, както и да се оценят добрите практики, които са разработени, предизвикателства, които остават и възможностите за развитие напред.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Проучвайте възможностите за създаване във вашият парламент на орган с мандат да направи преглед на напредъка на правителството за продължаване на ядреното неразпространение и разоръжаването, провеждайте международни дискусии и обсъждайте ключови въпроси.
- Работете с вашето правителство, за да се създаде независима институция, натоварена със задачата да артикулира и предлага мерки за насърчаване на неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването на национално и международно ниво.
- Призовавайте вашето правителство да се ангажира с действащите международни институции за разоръжаване, работете, за да ги укрепвате още повече, когато е необходимо и проучвайте възможностите за създаване на допълнителни институции с мандати за разоръжаване.
- Искайте парламентарните представители да бъдат включени в национални делегации на вашата държава на големи конференции за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване.
- Активно участвайте в парламентарната дипломация и присъствайте на съответните заседания свиквани от Интерпарламентарният съюз и ПЗЯНР и регионалните и другите парламентарни организации.

ГЛАВА 12

ОБРАЗОВАНИЕ ЗА РАЗОРЪЖАВАНЕ

"Общата цел на разоръжаването и образованието за неразпространение на ядреното оръжие и обучението е да се разпространяват знания и умения на хората, за да им се даде възможност да дадат своя принос, като национални граждани и граждани на света, за постигане на конкретно разоръжаване и мерки за неразпространение и крайната цел за всеобщо и пълно разоръжаване под международен контрол".¹⁹⁴

Изследване на ООН за образование по разоръжаване и неразпространение,
август 2002 г.

Образованието за разоръжаване разглежда ползите и процесите, за да се намалят, забранят и премахнат въоръженията, с цел намаляване на прибягването до оръжия и по този начин намаляване на вероятността от тежък, въоръжен конфликт.

ООН е играла ключова роля в насърчаването на образованието за разоръжаване. През 1988 г., на първата си специална сесия относно разоръжаването, Генералната асамблея на ООН призова правителствата, неправителствените организации и международните институции да предприемат стъпки за разработване на програми за обучение за разоръжаване и мирни изследвания на всички нива".¹⁹⁵ През 1980 г. Световният конгрес на ЮНЕСКО по въпросите на образованието за разоръжаване направи многобройни препоръки с мерки за насърчаване на научните изследвания и образованието за разоръжаване.¹⁹⁶ През 1982 г., кампанията за световно разоръжаване на ООН започна да информира и образова, както и да генерира общественото разбиране и подкрепа за ограничаване на оръжията и разоръжаване.

В началото на 2000 г., Консултативният съвет към Генералния секретар на ООН по въпросите на разоръжаването препоръчва да се извърши проучване на Образованието за разоръжаване и неразпространение. По-късно същата година, Генералната асамблея на ООН в Резолюция 55/33 Е, поиска от Генералния секретар да подготви подобно проучване. Почти две години по-късно, с помощта на група правителствени експерти от 10 държави (Египет, Унгария, Индия, Япония, Мексико, Нова Зеландия, Перу, Полша, Сенегал и Швеция) и след широки консултации с неправителствени организации и гражданското общество, беше завършено проучване, което беше представено на 57-то заседание на Първия комитет на Генералната асамблея на ООН, на 9 октомври 2002 г.

Проучването установи, че образованието е важен, но не пълноценно използван инструмент за мир и разоръжаване и определя "належаща нужда да се разшири и подобри образованието и обучението за разоръжаване и неразпространение с цел насърчаване на

разоръжаването и неразпространението и засилване на международната сигурност и насърчаване на устойчивото икономическо и социално развитие".¹⁹⁷ По-нататъшното изследване заключи, че необходимостта за Образование за разоръжаване и неразпространение никога не е била по-голяма, особено в областта на ядрените оръжия и други оръжия за масово унищожение и системите за тяхната доставка.

Важно е да се отбележи, че при правенето на своите препоръки, проучването признава необходимостта от насърчаване на образованието и обучението в областта на разоръжаването и неразпространението на всички нива на формалното и неформалното образование, по-специално за обучението на педагози, депутати, общински ръководители, военни и държавни служители".¹⁹⁸ То разбира такова образование и обучение, като процес "през целия живот и многостранен процес, в който участват семейството, училища, университети, медии, обществени, неправителствени организации, правителства, парламенти и международни организации".¹⁹⁹

Проучването насърчава държавите-членки на ООН "да придадат голямо значение на Образованието за разоръжаване и обучение в техните програми и политики, в съответствие с националното им законодателство и практики, като се вземат предвид настоящите и бъдещите тенденции. То също се насърчава, когато е целесъобразно, да се използват, определят или създадат обществени консултативни органи, чиито отговорности включват консултиране в областта на образованието за разоръжаване и неразпространение на ядреното оръжие и практики за обучение."²⁰⁰ В допълнение, държавите-членки се насърчават "да включват парламентаристи и / или не-държавни правителствени съветници в делегациите на ООН в срещи, свързани с разоръжаването, като се вземе предвид националното законодателство и практики".²⁰¹

По този начин Образованието за разоръжаване има двойно значение за парламентите и техните членове. От една страна, като законодатели, парламентаристите са в уникалната позиция да насърчават и развиват политики, които имат за цел по-нататъшно образованието за разоръжаване и обучение и да създават институции; от друга страна е налице необходимост да се разпространяват знания и умения за самите парламентаристи, за да им даде възможност да имат ефективен принос към постигането на конкретни цели за разоръжаване и неразпространение.

Добра практика	Всички държави
-----------------------	-----------------------

Примери:

А. Фонд на Нова Зеландия за изпълнение на програмата на ООН „Образование за разоръжаване“

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Улесняване на прилагането на образователни програми за разоръжаване

Б. Прожекции на филми в парламента

Използване на силата на визуалните медии

В. Международен ден срещу ядрените опити - събития в парламентите

Ефективен начин за повишаване на осведомеността относно ядрените опити

А	Фонд на Нова Зеландия за изпълнение на програмата на ООН „Образование за разоръжаване“
	Улесняване на прилагането на образователни програми за разоръжаване

Фонда за изпълнение на образованието за разоръжаване на ООН в Нова Зеландия е създаден през 2004 г. от правителството на Нова Зеландия, за да помогне на НПО на Нова Зеландия да прилагат изследването на ООН за образование за разоръжаване и неразпространение на ядреното оръжие от 2002 г.²⁰² Неговата цел е да се насърчи по-добро разбиране на образованието за разоръжаване и въпросите, повдигнати в проучването. Фондът предоставя финансиране за НПО в Нова Зеландия, за да осъществяват образователни програми за разоръжаване.

Обществения консултативен комитет по разоръжаване и контрол на въоръженията също е отговорен за вземане на решения за отпускане на безвъзмездни средства от Тръста за образованието за мир и разоръжаване създаден през 1988 г. за насърчаване на мира и разоръжаването. Капиталът на фонда е създаден от пари за обезщетението, получени от правителството на Нова Зеландия от Франция в резултат на френската атака срещу кораб на "Greenpeace" "Rainbow warrior" в пристанището Оукланд на 10 юли 1985 г.

Б	Прожекции на филми в парламента
	Използване на силата на визуалните медии

През годините са направени няколко отлични филми за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване и рисковете от ядрените оръжия. Освен, че е тема на няколко впечатляващи документални филми, като „Обратно броене до нула“²⁰³ (2010 г.) и „В моя живот“²⁰⁴ (2011 г.), ядрената заплаха е повтаряща се тема в много филми, включително „На плажа“(1959 г.), „Д-р Стренджлав, или как се научих да престана да се притеснявам и

да обичам бомбата“ (1964 г.) и „На другия ден“ (1983 г.). Парламентарните прожекции могат да бъдат полезен начин да се образуват и да се ангажират други законодатели.

През 2002 г., например, филмът „Тринадесет дни“, филм за кубинската ракетна криза през 1962 г., беше показан в много от националните парламенти, включително и Конгреса на САЩ, Руската Дума и парламента на Нова Зеландия.

„Обратно броене до нула“ е показан за първи път пред парламентарната публика през юли 2010 г., по повод на Третата световна конференция на председателите на Европейския парламент, която се проведе в „Двореца на нациите“ в Женева. Впоследствие бе показан в много от националните парламенти.

В	Международен ден срещу ядрените опити - събития в парламенти
	Ефективен начин за повишаване на осведомеността относно ядрените опити

На 2 декември 2009 г., на 64-ата сесия, Генералната асамблея на ООН, обяви 29 август за Международен ден срещу ядрените опити, чрез единодушно приемането на Резолюция 64/35.205

Това се случи в деня на годишнината от затварянето на съветския ядрен полигон Семипалатинск в Казахстан и е посветено на повишаване на обществената информираност и образование за последиците от ядрените опити, или други ядрени експлозии и необходимостта за тяхното прекратяване, както едно от средствата за постигане на целта за свят без ядрено оръжие.

През 2010 г., денят беше отбелязан в парламента на Нова Зеландия, чрез едно събитие открито от Министърът по въпросите на разоръжаването и контрол над въоръженията с демонстрация на глобална система за мониторинг на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити. на живо от Виена и представяне на награди на асоциацията на ветераните от ядрените тестове в Нова Зеландия и "Greaprease" за техните всеотдайни усилия за прекратяване на ядрените опити и за постигане на обезщетение за жертвите. Посланиците на от не-нератифициралите договора държави бяха поканени да участват в усилията за насърчаване на техните страни да ратифицират Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити.

"Както отбелязваме първият Международен ден срещу ядрените опити, аз очаквам да работим с всички партньори в глобално движение, за да се освободи света от ядрената заплаха, да се овладяят нарастващите разходи за ядрено оръжие и да се постигне влизане в сила на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити.. Трябва да се спре предаването на този проблем на следващите поколения; ние трябва да направим всичко, за да изградим по-безопасен, по-сигурен свят днес."

Генералният секретар на ООН Бан Ки-Мун, Съобщение за Международният ден срещу ядрените опити, 2010 г.

ПРЕПОРЪКИ ЗА ПАРЛАМЕНТАРИСТИ

- Преглеждате и проследявайте препоръките, направени в проучване на ООН върху образованието за разоръжаване и неразпространение на ядреното оръжие.
- Попитайте вашето правителство дали е информирало ООН за стъпките, предприети по изпълнението на препоръките на проучването.
- Упражнявайте програми и политики, насочени към насърчаване на изследванията и обучението по разоръжаване.
- Организирайте прожекции на филми за разоръжаване и неразпространение на ядреното оръжие във вашия парламент.
- Провеждайте възпоменателни събития на съответните международни дни, особено на 29 август (международен ден срещу ядрените опити), 21 септември (международен ден на мира), 2 октомври (международен ден на ненасилието), 24 октомври (ден на ООН) и 6 ноември (международен ден за предотвратяване на експлоатацията на околната среда, по време на война и въоръжени конфликти). Виж www.un.org/en/events/observances/days.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение I:

Преглед за препоръките за парламентаристи

1. Намаляване на запасите

Държави притежаващи ядрено оръжие

- Насърчавайте вашето правителство спешно да подкрепи по-нататъшното прозрачно, съществено и необратимо намаляване на ядрените арсенали, в едностранни, двустранни и многостранни рамки.
- Законодателите от петте ядрени държави (Китай, Франция, Руската федерация, Великобритания и САЩ) могат да призват техните правителства да използват процесът Р5, договорен на Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие, през 2010 г., за да се ангажират с конкретни намаления на запасите и други многостранни мерки, и да обявят тези ангажименти на срещите по Договора за неразпространение на ядрено оръжие.
- Законодателите от САЩ и Русия могат да се възползват от възможностите, създадени от „New START“ за решаване на проблемите, които биха могли да подпомогнат допълнително за споразуменията между САЩ и Руската федерация за контрол на въоръженията, като допълнителен контрол върху оперативните, тактическо (нестратегическо), ядрено оръжие, балистични отбранителни ракети и конвенционални оръжия.

Съюзници на държавите, притежаващи ядрено оръжие

- Изисквайте информация от вашето правителство за наличието, броят, ролята и оперативната готовност на тактическото ядрено оръжие.
- Приемайте резолюции и декларации в парламента, или съвместно с депутати от други държави членки на НАТО, за премахването на тактическото ядрено оръжие.
- Инициирайте парламентарен дебат и преглед на правителствените решения, относно осъвременяването на изстребител-бомбардировачите, необходими за продължаващото домакинство на тактическо ядрено оръжие по договореностите за ядрено споделяне, включително и свързаните с тях последствия за бюджета.
- Участвайте в парламентарни асамблеи и по-специално в Парламентарната асамблея на НАТО, за да продължи преразглеждането на стратегическата концепция на

алианса за насърчаване на неядрена сигурност в подкрепа на ангажимента на НАТО за създаване на условия за постигане на свят без ядрено оръжие.

2. Ядрени опити

Всички държави

- Предприемете действия за ратифициране на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити ако вашата държава не го ратифицирала и работете по проектозакон за прилагане на законодателството за ратифициране (с помощта на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити).
- Използвайте инициативата за развитие на Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити за изграждане на знания, умения и капацитет във вашата държава за изпълнение на законодателството за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити и допринасяйте за режима за проверка.
- Насърчавайте колегите парламентаристи от държавите, които все още не са ратифицирали Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, особено тези в приложение 2, за да придвижите ратификацията в техните законодателни органи.
- Организирайте образователни събития, включително във вашия парламент и особено по повод на международния ден срещу ядрените (29 август), и канете на такива събития служители от държавите, които все още не са ратифицирали Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити.
- Изтъквайте стойността на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и Организацията за договор за всеобхватна забрана на ядрените опити за ядреното неразпространение опазването на околната среда наред с други глобални граждански ползи, включително ранното предупреждение за цунами, земетресения и радиоизотопното мониториране на ядрени инциденти.
- Насърчавайте вашето правителство да отпусне станции за международната система за мониторинг на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити и за подкрепа на договора като насърчавате пълното му ратифициране и влизане в сила, както и на изграждането и прилагането на режима за проверка.

Държави, притежаващи ядрено оръжие

- Разширявайте ядрения мораториум, особено с помощта на законодателството.
- Подтиквайте вашето правителство да подпише и ратифицира Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити, ако вече не го направило.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

- Инициирайте и укрепвайте законодателството за компенсация на ветераните от ядрените опити, общностите и хората, намиращи се по посока на вятъра по време на ядрен взрив.

3. Ядрени съоръжения и ядрено делящи се материали

Държави, притежаващи ядрено оръжие

- Подкрепяйте инициирането, или разширяването на мораториума върху производството на ядрено делящи се материали за ядрено оръжие.
- Приканвайте към пълна прозрачност върху ядрено делящите се материали, включвайки декларации на текущите инвентаризации на високо обогатен уран.
- Насърчавайте разполагане на всички невоенни съоръжения под гаранциите на МААЕ.
- Организирайте дебати и предложения в парламента, относно възможността на постепенното премахване на високо обогатен уран и реакторите с плутоний.
- Парламентаристите в петте страни, които обработват ядрено гориво за реактори (Китай, Франция, Индия, Япония и Руската) трябва да работят за постепенното премахване на преработката и осигуряване на условия за освобождаване от запасите от изолиран плутоний.
- Предприемайте съвместни програми за намаляване на заплахата и осигуряване на запасите на ядрено делящи се материали.
- Призовавайте за сключване на недискриминационен, многостранен и международно верифициран договор за забрана на производството на ядрено делящи се материали и търгуване с техните запаси.

4. Тероризъм и престъпност

Всички държави

- Подтиквайте вашето правителство да подпише и ратифицира Конвенцията за ядрения тероризъм и други антитерористични конвенции.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

- Призовавайте и работете с вашето правителство за прилагане на Резолюция 1540, на съвета за сигурност на ООН, както и за осигуряване на подкрепа за държавите, които нямат капацитет за прилагане на някои разпоредби на Резолюцията.
- Предприемете законодателни мерки за прилагане на Конвенцията за ядрения тероризъм и Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН.

Държави непритежаващи ядрено оръжие

- Предприемете възможно най-силни мерки за предотвратяване на ядрени престъпления, включително законодателни, което ще превърне в криминално престъпление действия, извършвани от държавни, или недържавни субекти по производството, притежанието, или контрола върху някакво ядрено взривно устройство, или подбудителите, помагачите, или доставчиците на всяко лице с подобни действия, както и да се даде възможност за екстратериториално приложение на такова законодателство.
- Укрепвайте международната норма срещу ядрените престъпления, чрез подкрепа на приемането на изменение към „Римския статут“ на Международния наказателен съд, което ще превърне използването и заплахата с ядрено оръжие във военно престъпление.

5. Ядрено възпиране и сигурност

Държави, притежаващи ядрено оръжие

- Призовавайте за отменяне на предупреждението за изстрелване и сваляне на всички останали системи за ядрено оръжие от висока оперативна готовност за употреба.
- Инициирайте проучвания и организирайте изслушвания на подходи за постепенно премахване на ядреното възпиране и постигане на сигурност без ядрено оръжие.
- Проучете допълнителни мерки за нормата за неизползване на ядрено оръжие с оглед на тяхното глобално отстраняване.

Съюзници на държавите, притежаващи ядрено оръжие

- Задавайте въпроси в парламента за това, какво прави правителството за да намали ролята на ядрените оръжия в доктрините за сигурност в съответствие със

споразуменията сключени на конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие от 2010 г.

- Инициирайте проучвания и организирайте изслушвания за проверка на валидността на ядрения възпиращ ефект в сега действащите рамки за сигурност и разглеждат подходите за постепенно намаляване на ядреното възпиране и постигане на сигурност без ядрено оръжие.
- Проучвайте предложения за създаване на зони, свободни от ядрено оръжие (като например в Североизточна Азия, Арктика и Централна Европа), като подходи за постигане на гаранции за сигурност, намаляване на ролята на ядрените оръжия и изграждане на съвместна сигурност.

6. Зони свободни от ядрено оръжие

Съществуващи зони свободни от ядрено оръжие

- Проучвайте начините за укрепване на установените зони и насърчавайте официалните връзки между зоните, чрез съвместни действия и обмен на информация и данни от значение за верификация на договора.
- Парламентаристите от държавите притежаващи ядрено оръжие, признали Договора за неразпространение на ядрено оръжие се насърчават да подкрепят ратифицирането на съответните протоколи на всички договори за зони, свободни от ядрено оръжие.

Предложени зони свободни от ядрено оръжие

- Предприемайте действия в подкрепата на създаването на зона свободна от ядрено оръжие и други оръжия за масово унищожение в Близкия Изток, включително чрез *одобряване на съвместното парламентарно изявление за ядреното оръжие и други оръжия за масово унищожение* и призовавайте всички съответни правителства да подкрепят спонсорираното от ООН създаване на такава зона.
- Парламентаристите от полярните държави се насърчават да предвиждат предложението за Арктическа зона, свободна от ядрено оръжие, като се имат предвид предизвикателствата и променящите се геополитически условия в региона, подкрепяйте и поръчвайте проучвания и запитвания по предложението.
- Парламентаристите в Япония и Република Корея се насърчават да проучват и подкрепят инициативите за създаване на североизточно-азиатска зона, свободна от

ядрено оръжие, включително чрез одобряване на съвместната парламентарна декларация за ядрено разоръжаване на Североизточна Азия.

- Парламентаристите, придвижващи предложенията за зони свободни от ядрено оръжие се насърчават да осъществяват връзка с парламентаристи от държави, които вече са обхванати от зони свободни от ядрено оръжие, за да черпят от техния опит.

7. Проверка, спазване и прилагане

Държави, притежаващи ядрено оръжие

- Насърчавайте вашето правителство да участва в програми за цялостна проверка с други държави, притежаващи ядрено оръжие (в идеалния случай, придружени от намаление на оръжията), включително проверка на демонтажа на бойна глава.
- Насърчавайте вашето правителство да подпомага и подкрепя международния мониторинг и преброяванията чрез разсекретяване и обществено оповестяване на общия брой на ядрените оръжия – активно разгърнати, активни и неактивни резерви и свалени от въоръжение и предоставяйте тази информация на хранилището на ООН .
- Разработвайте, укрепвайте и подкрепяйте международните и националните мерки за проверка и увеличавате финансирането на технологии за проверка и научни изследвания.
- Продължавайте и разширявайте мерките за прозрачност и за изграждане на доверие, между държавите притежаващи ядрено оръжие чрез съвместни технически инициативи.

Всички държави

- Насърчавайте регионално съответните съвместни инициативи между държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите непритежаващи ядрено оръжие по мерките за проверка.
- Проучвайте и разработвайте технологии за проверка и методологии за постигане и поддържане на свят без ядрено оръжие, включително задачите по проверката (бойни глави, средства за доставка, съоръжения, материали, научно-изследователска и развойна дейност и ноу-хау) и технологии (например спътници,

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

дистанционни сензори, радиационни детектори, устройства регистриращи нарушения и радиационни портални монитори).

- Разработвайте, укрепвайте и подкрепяйте международните и националните мерки за проверка и увеличете финансирането на технологиите за проверка и научни изследвания.

8. Ядрени разходи, корпорации и научни изследвания

Държави, притежаващи ядрено оръжие

- Призовавайте към по-голяма прозрачност на разходите за ядрено оръжие и искайте от вашето правителство изчерпателна, разсекретена (и секретна) информация за годишния отчет за всички разходи, свързани с ядрено оръжие.
- Преследвайте намаления в бюджетите за ядрено оръжие за укрепване на националната сигурност и преподреждане на бюджетните приоритети за постигане на социалните и здравните цели.
- Поставайте по-голям акцент върху програми, които осигуряват и предотвратяват разпространението на ядрено оръжие, материали, технологии и опит, както и съвместни програми за изграждане на доверие, които са предназначени да преследват мерки за контрол върху оръжията и разоръжаване и преразгледайте съответните бюджетни

Държави, не притежаващи ядрено оръжие и съюзници на държавите, притежаващи ядрено оръжие

- Прилагайте етични инвестиционни схеми за да се гарантира, че публичните средства не отиват в компании, участващи в неетични практики, включително производството на ядрено оръжие, или техните компоненти.
- Обърнете внимание на икономическите измерения на глобалния комплекс от ядрено оръжие и призовавайте държавите притежаващи ядрено оръжие и държавите споделящи ядрено оръжие да пренасочат разходите за ядрено оръжие към постигане на цели на развитието и опазването на околната среда.

9. Закони и норми: Към неупотреба и забрана

Държави, притежаващи ядрено оръжие

- Призовавайте вашето правителство да се ангажира с укрепването на нормата за неизползване на ядрено оръжие.
- Проучете възможностите за възприемане на политиката на „единствената цел“, като отправна точка за преговори за глобална забрана за ядрените оръжия.
- Предизвикайте дебати в парламента, чрез изслушвания или проучване на въпроса за хуманитарните последици от използването от ядрените оръжия и несъвместимостта им с международното хуманитарно право и по този начин търсете алтернативи на ядрените оръжия в областта на доктрините за сигурност.

Държави, непритежаващи ядрено оръжие

- Разглеждайте и/или подкрепяйте законодателство, което забранява ядрените оръжия, включително, но не ограничено до забрана за производство, придобиване, притежаване, или контрол на ядрените оръжия, както и тяхното разполагане, съхранение, или транспортиране в рамките на териториалните граници.
- Проучвайте възможностите за включването в такова екстратериториално законодателство (приложими забрани за действия от граждани на държавата, извършени навсякъде по света) и универсалност (приложими забрани за всеки, независимо от неговата националност, или място на извършване на деянията).
- Приемайте резолюции във вашия парламент, приемащи катастрофалните хуманитарни последици от всяко използване на ядрено оръжие и утвърждавайте несъвместимостта на международното хуманитарно право с ядрените оръжия и незаконосъобразността на тяхната употреба (и евентуално заплахата от използването им и тяхното притежаване).

10. Преговори за Договор за ядрените оръжия или рамка на споразумения

Всички държави

- Предавайте резолюции, или предложения във вашия парламент в подкрепа на предложението от пет точки на Генералния секретар на ООН и по-специално, предложението му за преговори по Конвенцията за ядрените оръжия или пакет от инструменти.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

- Насърчавайте предложението от пет точки на Генералния секретар на ООН и Конвенцията за модела на ядрените оръжия в международни парламентарни органи;
- Предайте във вашия парламент Конвенцията за модела на ядрените оръжия и предложението от пет точки на Генералния секретар на ООН за ядрено разоръжаване и призовавайте за изслушвания във връзка с Конвенцията за ядрените оръжия.

11. Разработка на механизми и институции за ядрено разоръжаване

Всички държави

- Изследвайте възможностите за създаване във вашия парламент на орган с мандат за преглед на напредъка на правителството за продължаване на ядреното неразпространение и разоръжаването; следете напредъка на международно ниво и обсъждайте ключови въпроси.
- Работете с вашето правителство за създаване на независима институция натоварена със задачата да артикулира и предлага мерки за насърчаване на ядреното неразпространение и разоръжаване на национално и международно ниво.
- Призовавайте вашето правителство да се ангажира със съществуващите международни институции по разоръжаването; работете за да ги укрепите още повече ако е необходимо и проучвайте възможностите за създаване на допълнителни институции със специфични мандати за разоръжаване.
- Изисквайте парламентаристите да бъдат включени в държавни, национални делегации на големи конференции за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване.
- Участвайте активно в парламентарната дипломация и присъствайте на съответните заседания, свикани от Интерпарламентарния съюз, „Парламенти да ядрено неразпространение и разоръжаване“, регионални и други организации.

12. Образование за разоръжаване

Всички държави

- Прегледайте и спазвайте препоръките направени в проучването на ООН по образованието за разоръжаване и неразпространение.

- Попитайте Вашето правителство дали е информирало ООН относно стъпките, предприети за изпълнение на препоръките на проучването.
- Предприемайте програми и политики, насочени към насърчаване на научните изследвания и образованието за разоръжаване;
- Организирайте прожекции на филми за разоръжаване и неразпространение на ядреното оръжие във вашия парламент.
- Организирайте провеждането на възпоменателни събития в своите парламенти на съответните международни дни, особено 29 август (Международен ден срещу ядрените опити), 21 септември (Международния ден на мира), 2 октомври (Международния ден на ненасилието), 24 октомври (Ден на Обединените нации) и 6 ноември (Международния ден за предотвратяване на експлоатацията на околната среда по време на война и въоръжени конфликти). Вижте www.un.org/en/events/observances/days.

Приложение II:

Резолюция на Интерпарламентарния съюз

Резолюция на Интерпарламентарния съюз: Напредък на неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването и осигуряване на влизането в сила на Договор за всеобхватна забрана на ядрените опити: Ролята на парламентите (април 2009 г.) Резолюция, приета с консенсус от 120-то събрание на Интерпарламентарния съюз

(Адис Абеба, 10 април 2009 г.)

120-та Асамблея на Интерпарламентарния съюз е,

Решена да ускори ядреното разоръжаване и неразпространението на ядрено оръжие с оглед укрепването на международния мир и сигурност в съответствие с принципите на Хартата на Обединените нации и подчертавайки значителния напредък в областта на ядреното разоръжаване, изисква активната подкрепа и специален принос от всички държави-членки,

Дълбоко загрижена, че съществуването в свят с около 26 хиляди единици ядрено оръжие, чието използване може да има опустошителни човешки, екологични и икономически последици, представлява заплаха за международния мир и сигурност,

Потвърждавайки задълженията на държавите, притежаващи ядрено оръжие по силата на член VI от Договора за неразпространение на ядреното оръжие към ядрено разоръжаване и недвусмислени действия в рамките на Конференциите за преглед на Договора за неразпространение на ядрените оръжия от 1995 г. и 2000 г. в това отношение,

Припомняйки предишните резолюции на Интерпарламентарният съюз, предназначени да ускорят напредъка на неразпространението на ядрено оръжие и разоръжаването и за насърчаване на ратифицирането на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, по-специално в доклада, приет от 101-та Интерпарламентарната конференция (Брюксел, април 1999 г.),

Потвърждавайки решаващото значение на Договора за неразпространение на ядрено оръжие, като крайъгълен камък на режима за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване, която определя правните задължения в тези области, в същото време, гарантира правото за развиване на ядрената енергия за мирни цели,

Припомняйки международните конвенции и резолюциите, приети от Съвета за сигурност на ООН и Интерпарламентарният съюз на правото на достъп до ядрена технология за мирни цели,

Загрижена, че несъответствието с всички разпоредби по Договора за неразпространение на ядреното оръжие от страна на някои държави подкопава трите стълба на Договора за неразпространение на ядреното оръжие и ерозира ползите, получени от всички държави,

Като се има предвид значението за всички държави, за да се гарантира стриктното спазване на ядрените им задължения за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване,

Признавайки напредъка, постигнат в рамките на Договора за неразпространение на ядрено оръжие и в резултат на споразумения за предпазни мерки и призовавайки ядрените държави към пълно изпълнение на ангажиментите, които поеха по време на Конференцията за преразглеждане на Договора за неразпространение на ядрените оръжия през 1995 г. и 2000 г.,

Изразявайки загриженост, че въпреки неуморните усилия на международната общност в продължение на четиридесет години, за забрана на ядрените експлозии във всяка среда и тринадесет години, след като беше открита за подписване, Договорът за всеобхватна забрана на ядрените опити все още предстои да влезе в сила,

Убедени, че провереното прекратяване на експлозиите – опити с ядрено оръжие, или други ядрени експлозии представлява ефективна мярка за разоръжаване и неразпространение на ядрените оръжия и представлява смислена предварителна стъпка към ядрено

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

разоръжаване, но подчертаваме, че единственият начин да се премахне заплахата от ядрено оръжие е пълното премахване на тези нечовешки оръжия,

Подчертавайки, че универсалният и ефективен контрол на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити представлява основен инструмент в областта на ядреното разоръжаване и неразпространението на ядрено оръжие,

Подчертава решаващата роля на Международната агенция за атомна енергия за насърчаване на сътрудничество в областта на ядрената енергия, прехвърляне на ядрената технология към мирни цели в развиващите се страни, както и неразпространението на ядрено оръжие, както и необходимостта всяка държава да приеме стандартни гаранции за неразпространение на ядрените оръжия във всеобхватно споразумение за предпазни мерки в комбинация с допълнителен протокол,

Разочарована, че след повече от десетилетие, Конференцията по разоръжаването, многостранен орган на ООН за преговори за разоръжаване, все още не е постигнала споразумение за работна програма и възобновяване на своя важен мандат, поради различни мнения относно приоритетите за разоръжаване,

Като се има предвид важната роля, изпълнявана от двустранните договори за разоръжаване, като например Договора за съкращаване на стратегическите въоръжения, приветствайки съкращенията, направени от някои държави притежаващи ядрено оръжие в техните ядрени арсенали и призовавайки за по-дълбоки, по-бързи и необратими съкращения на всички видове ядрено оръжие от всички държави, притежаващи ядрено оръжие,

Убедена, че най-добрият начин за гарантиране на мира и стабилността в света е да се предприемат ефективни мерки за международната сигурност, включително разоръжаване и неразпространение на ядрено оръжие,

Признавайки ползите от мерки за изграждане на доверие, като например намаляване на значението на ядрените оръжия в националните доктрини за сигурност и сваляне на системите за ядрено оръжие от състояние на повишена бойна готовност и съпричастни на взаимното доверие, породено от свободно договорени регионални зони свободни от ядрено оръжие, като тези в южната част на Тихия океан, Африка, Югоизточна Азия и Латинска Америка,

Подчертавайки значението на създаването на зона, свободна от ядрено оръжие в Близкия изток, без изключение,

Дълбоко обезпокоени от риска от случайно, или неразрешено използване на ядрено оръжие и от жертвите на човешкия живот, екологични щети, политическото напрежение, икономически загуби и нестабилност на пазара,

Обещавайки да доведе до по-пълно парламентарно участие в процеса на разоръжаване, особено по отношение на ядрените оръжия, под формата на по-голям натиск върху правителствата и подробна проверка на военните бюджети и програми за възлагане на обществени поръчки, отпуснати за разработка на ядрено оръжие,

Давайки си сметка за факта, че политиките на националната отбрана не трябва да са за сметка на основния принцип на неотслабващата сигурност за всички и по този начин се припомняйки, че всяко едностранно разполагане, или изграждане на стратегически антибалистични ракети, засягащи възпиращия капацитет на държавите притежаващи ядрено оръжие биха могли да възпрепятстват процеса на ядрено разоръжаване,

Призовава всички държави, притежаващи ядрено оръжие да направят по-дълбоки, по-бързи и необратими съкращения на всички видове ядрено оръжие;

1. Призовава всички държави, притежаващи ядрено оръжие да направят по-дълбоки, по-бързи и необратими съкращения на всички видове ядрено оръжие;
2. Настоятелно призовава всички държави да удвоят усилията си за предотвратяване и борба с разпространението на ядрени и други оръжия за масово унищожение в съответствие с международното право;
3. Подчертава жизненоважната роля на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, като част от рамка за постигане на ядрено неразпространение и разоръжаване и изразява разочарование, че тринадесет години след като той е открит за подписване, Договорът все още предстои да влезе в сила;
4. Подчертава жизнената важност и спешност на подписването и ратифицирането, незабавно и без условия, за да се постигне първо влизането в сила на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити;
5. Приветства подписите / ратификациите на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити през 2008 г. от Барбадос, Бурунди, Колумбия, Ливан, Малави, Малайзия, Мозамбик и Източен Тимор;
6. Призовава парламентите на всички държави, които все още не са подписали и ратифицирали Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити да оказват натиск върху своите правителства да направят това;
7. Специално призовава парламентите на всички останали държави, изброени в приложение 2 на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, чиято ратификация е необходима за привеждане на договора в сила, да призовават своите правителства незабавно да подпишат и ратифицират договора;

8. Призовава всички държави, притежаващи ядрено оръжие да продължат да спазват мораториума върху опитите с ядрено оръжие, на всички държави, които още не са направили това, за да пристъпят, на доброволна основа, към демонтирането на ядрените си полигони за опити и всички държави да запазят подкрепата си за система за проверка на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, докато Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити влезе в сила;

9. Настоятелно призовава за незабавно започване на преговорите чрез недискриминационен, многостранен и международно проверим договор за забрана на производството на ядрено разпадащи се материали за ядрено оръжие и други ядрени взривни устройства;

10. Поканва държавите да започнат преговори с оглед сключване на договор за забрана на ракетите земя-земя с малък и със среден обseg, които носят ядрени бойни глави;

11. Препоръчва на държавите с капацитет за балистични ракети, които не са се присъединили към Хагския кодекс за поведение, да го сторят бързо, за да стане този инструмент напълно ефективен срещу разпространението на балистични ракети;

12. Призовава всички държави, въоръжени с ядрено оръжие да приемат мерки за изграждане на доверие, включително намаляване на значението на ядрените оръжия в националните доктрини за сигурност и свалянето на всички видове ядрено оръжие от състояние на повишена бойна готовност;

13. Потвърждава значението на постигане на всеобщо присъединяване към Договора за неразпространение на ядреното оръжие, като държавите, които не са страни по Договора за неразпространение на ядрено оръжие да се присъединят към него незабавно и безусловно, както държави неразполагащи с ядрено оръжие, така и на всички държави, които са страни по Договора за неразпространение на ядрено оръжие, изпълнявайки задълженията си по Договора;

14. Е обнадежден, че от въпросните държави ще се изисква да подпишат и спазват споразуменията за гаранции и допълнителните протоколи, по-специално тези, сключени в рамките на Международната агенция по атомна енергия, като предпоставка за възползване от международното сътрудничество в областта на ядрената енергия за граждански цели;

15. Призовава всички държави да подкрепят инициативите, насочени към глобализиране на задълженията, изложени в Договора, подписан между САЩ и бившият Съветски съюз, относно премахването техните ракети със среден обseg и малък обseg, както и за насърчаване на всеобщия подход и въпроса за противоракетната отбрана, като се започне с обща оценка на възможните заплахи;

16. Призовава националните парламенти да гарантират спазването от държавата на всички задължения по разоръжаването и неразпространението на ядрено оръжие;
17. Настоятелно призовава парламентите да осигурят силна и ефективна подкрепа на всички резолюции и препоръки за мир, разоръжаване и сигурност, които преди това са били приети на конференции и събрания на Интерпарламентарния съюз;
18. Насърчава парламентите да следят отблизо прилагането на национално равнище на контрол над всички оръжия и договори за неразпространение на ядрено оръжие и за разоръжаване и резолюциите на ООН, да се ангажират тяхната общественост по ядрените въпроси и да докладват на Интерпарламентарния съюз относно постигнатия напредък;
19. Призовава държавите членки на МААЕ, или страните споразумението за предпазни мерки да дадат силна и постоянна подкрепа на МААЕ, така че тя да изпълни своите гаранции, задължения и така да си сътрудничат добросъвестно с Международната агенция за атомна енергия, като и предоставят цялата изисквана информация;
20. Призовава държавите членки, чиято ратификация е необходима за влизането в сила на предпазните мерки по споразуменията възможно най-скоро да предприемат необходимите за тази цел стъпки;
21. Допълнително призовава страните членки, които все още не са подписали и / или ратифицирали допълнителния протокол към споразумението за гаранции, да го направят възможно най-скоро;
22. Препоръчва, ООН, особено Службата по въпросите на разоръжаването и Подготвителната комисия за организацията на Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити да засили сътрудничеството с Интерпарламентарния съюз;
23. Приканва Генералния секретар на Интерпарламентарния съюз да осъществи контакти, на годишна база, с парламентите на държави, които не са подписали и / или ратифицирали международните договори, посочени в настоящата резолюция, с оглед насърчаването им да го направят;
24. Настоятелно призовава парламентите да възложат на правителствата да изразят подкрепата си за петте точки от предложението на Генералния секретар на ООН, които съдържат в обръщението си, „Обединените нации и сигурността в свят без ядрено оръжие“;
25. Насърчава парламентите да подкрепят пълното ратифициране и прилагането на съществуващите зони, свободни от ядрено оръжие, както и да се проучи възможността за установяване на допълнителни зони, свободни от ядрено оръжие, доброволно, договорени от държавите в определени региони;

26. Призовава за предприемането на необходимите стъпки, които трябва да бъдат предприети, за да се декларира Близкия изток за зона, свободна от ядрено оръжие, без изключение, в съответствие с резолюцията, одобрена от Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядреното оръжие през 1995 г;

27. Насърчава всички парламенти да се занимаят с въпроса на най-високо политическо равнище и когато е възможно, да насърчават спазването на Договора за неразпространение на ядреното оръжие чрез двустранна и съвместна работа на място, семинари и други средства.

* Следните делегации изразиха резерви по части на резолюцията:

- Китай - оперативни параграфи 10, 11 и 15;
- Индия - параграфи в преамбюла 4, 5, 7, 10 и 12 и оперативни параграфи 3, 4, 6, 7, 8 и 13;
- Иран (Ислямска република) - параграфи в преамбюла 18 и оперативни параграфи 6, 10, 21 и 26;
- Пакистан - параграфи в преамбюла 7 и 13 и оперативни параграфи 13, 14, 16, 17, 18 и 23.

Приложение III:

Предложение от пет точки за ядрено разоръжаване на Генералния секретар на ООН (октомври 2008 г.)

[От обръщение към Института Изток-Запад, озаглавено "ООН и сигурността в свят без ядрено оръжие, "24 октомври 2008 г.]

Първо, аз призовавам всички страни в Договора за неразпространение на ядрените оръжия, по-специално на държавите притежаващи ядрено оръжие да изпълнят задължението си по договора и да започнат преговори за ефективни мерки, водещи към ядрено разоръжаване.

Те биха могли да преследват тази цел по силата на споразумение в рамките на отделни, взаимно подсилващи се инструменти. Или те могат да обмислят договарянето на конвенция за ядреното оръжие, подкрепена от силна система за проверка, както отдавна беше предложено от ООН. По искане на Коста Рика и Малайзия, аз разпространих до

всички членове на ООН, проект на такава конвенция, която предлага добра отправна точка.

Ядрените сили трябва да се ангажират активно с други държави по този въпрос на Конференцията по разоръжаване в Женева, единственият световен, многостранен форум за преговори по разоръжаването. Светът щеше да приветства възобновяването на двустранните преговори между Съединените Щати и Руската федерация, насочени към дълбоки и подлежащи на проверка намаления на съответните им арсенали.

Правителствата трябва да инвестират повече в изследвания и развойна дейност. Предложението на Великобритания да бъде домакин на конференция на държавите притежаващи ядрено оръжие за верификация е конкретна стъпка в правилната посока.

Второ, постоянните членове на Съвета за сигурност трябва да започнат дискусии, може би в рамките на Комитета на военния персонал, по въпросите на сигурността в процеса на ядреното разоръжаване. Те биха могли недвусмислено да уверят държавите непритежаващи ядрено оръжие, че те няма да бъдат обект на използване или заплаха от използване на ядрено оръжие. Съветът може също да свика среща на високо равнище по въпросите на ядреното разоръжаване. Държавите извън Договора за неразпространение на ядрено оръжие трябва да замразяват своите собствени възможности за ядрено оръжие и да направят свои собствени ангажменти за разоръжаване.

Третата ми инициатива се отнася до "върховенството на закона." Едностранните мораториуми за ядрени опити и производството на ядрено делящи се материали могат да стигнат само до тук. Имаме нужда от нови усилия, за да влезе Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити в сила, и Конференцията по разоръжаването да започне веднага преговорите по договор за ядрено делящи се материали, без предварителни условия. Подкрепям влизането в сила на договорите за зона, свободна от ядрено оръжие на страните от Централна Азия и Африка. Насърчавам държавите, притежаващи ядрено да ратифицират всички протоколи към договорите за зона, свободна от ядрено оръжие. Аз лично, силно подкрепям усилията за създаване на такава зона в Близкия изток. И аз призовавам всички страни по Договора за неразпространение на ядрените оръжия да сключат споразуменията по предпазните мерки с МААЕ и доброволно да приемат засилени, предпазни мерки, съгласно Допълнителният протокол. Ние никога не трябва да забравяме, че цикълът на ядреното гориво е нещо повече от въпрос, свързан с енергия, или неразпространението на ядрено оръжие; съдбата му също така ще оформи перспективите за разоръжаване.

Моето четвърто предложение се отнася до отчетността и прозрачността. В държавите, притежаващи ядрено оръжие, често разпространяват описания за това, което правят за постигане на тези цели, но тези отчети рядко достигат до обществеността. Приканвам държавите, притежаващи ядрено оръжие да изпратят такъв материал до Секретариата на

ООН и да насърчат неговото по-широко разпространение. Ядрените сили могат също така да разширят количеството на информацията, която публикуват относно размера на техните арсенали, запасите от ядрен делящи се материали и специфични постижения за разоръжаване. Липсата на авторитетна оценка за общият брой на ядрените оръжия свидетелства за необходимостта от по-голяма прозрачност.

Пето и последно, необходими са редица допълнителни мерки. Те включват премахване на другите видове оръжия за масово унищожение; нови усилия срещу оръжията за масово унищожение; ограничения за производство и търговията с конвенционално оръжие; и нови оръжейни забрани за оръжия, включително на ракети и космически оръжия. Генералната асамблея може да вземе под внимание препоръката на „Комисията Бликс“ за "Световна среща на върха по въпросите на разоръжаването, неразпространението на ядрено оръжие и използването от терористи на оръжия за масово унищожение".

Съществуват някои съмнения, че проблемът на тероризма, свързан с оръжията за масово унищожение винаги може да бъде решен. Но ако е налице реален, проверен напредък в разоръжаването, способността да се отстрани тази заплаха ще расте експоненциално. Ще бъде много по-лесно да се насърчат правителствата да затегнат съответните проверки, ако съществува едно основно, глобално табу, за самото притежаване на определени видове оръжия. Постепенно премахвайки най-смъртоносните оръжия в света и техните компоненти, ние ще затрудним терористичните атаки с използване на оръжия за масово унищожение. И ако нашите усилия успеят да отговорят на социалните, икономическите, културните и политически условия, които засилват терористични заплахи, толкова по-добре.

Приложение IV:

Писмо от генералния секретар на ООН, Бан Ки-Мун до председателите / говорителите на всички парламенти

ГЕНЕРАЛЕН СЕКРЕТАР

24 февруари 2010 г.

Уважаеми г-н/г-жо,

Ние се намираме в повратен момент за постигането на международна сигурност, чрез свят свободен от ядрено оръжие. В продължение на няколко години трупаме импулс за

постигането на този цел, благодарение на немалките, усърдни усилия на гражданското общество и парламентаристите.

Аз се опитах да ревитализирам дневния ред на мира и разоръжаването. През октомври 2008 г. представих предложение от пет точки за ядрено разоръжаване. Много окуражен от подкрепата, която беше изразена за моята инициатива, аз приветствах призивът на Интерпарламентарния съюз през април 2009 г., съдържащ предложение към парламентаристите да инструктират своите правителства, за да подкрепят това предложение. Аз поздравявам Парламентарната мрежа за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване за нейните усилия и работа за изграждането на подкрепа за конвенцията за ядрено оръжие.

От 2008 г. насам ние отбелязваме прогрес. Руската федерация и САЩ се договориха за по-нататъшно намаляване на техните стратегически, ядрени арсенали. Съветът за сигурност проведе историческа среща на високо равнище по въпросите на ядреното разоръжаване и неразпространението на ядрено оръжие. Договорите за създаване на зони, свободни от ядрено оръжие са влезли в сила в Африка и Централна Азия. Призивите за глобално ядрено разоръжаване бяха излъчени от много места и бяха предложени подробни планове, съдържащи практически идеи за постигане на целта на „глобалната нула“.

За да поддържаме тази инерция на Конференцията за преглед на Договора за неразпространение на ядрените оръжия от 2010 г., аз предложих план за действие за ядрено разоръжаване и неразпространение на ядрените оръжия. Моят план се базира на фундаментален принцип: ядреното разоръжаване и ядреното неразпространение се подсилват взаимно и са неразделни. В моя план за действие, аз обещах да проуча и да насърча по-голямо участие на гражданското общество и парламентаристите.

Парламентаристите и парламентите играят ключова роля за успеха на разоръжаването и усилията за неразпространение на ядрените оръжия. Парламентите подкрепят изпълнението на договори и глобалните споразумения, допринасящи за върховенството на закона и насърчават спазването на ангажиментите.

Те приемат законодателство, което увеличава прозрачността и отчетността, като по този начин изграждат доверие, улесняват верификацията и създават условия, допринасящи за по-нататъшното развитие на разоръжаването.

В момент, когато международната общественост е изправена пред безпрецедентни глобални предизвикателства, парламентаристите могат да поемат водеща роля в гарантирането на устойчива глобална сигурност, да намаляват отклоняването на ценни ресурси от човешките потребности. Тъй като парламентаристите определят фискалните приоритети на съответните им държави, те могат да определят колко да се инвестира в постигането на мир и всеобща сигурност. За постигането на тази цел, парламентите могат

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

да създадат институционални инфраструктури за да подкрепят развитието на необходимите практически мерки.

За това, бих искал да се възползвам от тази възможност, за да насърча всички парламентаристи да се присъединят към усилията за постигане на свят без ядрено оръжие. В частност, аз призовавам депутатите да увеличат подкрепата си за мир и разоръжаване, за да помогнат на договорите за разоръжаване и неразпространение на ядрените оръжия да влязат в сила и да започнат да работят по дневния ред на законодателството, необходимо за постигане и запазване на целта на ядреното разоръжаване.

Очаквам с нетърпение възможността да работя с вас за да придвижим напред глобалното, ядрено разоръжаване и неразпространението на ядрено оръжие.

С уважение, Бан Ки-Мун

Приложение V:

Консултативно становище на Международния съд относно законността на заплахата, или използването на ядрено оръжие (юли 1996 г.)

Съдът произнесе своето консултативно становище, относно искане отправено от Генералната асамблея на ООН по въпрос, относно законността на заплахата или използването на ядрено оръжие. Последният параграф на становището гласи както следва:

„Поради тези причини Съдът с тринайсет гласа срещу един, решава да се съобрази с искането за консултативно мнение;

В ПОЛЗА НА: Президента Bedjaoui; Вицепрезидент Schwebel; Съдиите Guillaume, Shahabuddeen, Weeramantry, Ranjeva, Herczegh, Shi, Fleischhauer, Koroma, Vereshchetin, Ferrari Bravo, Higgins;

СРЕЩУ: Съдия Oda.

(2) Отговаря по следния начин на въпроса поставен от Генералната асамблея:

А. Единодушно,

Не съществува нито обичайно, нито конвенционално международно право за специална оторизция за заплахата, или използване на ядрено оръжие;

Б. Единадесет гласа срещу три,

Не съществува нито обичайно, нито конвенционално международно право за всеобхватна и универсална забрана на заплахата, или използване на ядрено оръжие като такова;

Подкрепя за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

В ПОЛЗА НА: Президент Bedjaoui; Вицепрезидент Schwebel; Съдиите Oda, Guillaume, Ranjeva, Herczegh, Shi, Fleischhauer, Vereshchetin, Ferrari Bravo, Higgins;

СРЕЩУ: Съдиите Shahabuddeen, Weeramantry, Koroma.

В. Единодушно,

Заплаха, или използване на сила посредством ядрено оръжие, което е в противоречие с чл.2, параграф 4, от устава на Хартата на ООН и която не може да отговори на всички изисквания на член 51, е незаконна;

Г. Единодушно,

Заплаха, или използването на ядрено оръжие, трябва да бъдат съвместими с изискванията на международното право, приложимо при въоръжен конфликт и по-специално тези от принципите и нормите на международното хуманитарно право, както и със специфични задължения по договори и други действия, които изрично се занимават с ядрено оръжие;

Д. Със седем гласа срещу седем, като решаващ е гласът на Президента,

От горепосочените изисквания, следва че заплахата, или използването на ядрено оръжие, по принцип, биха били в противоречие с правилата на международното право, приложимо при въоръжен конфликт и по-специално принципите и правилата на международното хуманитарно право;

Въпреки това, с оглед на сегашното състояние на международното право, както и на фактическите елементи с които разполага, Съдът не може дефинитивно да заключи, дали заплахата, или използването на ядрено оръжие биха били законни, или незаконни в екстремни обстоятелства на самозащита, в които самото оцеляване на държавата би било под въпрос;

В ПОЛЗА НА: Президента Bedjaoui; Съдиите Ranjeva, Herczegh, Shi, Fleischhauer, Vereshchetin, Ferrari Bravo;

СРЕЩУ: Вицепрезидент Schwebel; Съдиите Oda, Guillaume, Shahabuddeen, Weeramantry, Koroma, Higgins.

Е. Единодушно,

Съществува задължение да се упражняват добросъвестно и да се доведат до приключване преговорите за ядрено разоръжаване във всичките им аспекти, под строг и ефикасен международен контрол.”

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Съдът е съставен както следва: Президент Bedjaoui, Вицепрезидент Schwebel; Съдии Oda, Guillaume, Shahabuddeen, Weeramantry, Ranjeva, Herczegh, Shi, Fleischhauer, Koroma, Vereshchetin, Ferrari Bravo, Higgins; Секретар Valencia-Ospina.

Президентът Bedjaoui, съдиите Herczegh, Shi, Vereshchetin и Ferrari Bravo приложиха декларации към консултативното становище на съда;

Съдиите Guillaume, Ranjeva и Fleischhauer приложиха отделни становища;

Вицепрезидентът Schwebel, съдиите Oda Shahabuddeen, Weeramantry, Koroma и Higgins приложиха различаващи се мнения.

Приложение VI:

Резолюция на Съвета на делегатите на Международния Червен кръст и Червения полумесец: Работа за премахване на ядрените оръжия (ноември 2011 г.)

Резолюция от 2011 г., приета от Съвета на делегатите на Международния червен кръст (Женева, 26 ноември 2011 г.)

Съветът на Делегатите,

дълбоко загрижени от разрушителната сила на ядрените оръжия, неописуемото човешко страдание, което те причиняват, трудността да се контролира тяхното въздействие в пространството и времето, заплахата, която те представляват за околната среда и за бъдещите поколения и рисковете от ескалация, които те създават,

също загрижени от продължаващото задържане на десетки хиляди ядрени бойни глави, разпространението на такива оръжия и постоянния риск, че те могат за бъдат отново използвани,

обезпокоени от сериозните последици от каквото и да е използване на ядрено оръжие по отношение на дейности за хуманитарни помощи и производство на храни в широки области на света,

вярвайки че, съществуването на ядрено оръжие повдига сериозни въпроси за степента на страданието, което хората са готови да нанесат, или да позволят по време на война,

приветствайки подновените дипломатически усилия за ядрено разоръжаване и по-специално ангажиментите поети от държавите на Срещата на върха от 2009 г. в ООН, на Съвета за сигурност, по въпросите на неразпространение на ядрените оръжия и ядреното разоръжаване, Конференцията за преглед на договора за неразпространение на ядреното

оръжие от 2010 г. и договорът между САЩ и Руската федерация, относно мерките за по-нататъшно намаляване и ограничаване на стратегическите нападателни оръжия,

също приветствайки ангажиментите, поети от държавите по най-високите нива в по-горните форуми, за да се създадат условия за свят без ядрено оръжие, чрез конкретни действия в областта на неразпространенията на ядрено оръжие и ядреното разоръжаване,

припомняйки консултативното становище от 1996 г. на Международния съд, който потвърди, че принципите и правилата на международното хуманитарно право се прилагат по отношение на ядрените оръжия и стигна до заключението, че заплахата, или използването на такива оръжия по принцип би било в противоречие с принципите и правилата на международното хуманитарно право,

като се позоваваме на показанията на оцелелите от атомните бомби, опитът на Червения кръст на Япония и Международният комитет на Червения кръст за подпомагане на жертвите на атомните взривове в Хирошима и Нагасаки, и знанията придобити чрез провежданото лечение на оцелелите след атомния взрив от Червения кръст на Япония и болниците,

имайки предвид, резолюциите относно оръжията за масово унищожение, по принцип и в частност унищожаването на ядрените оръжия приети от международните конференции на Червения кръст и Червения полумесец през 1948, 1952, 1957, 1965, 1969, 1977 и 1981 г.; на Съвета на делегатите през 2009 г., както и изявленията за ядрените оръжия, направени от Председателят на международния комитет на Червения кръст в Женева, дипломатическия корпус, през април 2010 г. и от Президентът на Международната федерация на Червения кръст и Червения полумесец, на нобеловите лауреати в Хирошима през ноември 2010 г.,

убедени че, движението на Червения кръст и Червения полумесец имат да играят историческа и важна роля в усилията за създаване на условия за свят без ядрено оръжие,

1. подчертава неизчислимото човешко страдание, което може да се очаква в резултат от използването на ядрените оръжия, липсата на всякакъв адекватен хуманитарен отговор и абсолютната наложителност да се предотврати такава употреба,
2. счита, че е трудно да се предвиди, как използването на ядрено оръжие би могло да бъде съвместимо с правилата на международното хуманитарно право и по специално правилата за разграничение, предпазливост и пропорционалност,
3. отправя призив към всички държави:
 - да гарантират, че ядрените оръжия никога няма да бъдат използвани отново, независимо от техните становища, относно законосъобразността на такива оръжия,

- да преследват добросъвестно и да сключат по спешност и с решителност преговори за забрана на употребата и пълното премахване на ядрените оръжия, чрез правно-обвързващо международно споразумение, въз основа на съществуващите ангажименти и международни задължения,

4. призовава всички компоненти на движението, използвайки рамките на хуманитарната дипломация:

- да се включат, колкото е възможно в дейности за повишаване на осведомеността сред обществеността, учени, здравни специалисти и политици относно катастрофалните хуманитарни последици от каквато и да е употреба на ядрено оръжие, въпроси на международното хуманитарно право, които възникват от такова използване и необходимостта от конкретни действия, водещи до забрана на употребата и премахването на такива оръжия,

- да се включат, доколкото е възможно в непрекъснат диалог с правителство и други заинтересовани страни по въпросите на хуманитарното и международно право, свързани с ядрените оръжия и да разпространят позицията на Движението, очертана в тази резолюция.

РЕЗОЛЮЦИЯ НА СЪВНОСИТЕЛИТЕ	
Международен комитет на червеният кръст	Малайзийско общество на червения кръст
Червен кръст на Австралия	Червен кръст на Микронезия
Червен кръст на Австрийски	Червен кръст на Мозамбик
Червен кръст на Азербайджан	Червен кръст на Нидерландия
Червен кръст на Белгия	Червен кръст на Нова Зеландия
Червен кръст на България	Червен кръст на Норвегия
Червен кръст на Канада	Червен кръст на Палау
Червеният кръст на островите Кук	Червен кръст на Папуа Нова Гвинея
Червен кръст на Чехия	Червен кръст на Филипините
Червен кръст на Дания	Червен кръст на Самоа
Червен кръст на Фуджи	Червен кръст на Швеция
Червен кръст на Иран	Червен кръст на Швейцария
Японско общество на червен кръст	Червен кръст на Тонга
Йорданско общество на националния Червен кръст	Червен кръст на Тринидад и Тобаго
Червен кръст на Кирибати	Червен кръст на Вануату
Червен кръст на Ливан	

Приложение VII:

Модел на Конвенцията за ядреното оръжие *

[Обобщение]

Общи задължения

Моделът на Конвенцията за ядрените оръжия (договор) забранява разработката, изпитването, производството, складирането, прехвърлянето, използването и заплахата от използване на ядрено оръжие. Държавите, притежаващи ядрено оръжие се задължават да унищожат ядрените си арсенали в серия от фази в продължение на 15 години. Договорът също така забранява производството на ядрено делящи се материали, от които могат да се произвеждат ядрено оръжие и изисква унищожение, или преобразуване на средствата за тяхната доставка, за да не може те да се използват за ядрено оръжие.

Агенция

Ще бъде създадена агенция за изпълнение на договора. Тя ще бъде отговорна за проверката, като гарантира спазване на правилата и вземането на решения и ще се състои от Конференция на страните по конвенцията, Изпълнителен съвет и Технически секретариат.

Проверка

Проверката ще включва декларации и доклади от държавите, рутинни инспекции, инспекции при поискване, фиксирани сензори на място, сателитна фотография, взимане на радио-изотопни проби, или други дистанционни сензори, споделяне на информация с други организации и граждански доклади (обществена проверка).

На подаващите информация граждани ще бъде на разположение защита за съобщаване на предположения за нарушение на конвенцията

Агенцията ще създаде международна система за мониторинг, за да събира информация и ще направи по-голямата част от тази информация достъпна чрез регистър. Информацията, която може да застраши търговски тайни, или националната сигурност ще се пази в тайна.

Разрешаване на конфликти

Договорът включва разпоредби за консултации, сътрудничество и установяване на факти, за да се изяснят и решат въпроси, свързани с интерпретацията, по отношение на спазването и други въпроси. Правен спор може да бъде отнесен до Международния съд, подпомагаш ядреното неразпространение и разоръжаването, по взаимно съгласие на държавите, страни по конвенцията. Агенцията може да поиска консултативно становище от Международния съд по правен спор.

Спазване и прилагане

Договорът предвижда стимули за спазване, плюс серия от стъпаловидни отговори за началото на неспазването, започвайки с консултации и уточнения, преговори и ако е необходимо - санкции или прибягване до Генералната асамблея на ООН и Съвета за сигурност.

Индивидуална отговорност

Ангажиментите ще се прилагат върху лица, както и върху държавите. Предвидени са процедури за задържане и справедлив процес на лица, обвинени в извършване на престъпления по договора.

Фази на унищожаване

Договорът подчертава серия от пет фази за премахване на ядрените оръжия. Стъпките в тези фази, включват постепенно намаляване на запасите, сваляне на ядрените оръжия от активна бойна готовност, премахване на разположените оръжия, премахване на ядрените бойни глави от средствата за тяхната доставка, дезактивиране на бойните глави, премахване и унищожаване на „кладенците” и поставянето на ядрено дялящите се материали под международен контрол. В началните фази, САЩ и Русия са длъжни да направят най-дълбоките съкращения в ядрените си арсенали.

Финансиране

Договорът задължава държавите, притежаващи ядрено оръжие да покрият разходите за премахване на ядрените си арсенали, но създава Международен фонд за подпомагане на държавите, които могат да имат финансови затруднения за посрещане на задължения.

Ядрен материал и ядрена енергия

Договорът забранява производството на всякакви ядрено дялящи се материали или такива, които могат да бъдат използвани за направата на атомна бомба, включително плутоний и високо обогатен уран. Ниско обогатеният уран е разрешен за ядрената енергетика, но договорът включва допълнителен протокол, който установява програма за енергийна помощ на държавите, страни по договора, решили да не разработват ядрена енергия, или постепенно да премахнат съществуващите програми за ядрена енергия.

* Пълният документ е наличен на езиците на ООН (арабски, китайски, английски, френски, руски и испански) на: www.un.org/Docs/journal/asp/ws.asp?m=A/62/650.

Приложение VIII:

Изявления на високо ниво и доклади в подкрепа на свят свободен от ядрено оръжие

Изявления

Австралия: Malcolm Fraser, Gustav Nossal, Barry Jones, Peter Gration, John Sanderson, Tilman Ruff. *Imagine there's no bomb*, National Times, 8 April 2009.

Белгия: Willy Claes, Guy Verhofstadt, Jean-Luc Dehaene, Louis Michel. *Toward a Nuclear Weapons Free World*, De Standaard, 19 February 2010.

Канада: Jean Chrétien, Joe Clark, Ed Broadbent, Lloyd Axworthy. *Toward a World Without Nuclear Weapons*, The Globe and Mail, 25 March 2010.

Франция: Alain Juppe, Michel Rocard, Alain Richard, Bernard Norlain. *Global Nuclear Disarmament, the Only Means to Prevent Anarchic Proliferation*, Le Monde, 14 October 2009.

Германия: Helmut Schmidt, Richard von Weizsäcker, Egon Bahr, Hans-Dietrich Genscher. *Toward a Nuclear-Free World: a German view*, International Herald Tribune, 9 January 2009.

Италия: Massimo D'Alema, Gianfranco Fini, Giorgio La Malfa, Arturo Parisi, Francesco Calogero. *For a World Free of Nuclear Weapons*, Corriere della Sera, 24 July 2008.

Нидерландия: Ruud Lubbers, Max van der Stoep, Hans van Mierlo, Frits Korthals. *Toward a Nuclear Weapon Free World*, NRC Handelsblad, 23 November 2009.

Норвегия: Odvar Nordli, Gro Harlem Brundtland, Kåre Willoch, Kjell Magne Bondevik, Thorvald Stoltenberg. *A Nuclear Weapon-Free World*, Aftenposten, 4 June 2009.

Полша: Aleksander Kwaśniewski, Tadeusz Mazowiecki, Lech Wałęsa. *The Unthinkable Becomes Thinkable: Towards Elimination of Nuclear Weapons*, Gazeta Wyborcza, 6 April 2009.

Република Корея: Lee Hong-Ko, Han Sung Joo, Park Kwan-Yong, Paik Sun-Yop. *A roadmap for a nuclear free world*, Korea JoongAng Daily, 22 June 2010.

Руска федерация: Yevgeny Primakov, Igor Ivanov. *Moving from Nuclear Deterrence to Mutual Security*, Izvestia Daily, 14 October 2010.

Швеция: Ingvar Carlsson, Hans Blix, Karin Söder, Rolf Ekeus. *Swedish Declaration on the Elimination of Nuclear Weapons*, Dagens Nyheter, 11 April 2010.

Великобритания: Douglas Hurd, Malcolm Rifkind, David Owen, George Robertson. *Start worrying and learn to ditch the bomb: It won't be easy, but a world free of nuclear weapons is possible*, The Times, 30 June 2008.

Великобритания: Field Marshall Lord Bramall, General Lord Ramsbotham, General Sir Hugh Beach. *UK does not need a nuclear deterrent*, The Times, 16 January 2009.

САЩ: George Shultz, William Perry, Henry Kissinger, Sam Nunn. *A World Free of Nuclear Weapons*, Wall Street Journal, 4 January 2007.

Доклади

Report of the Canberra Commission on the Elimination of Nuclear Weapons. August 1996.

Facing Nuclear Dangers: An Action Plan for the 21st Century

Report of the Tokyo Forum for Nuclear Non-Proliferation and Disarmament. 25 July 1999.

Weapons of Terror: Freeing the World of Nuclear, Biological and Chemical Arms. WMD Commission Final Report, May 2006.

Eliminating Nuclear Threats: A Practical Agenda for Global Policymakers. Gareth Evans, Yoriko Kawaguchi. Report of the International Commission on Nuclear Non-Proliferation and Disarmament, 2009.

ПРЕПРАТКИ

- 1 За пълният текст на Резолюцията виж Приложение II на това Ръководство.
- 2 За пълният текст на Декларацията виж <http://www.ipu.org/splz-e/speakers10/>.
- 3 Kuhn, Jim. Ronald Reagan in Private: A Memoir of My Years in the White House. New York: Sentinel, 2004 г.
- 4 Рискове произтичащи от ядрени операции в мирно време: Доклад от презентация на Bruce Blair Sameer Kanal, Nuclear Abolition Forum, Issue 1 октомври 2011 г., World Future Council, London.
- 5 Встъпително изказване на мрежата на ръководителите на азиатско-тихоокеанския район за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване, Seoul, декември 2011 г. на: <http://apl-n.org/wordpress/wp-content/uploads/2011/03/APLNInaugMediaReleaseSeoul.pdf>.
- 6 Срещата на върха в Йейл предупреждава за растящите ядрени опасности, New Haven Register, 18 февруари 2012 г.
- 7 Роналд Рейгън, реч по време на посещението му в Китай, 30 април 1984 г.
- 8 Резолюция 1 (I) на Генералната асамблея на ООН, 24 януари 1946 г.
- 9 Договор за неразпространение на ядрените оръжия (“NPT”), Чл. IV, отворен за подпис на 1 юли 1968 г.
- 10 Консултативно становище на Международния съд, относно законосъобразността на заплахата и използването на ядрени оръжия (“Консултативно становище за ядрените оръжия”), 8 юли 1996 г., ICJ Reports (1996) 226, Para. 2F, dispositif. [underline added]
- 11 Най-скорошна: Резолюция 65/76 на Генералната асамблея на ООН, 13 януари 2011 г.
- 12 Практически стъпки за систематични и прогресивни усилия за изпълнение на Чл. VI от Договора за неразпространение на ядрените оръжия приет на конференцията на държавите страни по договора за неразпространение на ядреното оръжие от 2000 г.
- 13 Заключителен документ на конференцията на държавите страни по договора за неразпространение на ядреното оръжие от 2010 г. (hereafter “Final Document”), Volume I, UN document NPT/CONF.2010/50, p. 20, at:
[http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=NPT/CONF.2010/50%20\(VOL.I\)](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=NPT/CONF.2010/50%20(VOL.I)).
- 14 Всеобщ закон за забрана на ядреното оръжие, брифинг за парламентаристи, ноември 2011 г., на: <http://www.gsainstitute.org/mpi/pubs/A%20Global%20Law-nov11.pdf>.
- 15 Процесът от Отава за ядрените бомби, Alyn Ware, The Embassy: Canada’s Foreign Policy Weekly, at: www.gsainstitute.org/gsi/docs/11_10_10_Ware.pdf.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

16 Изявление на председателя на Съвета за сигурност на ООН (S/23500), 31 януари 1992 г. на: http://www.francetnp2010.fr/IMG/pdf/Declaration_CSNU_1992.pdf.

17 Дебати на Съвета за сигурност на ООН по разоръжаването по Хартата, Чл. 26, UN Press, 19 ноември, на: <http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sc9501.doc.htm>.

18 Резолюция 1887 на Съвета за сигурност на ООН, 24 септември 2009 г.

19 Изявление на председателя на Съвета за сигурност на ООН (S/PRST/2012/14), 19 април 2012 г., на: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N12/301/09/PDF/N1230109.pdf?OpenElement>.

20 George P. Shultz, Henry A. Kissinger, William J. Perry, Sam Nunn, “A world free of nuclear weapons,” Wall Street Journal, 4 януари 2007 г.

21 Преглед на тези изявления в подкрепа за свят без ядрени оръжия е наличен на: <http://www.abolitionforum.org/site/topicsthemes/political-statements/>.

22 Генералният секретар на ООН Бан Ки-Мун, “The United Nations and Security in a Nuclear-Weapon-Free-World,” 24 октомври 2008 г., на: <http://www.un.org/disarmament/WMD/Nuclear/sg5point.shtml>.

23 За пълният текст на Резолюцията виж Приложение II от това Ръководство.

24 Окончателен документ, стр.20.

25 Модел на Конвенцията за ядрените оръжия: „Конвенция за забраната, разработката, изпробване, производство, складиране, трансфер, употреба или заплахата от употреба на ядрени оръжия и тяхното премахване”, UN Doc A/C.1/52/7 (1997 original version) and UN Doc A/62/650 (2007 revised version).

26 Конференция за преглед от 2010 г. на Договора за неразпространение на ядрените оръжия, *окончателен документ*, (“Final Document”), Volume I, UN document NPT/CONF.2010/50, стр. 20.

27 Съвет за взаимодействие, състоящ се от 20 бивши правителствени ръководители – подкрепя конвенцията за ядрените оръжия, Abolition 2000 Updates, юни 2011 г. на: http://www.abolition2000.org/?page_id=1753#1.

28 Виж „Международна конференция на високо ниво за забрана на ядрените оръжия”, цитат от срещата на високо равнище на лидерите от Латинска Америка, Abolition 2000 Updates, декември 2011 г. на: <https://sites.google.com/site/abolitionupdates/december-2011/latin-american-leaders-say-convene-a-summit>.

29 Към октомври 2012 г., дата на публикуване на настоящото Ръководство.

30 Това включва пламенните речи на Генералния секретар на ООН на Конференцията по разоръжаване и срещата на високо равнище, проведена на 24 септември 2010 г., относно ревитализирането на работата на конференцията и стремеж към многостранни преговори за разоръжаването, виж UN Doc A/65/496, 14 октомври 2010 г., на: www.reachingcriticalwill.org/political/cd/2010/papers/part3/HLM-ChairSummary.pdf.

31 Виж проекта за резолюция на ООН „Придвижване напред на преговорите за многостранно разоръжаване, предложени Австрия, Мексико и Норвегия”, A/C.1/66/L.21/Rev.1, на: www.reachingcriticalwill.org/political/1com/1com11/res/L21Rev1.pdf.

32 Sameer Kanal, “Рисковете произтичащи от ядрени операции в мирно време”, доклад от презентация на Bruce Blair, форум за премахване на ядреното оръжие, Issue No. 1, 2011, на: <http://www.abolitionforum.org/site/wp-content/uploads/2011/10/NAF-First-issue.online-version.pdf>.

33 Matthew Bunn, Anthony Wier, и John P. Holdren, “Контролиране на ядрените глави и материали”, доклад и план за действие: ”Проект за управление на атома”, Belfer Center for Science and International Affairs, John F. Kennedy School of Government, Harvard University, 2007 г.

34 Richard G. Lugar, “Проучване на Lugar за заплахите от разпространението от ядрени оръжия и отговорите”, Office of Senator Lugar, Washington D.C., юни 2005 г.

35 O. B. Toon, R. P. Turco, A. Robock, C. Bardeen, L. Oman, and G. L. Stenchikov, “Атмосферни ефекти и социални последици на регионалните ядрени конфликти и действия на индивидуален ядрен” Atmospheric Chemistry and Physics, Issue 7, 1973-2002, doi:10.5194/acp-7-1973-2007, 2007 г. Виж проучване на връзките между климатичните промени и ядрената сигурност, J. Scheffran, “Промени в климата, ядрени рискове и ядрено разоръжаване: От ядрени заплахи към устойчив мир”, World Future Council Report, 2011 г.

36 На същото място, стр. 19.

37 Ванкувърска декларация: “Върховенството на закона за свят, свободен от ядрени оръжия” приета на 11 февруари 2011 г., на: <http://www.thesimonsfoundation.ca/resources/vancouver-declaration-law%E2%80%99s-imperative-urgent-achievement-nuclear-weapon-free-world>.

38 Съвет на делегатите на Международното движение на Червения кръст и Червения полумесец, Резолюция 1, приета на 26 ноември 2011 г.

39 George P. Shultz, Henry A. Kissinger, William J. Perry, Sam Nunn, “Свят, свободен от ядрени оръжия”, Wall Street Journal, 4 януари 2007 г.

40 „Римска декларация” на нобеловите лауреати за мир, 7^{-ма} среща на върха на нобеловите лауреати за мир, Рим ноември 2006 г.

41 Bruce G. Blair, Matthew A. Brown, “Проучване на цената на ядрените оръжия” Global Zero технически доклад, юни 2011 г., на: <http://www.globalzero.org/files/scott/Global%20Zero%20Cost%20Study%2C%20June%202011.pdf>.

42 Писмо на Генералния секретар на ООН до всички парламенти от 24 февруари 2010 г., на: http://www.gsinstitute.org/pnnd/docs/UNSG_Eng.pdf.

43 Окончателен документ, стр. 20.

44 Договор за неразпространение на ядрено оръжие (ДЗНЯО), Чл. VI.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

45 Някои биха казали, че задължението да не се сдобиваме с ядрени оръжия е ограничено до страните по договора за неразпространение на ядрено оръжие. Други биха казали, че нормата за неразпространение на ядрено оръжие неразчита единствено на договора за неразпространение на ядрено оръжие, но е разработена да се превърне в обичайна норма, като по този начин се прилага за всички неядрени страни.

46 За пълния текст на резолюцията виж Приложение II от това Ръководство.

47 Окончателен документ стр. 21.

48 Договорът за ядреното оръжие със среден обseg на действие е на:

<http://www.state.gov/www/global/arms/treaties/inf1.html>. Първоначално забраната за ядрените въоръжения със среден обseg на действие се прилагаха само за силите на САЩ и СССР, но след разпадането на Съветския съюз, членството в договора се разшири през 1991 г., за да се включат държавите наследници: Беларус, Казахстан и Украйна. Туркменистан и Узбекистан притежаваха ядрени съоръжения със среден обseg на действие, но се въздържат от срещи по договора със съгласието на другите държави по договор.

49 Правата на държавите по договора за провеждане на проверки на място приключиха на 31 май 2001 г., но използването на сателити за наблюдение и за събиране на данни продължава. Договорът е със неограничен срок на действие и по този начин държавите по договора могат да свикват специална комисия за проверка – орган за изпълнението на договора, по всяко време, което продължава да се случва и днес.

50 За пълния текст на резолюцията виж Приложение II от това Ръководство.

51 START I е наличен на: <http://www.state.gov/www/global/arms/starthtm/start/toc.html>.

52 Разпадането на Съветския съюз забави влизането на договора в сила с три години и половина. И все пак САЩ и СССР бяха започнали премахването на техните стратегически ядрени сили и тежки бомбардировачи доста преди очакваната дата за влизане в сила.

53 START I също изискваше от Беларус, Казахстан и Украйна да премахнат своите стратегически нападателни оръжия.

54 Конкретно и САЩ и СССР настояваха за техники за проверка, които позволяваха на всяко правителство да получи достъп до определени бази и да наблюдава ракетно-ядрените програми на другата държава.

55 START I приключи на 5 декември 2009 г.

56 Прегледът на стратегическата отбрана и сигурността е на: http://www.direct.gov.uk/prod_consum_dg/groups/dg_digitalassets/@dg/@en/documents/digitalasset/dg_191634.pdf?CID=PDF&PLA=furl&CRE=sdsr.

57 New START е на: <http://www.state.gov/documents/organization/140035.pdf>.

58 New START замени START I от 1991, чийто срок на действие изтече през декември 2009 г., и замени договора за намаление на стратегическите нападателни оръжия (SORT), който беше прекратен, когато New START влезе в сила.

59 Отличен анализ, статия по статия, е представен от Държавния департамент на САЩ на: <http://www.state.gov/documents/organization/142041.pdf>.

60 В изявлението на държавната Дума по ратификацията се казва че: „Въпросите отнасящи се до потенциалните намаления и ограничения на нестратегическите ядрени оръжия, трябва да се разглежда в комплекс от други проблеми на контрола на въоръженията, включително разгръщането на балистична система за противоракетна отбрана, планове за създаване и разполагане на стратегически средства за доставка, въоръжени с неядрени оръжия, и риск от милитаризация на космоса, както и съществуващата количествена и качествена разлика в конвенционалните оръжия, въз основа на необходимостта от подържаното на стратегическа стабилност и стриктно спазване на принципа на равно третиране и неделима сигурност за всички.” на: http://ntc.duma.gov.ru/duma_na/asozd/asozd_text.php?nm=4764-5%20%C3%C4&dt=2011.

61 Тактически ядрени оръжия на САЩ в Европа, 2011 г., Robert S. Norris и Hans M. Kristensen, Бюлетин на атомните учени, 22 декември 2010 г., на: <http://bos.sagepub.com/content/67/1/64.full.pdf+html>.

62 Pavel Podvig, “Какво да правим с тактическите ядрени оръжия”, Бюлетин на атомните учени, 25 февруари 2010 г., на: <http://www.thebulletin.org/web-edition/columnists/pavel-podvig/what-to-do-about-tactical-nuclear-weapons>.

63 “Оръжия на терора: Освобождаване на света от ядрени, биологически и химически оръжия”, Комисия по оръжията за масово унищожение, 1 юни 2006 г, стр. 97, на: http://www.blixassociates.com/wp-content/uploads/2011/02/Weapons_of_Terror.pdf.

64 На същото място, стр. 98.

65 “Доклад за разпространението на ядрените оръжия през 2004 г.”, Комитет за наука и техника към парламентарната асамблея на НАТО от ноември 2004 г., на: <http://www.nato-pa.int/Default.asp?SHORTCUT491>.

66 “Нестратегически ядрени оръжия на САЩ в Европа: Фундаментален дебат на НАТО”, Парламентарна асамблея на НАТО, Подкомитета за наука и техника, 15 ноември 2010, на: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=2083>.

67 Договор за неразпространение на ядреното оръжие, Параграфи I и II.

68 Susi Snyder, Wilbert van der Zeijden, “Въпроси на изтеглянето – „Какво казват държавите от НАТО, относно бъдещето на тактическите ядрени оръжия”, Pax Christi IKV, Нидерландия, март 2011 г.

69 Доклад за преглед на ядрения статут, април 2010 г., Министерство на отбраната на САЩ.

70 Договор за пълна забрана на ядрените опити на: http://www.stbto.org/fileadmin/content/treaty/treaty_text.pdf.

71 За пълния текст на резолюцията виж Приложение II от това Ръководство.

72 Виж: http://www.un.org/disarmament/content/news/indonesia_stbt/.

73 Виж “След приемането на закона за забраната RI иска САЩ да следват”, Jakarta Post, 7 декември 2011 г., на: <http://www.thejakartapost.com/news/2011/12/07/after-passing-test-ban-ri-asks-us-follow.html>.

74 Виж “Индонезия депозира инструмент за ратифицирането на всеобхватен договор за пълна забрана за ядрените опити”, прессъобщение на Организацията за договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, 6 февруари 2012 г., на: http://www.un.org/disarmament/content/news/indonesia_stbt/.

75 Виж “Blix призовава САЩ да ратифицира Договора за всеобхватна забрана за ядрените опити” Global Security Newswire, 8 ноември 2004 г., на: <http://www.nti.org/gsn/article/blix-calls-on-united-states-to-ratify-stbt/>.

76 През септември 2009 г., Държавният секретар, Хилари Клинтън заяви на Конференцията за влизането в сила на Всеобхватния договор за забрана на ядрените опити (Конференция за договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, Чл. XIV), че договора за всеобхватна забрана на ядрените опити е „неразделна част от дневния ред за контрол на неразпространението на ядрени оръжия” и посочи че администрацията е започнала сериозна работа за да осигури ратифицирането на договора от Сената на САЩ. През март 2011 г., националният съветник по сигурността на САЩ, Tom Donilon посочи че администрацията на Обама „се ангажира да работи с двете партии в Сената за да ратифицира договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, точно както с New START”. Той добави, че администрацията на Обама ще обърне внимание на редица съществени точки както го направи в случая на „Сената и американския народ: Първо, ратифицирането на договора за всеобхватна забрана на ядрените опити служи на американските национални интереси в областта на сигурността, защото това ще подтикне останалите да ратифицират договора и по този начин ще укрепят правните и политически пречки за възобновяването на ядрените опити, които ще засилят натрупването на ядрени оръжия в Азия. Второ, повече от десетилетие откакто Сената за първи път обсъди и отхвърли договора за всеобхватна забрана на ядрените опити, ние сме в по-силна позиция за ефективна проверка на договора, чрез глобална система за мониториране, създадена по силата на договора и нашите собствени подсилени национални възможности.”

77 Повече информация за RECA е налична на: <http://www.justice.gov/civil/common/reca.html>.

78 Текстът на закона е наличен (на френски език) на: <http://www.assemblee-nationale.fr/13/ta/ta0308.asp>.

79 Виж „Само закрий очите си – Жертвите в продължение на десетки години ядрени опити във Френска Полинезия” (превод от) Le Monde, 8 юни 2012 г., на: <http://worldcrunch.com/node/5536>.

80 За пълния текст на Резолюцията виж Приложение II от това Ръководство.

81 Виж “Доклад от 2011 г. за ядрено-делими материали: арсеналите с ядрени оръжия и производство”, Международен панел за ядрено-делими януари 2012 г., на: <http://fissilematerials.org/library/gfmr11.pdf>.

82 Повече информация за глобалното партньорство е налична на: <http://www.g8-g20.com/g8-g20/g8/english/-fiches/the-global-partnership-against-the-spread-of.884.html>.

83 Резолюция 1148 на Генералната асамблея на ООН от ноември 1957 г., на: <http://fissilematerials.org/library/unga4875.pdf>.

84 резолюция 48/75L, на Генералната асамблея на ООН от декември 1993 г., на: www.ipfmlibrary.org/unga4875.pdf.

85 Повече информация е налична на: <http://www.state.gov/t/isn/58381.htm>.

86 Законът Nunn-Lugar беше законодателен акт, озаглавен „Съветски закон от 1991 г. за намаляване на ядрената заплаха”, който беше в резултат от споразумението между президента на СССР, Михаил Горбачов и президента на САЩ, Джордж Буш, работещи заедно за диспозицията, демонтирането и унищожаването на ядреното оръжие в СССР.

87 Оценка на постиженията на Програмата Nunn-Lugar е налична на: <http://lugar.senate.gov/nunnlugar/scorecard.html>.

88 Например от 2004 г. до 2007 г., той помогна на Албания да унищожи новооткрития арсенал от химически оръжия. През 2010 г., сенатор Lugar предприе мисия в Източна Африка, за да помогне осигуряването на смъртоносни биологически болести, които можеха да бъдат използвани за биотероризъм и унищожаване на смъртоносни въоръжения.

89 Richard Lugar, в реч относно „Бъдещето на сътрудничеството САЩ и Русия за контрол над въоръжението”, център „Карнеги” в Москва, 28 август 2007 г., на: http://www.carnegieendowment.org/files/senator_lugar_speech.pdf.

90 Matthew Bunn, Anthony Wier, и John P. Holdren, „Контролиране на ядрените бойни глави и материали: доклад и план за действие”, Проект за управление на атома, Belfer Center for Science and International Affairs, John F. Kennedy School of Government, Harvard University, 2007 г.

91 Виж бележка 34.

92 Sam Nunn, коментари направени по време на показването на “Nuclear Tipping Point” в Белия дом, 6 април 2010 г., на: <http://www.nti.org/newsroom/news/white-house-screening-nuclear-tipping-point/>.

93 Повече информация, относно Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН от 28 април 2004 г. е налична на: <http://www.un.org/en/sc/1540/>.

94 Конвенцията за ядрения тероризъм е налична на: <http://treaties.un.org/doc/db/Terrorism/english-18-15.pdf>.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

95 Чл. 8 от Конвенцията за ядрения тероризъм.

96 Наш акцент.

97 Доклад на Нова Зеландия до Комитета за сигурност на ООН 1540 от 29 октомври 2004 г., стр. 2, на: http://www.nti.org/media/pdfs/new-zealand-1540-initial-report.pdf?_=1317044217 (наш акцент).

98 На същото място.

99 На същото място, стр.10.

100 Romeo Dallaire, обръщение към канадския сенат на второто четене на проектозакон S-9, 17 май 2012 г., на: http://www.parl.gc.ca/Content/Sen/Chamber/411/Debates/081db_2012-05-17-e.htm.

101 На същото място.

102 „Премахване на ядрената заплаха: практическа програма за световни политици”, Международна комисия за ядрено неразпространение и разоръжаване, ноември 2009 г., на: <http://icnnd.org/Reference/reports/ent/index.html>.

103 Писмо до президента Barack Obama от Ed Markey, 16 ноември 2009 г., на: <http://www.gsinstitute.org/pnnd/docs/11.16.09nuclearposturereview.pdf>.

104 Преглед на ядрената стратегия

105 Доклад на неформалната група за план за действие „Министър председател Rajiv Gandhi за свобода от ядрени оръжия и свят без насилие, 1988 г.” 20 август 2011 г., на: <http://www.gsinstitute.org/gsi/docs/RGAP.pdf>.

106 „Активно ангажиране, модерна отбрана: Стратегическа концепция за отбрана и сигурност на членовете на НАТО”, 20 ноември 2010 г., стр. 23, на: http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_publications/20120214_strategic-concept-2010-eng.pdf.

107 На същото място., стр. 5.

108 Доклад наличен на: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=2083>.

109 Доклад наличен на: <http://www.nato-pa.int/default.asp?SHORTCUT=2437>.

110 Отговор наличен на: <http://www.gsinstitute.org/pnnd/updates/32.html#9>.

111 На същото място.

112 За пълния текст на Резолюцията виж Приложение II на това Ръководство.

113 Чл. VII, Договор за неразпространение на ядреното оръжие „Нищо в този договор не засяга правото на всяка група държави да сключват регионални договори, с оглед гарантирането на пълна липса на ядрено оръжие в техните съответни територии.”

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

114 Резолюция 3472 В (1975) на Генералната асамблея на ООН, определя зоната свободна от ядрено оръжие като „... всяка зона, призната като такава от Генералната асамблея на ООН, която всяка група държави в свободно упражняване на техния суверенитет е установила чрез договор или конвенция при която:

(а) статутът на пълна липса на ядрено оръжие, на който зоната ще бъде предмет, включително процедурата за определяне на границите на зоната;

(б) установява се международна система за проверка и контрол, за да гарантира спазването на задълженията, произтичащи от този статут.”

115 Текстът на договора е наличен на: <http://www.iaea.org/Publications/Documents/Treaties/tlatelolco.html>.

116 Текстът на договора е наличен на: <http://cns.miis.edu/inventory/pdfs/spnfz.pdf>.

117 Текстът на договора е наличен на: <http://cns.miis.edu/inventory/pdfs/seanwzfz.pdf>.

118 Текстът на договора е наличен на: http://www.fas.org/programs/ssp/nukes/ArmsControl_NEW/nonproliferation/NFZ/NP-NFZ-CA-TXT.html.

119 Текстът на договора е наличен на: <http://cns.miis.edu/inventory/pdfs/aptanwzfz.pdf>.

120 Текстът на договора е наличен на: http://www.antarctica.ac.uk/about_antarctica/geopolitical/treaty/update_1959.php.

121 Текстът на договора е наличен на: <http://www.state.gov/www/global/arms/treaties/space1.html>.

122 Текстът на договора е наличен на: <http://www.state.gov/www/global/arms/treaties/seabed1.html>.

123 Изявлението е налично на: <http://nautilus.org/napsnet/napsnet-policy-forum/strategy-for-a-northeast-asia-nuclear-weapon-free-zone-as-a-step-to-common-security/iii-statement-of-support>.

124 „Свят свободен от ядрено оръжие: Всички ние сме отговорни”, реч на Holger Nielsen, член на Парламента на Дания на конференцията Pugwash за ядрено разоръжаване и неразпространение, Copenhagen, 17 ноември 2008 г. Доклад от симпозиума е наличен на: <http://www.pugwash.org/reports/nw/nptreport-dec08.pdf>.

125 Законопроектът е наличен на: <http://www.parl.gc.ca/HousePublications/Publication.aspx?Docid=4960270&file=4>.

126 Виж Резолюция 64/26 на Генералната асамблея на ООН от 14 януари 2010 г., на: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/463/39/PDF/N0946339.pdf?OpenElement>.

127 Изявлението е налично на: http://www.gsinsitute.org/pnnd/docs/MEWMDZ_2011.pdf.

128 Виж „Обама иска одобрението на сената за протоколи на две зони, свободни от ядрено оръжие”, CNS Feature Stories, 6 май 2011 г., на: http://cns.miis.edu/stories/110506_obama_nwzfz.htm.

129 Другите три зони не изключват изрично транзитния превоз на ядрени материали от държавите притежаващи ядрено оръжие, и общата практика на държавите притежаващи ядрено оръжие, които не трябва да декларират дали на борда на техните съдове има ядрено оръжие.

130 Patricia Lewis, „Проверка, спазване и изпълнение”, Премахване на ядреното оръжие: дебат между George Perkovich и James Acton (издатели), стр. 233 – 240, 2009 г., на: http://www.carnegieendowment.org/files/abolishing_nuclear_weapons_debate.pdf.

131 Окончателен документ, стр. 20.

132 На същото място.

133 Повече информация за Центъра за всеобщ мониторинг е налична на: <http://www.cmc.sandia.gov/>.

134 Виж “Центърът за всеобщ мониторинг: Първите десет години,” Arian Pregenzer, юли 2004 г., на: <http://www.cmc.sandia.gov/isn/jul04isn.pdf>.

135 Службата за създаване на ядрени оръжия отговаря за производството, поддръжката и демонтажа на ядрените бойни глави на Великобритания (Trident).

136 Виж Garry J. George, Martin D. Ley, „Контрол на ядрените бойни глави, проучване на AWE,” Verification Yearbook 2001 г., стр. 189 – 206, 2001 г., на: http://www.vertic.org/media/Archived_Publications/Yearbooks/2001/VY01_George-Ley.pdf.

137 Повече информация за подготвителната комисия по организацията по Договора за всеобхватна забрана на ядрените опити на: <http://www.ctbto.org/verification-regime/>.

138 За пълния текст на резолюцията виж Приложение II от това Ръководство.

139 Проектът на управлявания достъп се занимава с това как неоторизиран персонал на инспектиращата страна, от държава непритежаваща ядрено оръжие ще получи достъп до ”чувствителни съоръжения” или „контролирани райони” на страната домакин на ядреното оръжие, при условията на договорена процедура. Фиктивни упражнения (запознаване с посещението, последвано от посещение за мониторинг) бяха успешно проведени между двете държави, като VERTIC действа като независим наблюдател. Тези упражнения подчертаха значението на контрола върху информацията, оборудването и достъпа на персонал в райони с различни изисквания за сигурност, както и необходимостта от подобряване на процедурите, поддържащи такъв контрол.

140 Проектът „информационна бариера” накара екипа от експерти на Великобритания и Норвегия да разработят инструмент, който в комбинация с други техники на инспекция може да провери дали процеса на демонтаж на ядрена бойна глава е в съответствие с декларацията на страната домакин. Целта на „информационната бариера” и да се защитят чувствителни или пролиферативни данни за измервания да преминат към инспектиращата страна. Съществено за успеха на системата за проверка е инспектиращата страна и страната домакин да имат пълно доверие и увереност в действието на предложената система за информационна бариера.

141 Виж бележка 42.

142 Тези оценки обхващат широка гама от разходи свързани с ядрени оръжия, включително неплатени/отсрочени разходи по околната среда и здравни разходи, противоракетна отбрана за защита срещу ядрени оръжия, намаляване на ядрената заплаха и управление на инцидентите. От друга страна правителството оценява като цяло само покриването на „основните разходи”, т.е. поддръжката на ядрени сили. Като цяло не са включени разходните категории за въздушна отбрана, разузнаването и съответните разходи за борба с подводниците и ядрено оръжие.

143 „Don’t Bank on the Bomb”, от март 2012 г., налично на: <http://www.dontbankonthebomb.com>.

144 Виж „More Light on Nuclear Budget Numbers”, Ploughshares Blog, 1 декември 2011 г., на: <http://www.ploughshares.org/blog/2011-12-01/more-light-nuclear-budget-numbers>.

145 Виж „Преглед на ядрената стратегия”, Hans M. Kristensen, Nuclear Information Project, 8 януари 2002 г., на: http://www.fas.org/blog/ssp/united_states/NPR2001re.pdf.

146 Виж „Конгресът спира финансирането за проучвания за нови оръжия” David Ruppe, Global Security Newswire, 22 ноември 2004 г., на: <http://www.nti.org/gsn/article/congress-cancels-funding-for-new-weapons-research/>.

147 Виж „До Суперкомитета: Замразете ядрените бомби, финансирайте бъдещето”, прессъобщение от офиса на конгресмен Ed Markey, 11 октомври 2011 г., на: <http://markey.house.gov/press-release/oct-11-2011-super-committee-freeze-nukes-fund-future>.

148 На същото място.

149 Виж „Markey представя закона SANE, за предприемане на мерки за ограничаване на раздутия бюджет за ядрено оръжие”, прессъобщение от офиса на конгресмен Ed Markey, 8 февруари 2012 г., на: <http://markey.house.gov/press-release/markey-introduces-sane-act>

cut-bloated-nuclear-weapons-budget. Копие от закона е налично на: https://fcnl.org/assets/issues/nuclear/Markey_SANE_HR3974.pdf.

150 Етични насоки за Държавен пенсионен фонд - Global (“Ethical Guidelines”), точка 1, приета от Министерството на финансите на 19 ноември 2004 г.; заменя насоките за наблюдение и изключване на компании от Държавния пенсионен фонд - Global’s investment universe (“Ethical Guidelines”), приети от Министерството на финансите на 1 март 2010 г.

151 Международното хуманитарно право признава тези принципи като: 1) Принцип на пропорционалност, който се отнася до оръжия, които чрез тяхната нормална употреба водят до ненужно страдание или излишно нараняване и 2) Принцип на разграничение, който се отнася до оръжия, които не правят разлика между военни и цивилни цели.

152 Например: Белгия, Люксембург и Ирландия са приели национални мерки за забрана на инвестициите в касетъчни боеприпаси. Резолюцията на европейския парламент от 2007 г. призовава държавите от ЕС да последват техния пример при приемането на национални мерки за пълна забрана на използването, производството, износа и складирането на касетъчни бомби.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

Австралия, Дания, Нидерландия, Нова Зеландия и Швейцария са на различни етапи от приемането на парламентарни действия за такива инвестиции. Подобни законодателни мерки са предприети по отношение на забраната за инвестиции в производители на противопехотни мини.

153 Докладът на Комитета Graver 7 ноември 2003 г.

154 Компании, които са изключени досега: BAE Systems Plc., Boeing Co., EADS Co. (including its subsidiary), EADS Finance B.V., Finmeccanica Sp.A., GenCorp Inc., Honeywell International Inc., Northrop Grumman Corp., United Technologies Corp., Safran SA, Serco Group Plc., United Technologies Corp. Виж годишен одклад от 2007 г., Съвет по етика към Държавния пенсионен фонд – Global, 2007 г.

155 Виж „Парламентарни резолюции, подкрепящи Конвенцията за ядрените оръжия”, Парламентаристи за ядрено неразпространение и разоръжаване на:
http://www.gsinsitute.org/pnnd/docs/NWC_parliamentary_resolutions.pdf.

156 На същото място.

157 За резюмето на консултативното становище на международния съд виж Приложение V на това Ръководство. Документите по случая са налични на: <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=4&k=e1&p3=4&case=95>.

158 За резюмето на консултативното становище на международния съд виж Приложение V на това Ръководство.

159 На същото място, стр. 19.

160 Виж бележка 37.

161 Съветът на делегациите на Международния червен кръст и движението на Червения полумесец, Резолюция 1, приета на 26 ноември 2011 г.

162 Виж „Министърът на външните работи на Норвегия до парламента: Ядрени оръжия или законът?”, Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване, изменение 32, април 2012 г., на: <http://www.gsinsitute.org/pnnd/updates/32.html>.

163 Неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване.

164 Виж „Докладът на Китай за изпълнение на Договора за неразпространение на ядрено оръжие” 2005 г., Конференция за преглед на Договора за неразпространение на ядрено оръжие, май 2005 г., на: http://www.Китай-un.org/eng/Китайandun/disarmament_armscontrol/npt/t196288.htm.

165 Неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване.

166 На същото място.

167 На същото място.

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

168 Стратегическа сделка след ядрена надпревара между САЩ и Нова Зеландия, BBC News, Азиатска част на Тихия океан, 4 ноември 2010 г.

169 Предложението е налично на: http://www.parliament.nz/en-NZ/PB/Debates/Debates/a/6/a/50HansD_20120531_00000008-Motions-Nuclear-Disarmament-Global-Support.htm.

170 Конституцията на Филипините е налична на: <http://www.chanrobles.com/philsupremelaw2.html>.

171 Виж „Сенатът на Филипините гласува за отхвърляне на подновяването на базите на САЩ”, New York Times, 16 септември 1991 г., на: <http://www.nytimes.com/1991/09/16/world/philippine-senate-votes-to-reject-us-base-renewal.html?pagewanted=all&src=pm>.

172 Обръщение на Punsalmaagin Ochirbat към 47^{-та} Генерална асамблея на ООН, документ A/47/PV.13 от 25 септември 1992 г.

173 Работата на Монголия за международно признаване на статут свободен от ядрено оръжие, през 1998г. с приемането на Резолюция 53/77 D на 53^{-та} генерална асамблея на ООН озаглавена „Международната сигурност на Монголия и статута ѝ на държава свободна от ядрено оръжие”, който заяви на международната общественост единодушната подкрепа на усилията на Монголия за укрепване на регионалната стабилност и прикани държавите, членки на ООН да си сътрудничат с Монголия за да се гарантира нейната международна сигурност и статут свободен от ядрено оръжие. От тогава на всеки две години Генералната асамблея на ООН приема същата резолюция (резолюция 55/33 S, резолюция 57/67, резолюция 59/73, резолюция 61/87 и резолюция 63/56).

174 Този документ беше разпространен на 55^{-та} Генерална асамблея на ООН, като документ A/55/56 S/2000/160.

175 Задълбочено проучване на въпроса за зони свободни от ядрено оръжие, във всичките му аспекти, специален доклад на Комитета по разоръжаването на конференцията, стр. 41, документ на ООН A/10027/Add.1, 30^{-та} Генерална асамблея на ООН, 8 октомври 1975 г.

176 Всеки договор за създаване на зона, свободна от ядрено оръжие включва протокол за петте държави, притежаващи ядрено оръжие, признати от договора за неразпространение на ядреното оръжие – Китай, Франция, Руската федерация, Великобритания и САЩ, за подписване и ратифициране. Тези протоколи, които са правно обвързващи призовават ядрените държави да уважават статута на зоните и да не използват или заплашват с използване на ядрено оръжие страните по договора. Тези декларации за неупотреба на ядрено оръжие се посочват като отрицателни гаранции за сигурност.

177 За пълния текст на Резолюцията виж Приложение II от това Ръководство. За предложението от пет точки на Генералния секретар на ООН виж Приложение III от това Ръководство.

178 Речта на Генералния секретар на ООН е налична на: <http://www.un.org/News/Press/docs/2008/sgsm11881.doc.htm>.

179 За резюме на модела на Конвенцията за ядреното оръжие виж Приложение VII от това Ръководство.

180 За резюме на консултативното становище на Международния съд виж Приложение V от това Ръководство. Документите по случая са налични на: <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?p1=3&p2=4&k=e1&p3=4&case=95>.

181 Виж „Окончателно комюнике на 30-та годишна пленарна среща”, Inter-Action Council, 16 май 2012 г., на: <http://interactioncouncil.org/final-communic-44>.

182 Виж „Кметове за мир 2020, Доклад, 2012 г. за напредъка на кампанията Vizion,” на: http://www.2020visioncampaign.org/fileadmin/user_upload/2020VC/Home/Progress_Report/Progress_Report_2012__LQ_-_English.pdf <http://www.2020visioncampaign.org/>.

183 Виж „Заклучителна декларация на световната среща на нобеловите лауреати за мир”, ноември 2010 г., на: <http://www.nobelpeace-summits.org/final-declaration/>.

184 Повече информация е налична на: <http://www.nuclearweaponsconvention.ca/>.

185 Виж „Лидерите на Латинска Америка призовават за среща на върха”, Abolition 2000 актуализации, декември 2011 г., на: <https://sites.google.com/site/abolitionupdates/december-2011/latin-american-leaders-say-convene-a-summit>.

186 Конференция за преглед на страните по договора за неразпространение на ядрено оръжие, заключителен документ, Volume I, UN document NPT/CONF.2010/50, стр. 20.

187 На същото място.

188 Предложение за признаване на опасността от разпространението на ядрени материали и технологии за мира и сигурността, внесено в сената от сенатор Hugh Segal, 2 юни 2010 г., на: <http://www.web.net/~cnanw/canadaconventionmotion.htm>.

189 Резолюции 65/123 и 66/261 на генералната асамблея на ООН на: <http://www.ipu.org/un-e/un-docs.htm#resolutions>.

190 Повече информация за Закона е налична на: <http://www.enotes.com/arms-control-disarmament-act-1961-amendments-reference/arms-control-disarmament-act-1961-amendments>.

191 Повече информация за Комитета по външните работи и налична на: http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a03/index.html.

192 Повече информация за PACDAC (тръст за образование за мир и разоръжаване) е налична на: <http://www.mfat.govt.nz/Foreign-Relations/1-Global-Issues/Disarmament/0-PACDAC/index.php>.

193 Виж „Доклади относно последните специализирани заседания на Интерпарламентарния съюз, среща по случай конференцията на ООН за договора за неразпространение на ядрено оръжие”, 123^{-та} Интерпарламентарна асамблея на ООН и подобни срещи, 25 август 2010 г., на: [http://www.ipu.org/cnl-e/187/11\(c\)-r1.pdf](http://www.ipu.org/cnl-e/187/11(c)-r1.pdf).

194 Проучване на ООН върху образованието по разоръжаване и неразпространение на ядрено оръжие, доклад на Генералния секретар от 30 август 2002 г., (“UN Disarmament Education Study”) на: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/57/124.

195 Резолюции и решения приети от Генералната асамблея на ООН по време на заключителната сесия, 31 май – 25 юни 1988 г., на: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/S-15/6&Lang=E.

196 Повече информация за конгреса е налична на:
<http://unesdoc.unesco.org/images/0003/000391/039164eb.pdf>.

197 Проучване на ООН върху образованието за разоръжаване, стр. 16.

198 На същото място, стр. 7.

199 На същото място, стр. 12.

200 На същото място, стр. 16.

201 На същото място, стр. 17.

202 Повече информация за DEUNIF (образование за разоръжаване) е налична на: <http://www.communitymatters.govt.nz/Funding-and-grants-Trust-and-fellowship-grants-Disarmament-Education-UN-Implementation-Fund>.

203 Официалната страница на „Countdown to Zero” е налична на: <http://countdowntozerofilm.com/>.

204 Официалния уебсайт на „In My Lifetime” е наличен на: <http://thenuclearworld.org/category/in-my-lifetime/>.

205 Повече информация относно Международният ден срещу ядрените опити е налична на:
<http://www.un.org/en/events/againstnucleartestsday/>.

За издателите

Интерпарламентарният Съюз, който е създаден през 1889 г. е световната организация на парламентите. Той е глобален форум за парламентарен диалог, сътрудничество и съвместни действия. Той отстоява демокрацията и помага на парламентите и парламентаристите по целият свят по изпълнение на техните мандати.

Интерпарламентарният Съюз улеснява политическия парламентарен дебат, диалог и сътрудничество. Той насърчава и защитава демокрацията и върховенството на закона, разработва стандарти, разпространява информация, относно добри практики и помага за изграждане на парламентарен капацитет и ефикасност. Той защитава човешките права на членовете на парламента и насърчава зачитането на универсалните ценности, норми и принципи. Той работи в подкрепа на равенството между половете и участието на жените, малцинствата и коренното население в политическия и обществен живот. Той подпомага парламентите за справяне с все по-тежкия международен дневен ред и

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

допринася за парламентарното измерение на работата на ООН и други подобни многостранни институции.

Интерпарламентарният Съюз споделя целите на ООН и подкрепя и работи в тясно сътрудничество с агенциите на ООН. Той също така се сътрудничи с регионални и други парламентарни организации, както и с международни интерпарламентарни и неправителствени организации, мотивирани от същите идеали.

„Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие е и разоръжаване” (ПЗЯНР) е надпартийна мрежа от над 800 парламентаристи в 75 държави, които работят за предотвратяване на разпространението на ядрено оръжие и постигане на пълното им премахване. Тя е посветена на предоставяне на парламентаристите на по-актуална информация относно политиките за ядрено оръжие им помага да се ангажират в инициативи за неразпространение на ядреното оръжие и разоръжаване.

Членовете на „Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие е и разоръжаване” активно насърчават ядреното разоръжаване в своите парламенти, сред гражданското общество, в медиите, в международни форуми, включително Интерпарламентарния съюз и Генералната асамблея на ООН. „Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие е и разоръжаване” помагат на парламентаристите да се свържат със колегите си в другите парламенти с дипломати и държавни служители, експерти по разоръжаването и обществени лидери в световен мащаб.

Като интерпарламентарна мрежа „Парламентаристи за неразпространение на ядрено оръжие и разоръжаване“ обикновено не одобрява конкретни политики.

Inter-Parliamentary Union

Chemin du Pommier 5

CH - 1218 Le Grand-Saconnex/Geneva

Tel.: +41 22 919 41 50

Fax: +41 22 919 41 60

E-mail: postbox@mail.ipu.org

Web site: www.ipu.org

Parliamentarians for Nuclear Non-

Proliferation and Disarmament (PNND)

PNND UK Office

C/o World Future Council

100 Pall Mall

London, SW1Y 5NQ

United Kingdom

www.pnnd.org

Подкрепа за неразпространението на ядреното оръжие и разоръжаването

**Office of the Permanent Observer
of the Inter-Parliamentary Union
to the United Nations**

336 East 45th Street, Tenth Floor

New York, N.Y. 10017

USA

Tel: +1 212 557 58 80

Fax: +1 212 557 39 54

E-mail: ny-office@mail.ipu.org